

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PSARY NA LATA 2026-2035

Zamawiający:

Gmina Psary

ul. Malinowicka 4

42-512 Psary

Tel.: 32 29 44 920

NIP: 6252446773

REGON: 276258167

Wykonawca:

Zespół EKO – GEO GLOB

Zdjęcia stanowią własność Urzędu Gminy Psary

Wykaz skrótów

CEIDG – Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej

CUS – Centrum Usług Społecznych

DK – droga krajowa

DW – droga wojewódzka

GUS – Główny Urząd Statystyczny

GZM - Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia

GZWP – główny zbiornik wód podziemnych

KP – klub piłkarski

KS – klub sportowy

LGD – Lokalna Grupa Działania

LKS – Ludowy Klub Sportowy

OSI – Obszar strategicznej interwencji

OSP – ochotnicza straż pożarna

pp. – punkt procentowy

PSZOK – punkt selektywnej zbiórki odpadów komunalnych

UE – Unia Europejska

ZTM - Zarząd Transportu Metropolitalnego

1.	WSTĘP	6
2.	CHARAKTERYSTYKA SOŁECTW	8
3.	WNIOSKI Z DIAGNOZY.....	15
3.1.	W zakresie sytuacji społecznej.....	16
3.2.	W zakresie sytuacji gospodarczej.....	17
3.3.	W zakresie sytuacji przestrzennej.....	18
3.4.	W zakresie sytuacji klimatyczno – środowiskowej.....	19
2.4.	Wnioski z badań ankietowych.....	20
4.	ANALIZA SWOT.....	23
5.	STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY PSARY	28
3.1.	Wizja rozwoju i misja Gminy Psary w perspektywie do 2035 roku.....	30
3.2.	Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym, przestrzennym i klimatyczno-środowiskowym.....	32
3.3.1.	Wykaz kierunków działań w ramach strefy społecznej.....	33
3.3.2.	Wykaz kierunków działań w wymiarze gospodarczym	43
3.3.3.	Wykaz kierunków działań w wymiarze przestrzennym.....	47
3.3.4.	Wykaz kierunków działań w wymiarze klimatyczno – środowiskowym.....	54

3.3.5. Oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia	61
4. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI	65
5. MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO – PRZESTRZENNEJ GMINY	73
5.1. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie Psary.....	79
6. ZGODNOŚĆ Z DOKUMENTAMI NADRZĘDNymi.....	88
7. SYSTEM REALIZACJI STRATEGII, W TYM WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH.....	96
7.1. Monitoring	98
7.2. Ewaluacja	98
8. RAMY FINANSOWANIA I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA.....	100
ZAŁĄCZNIK NR I – DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ, PRZESTRZENNEJ I KLIMATYCZNO – ŚRODOWISKOWEJ – ANALIZA DANYCH ZASTANYCH.....	103
Spis tabel	124
Spis rysunków.....	125

1. WSTĘP

Strategia Rozwoju Gminy Psary na lata 2026-2035 jest podstawowym instrumentem długofalowego zarządzania gminą. Określa ona strategiczne kierunki rozwoju w perspektywie do 2035 roku oraz pozwala na zapewnienie ciągłości i trwałości działania władz gminnych, niezależnie od zmieniających się uwarunkowań politycznych. Umożliwia efektywne gospodarowanie własnymi zasobami, takimi jak: środowisko przyrodnicze i kulturowe, zasoby ludzkie, infrastrukturalne, czy środki finansowe oraz stanowi formalną podstawę do przygotowania wniosków o finansowanie zadań ze źródeł zewnętrznych.

Strategia Rozwoju Gminy Psary na lata 2026-2035 jest dokumentem nadrzędnym względem innych dokumentów planistyczno-strategicznych obowiązujących w gminie, a także spójnym z dokumentami wyższego rzędu.

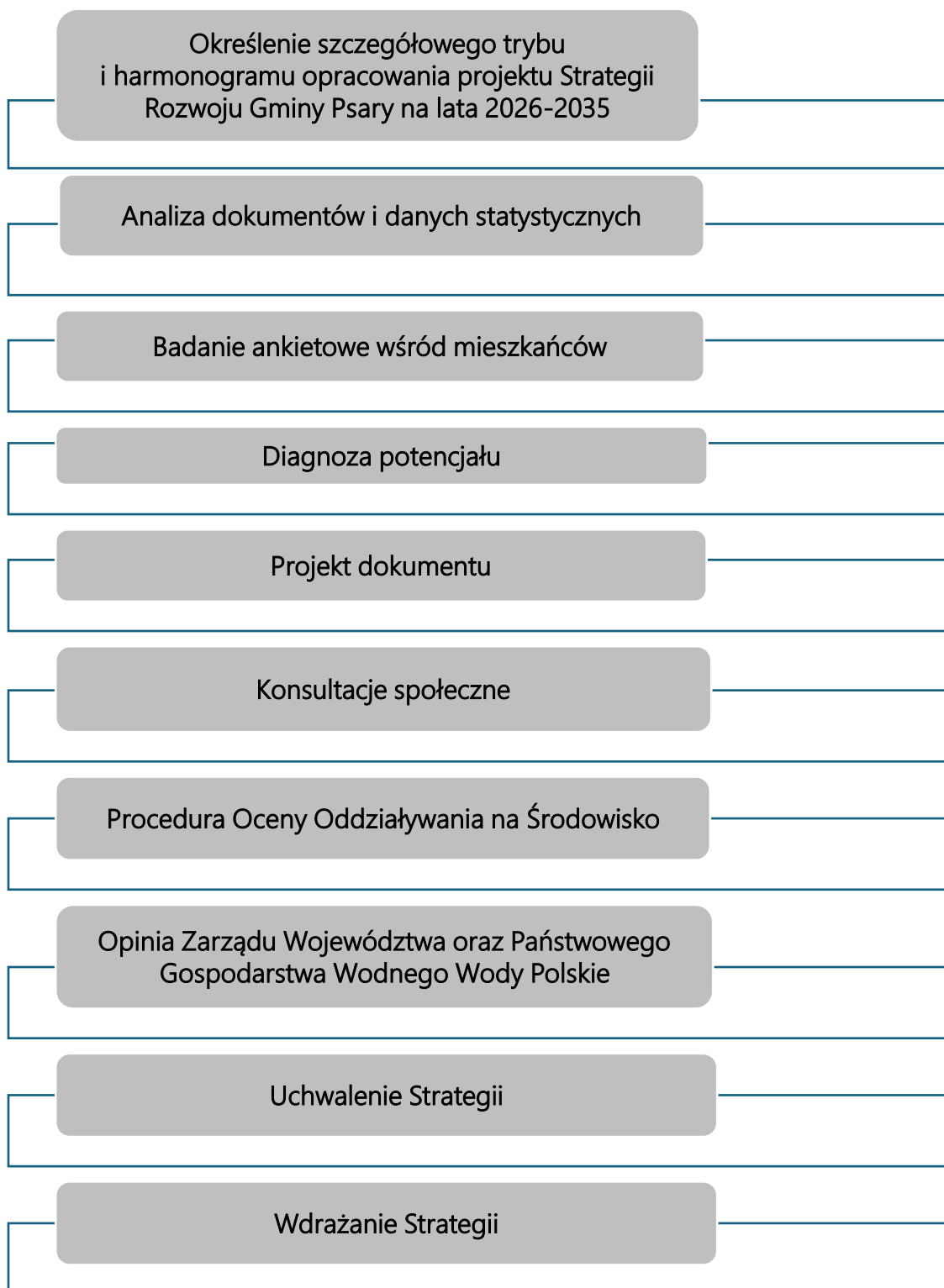
Dokument został opracowany na podstawie aktualnych dokumentów planistycznych, sprawozdań oraz danych statystycznych. Podstawowym dokumentem prawnym wykorzystywanym podczas przygotowania Strategii była ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym. Ponadto wzięto pod uwagę zapisy poprzedniej Strategii, która obowiązywała w latach 2016-2025. Ważnym elementem w pracach nad Strategią była partycypacja społeczna. Diagnoza strategiczna została uzupełniona o analizę ankiet wypełnionych przez mieszkańców.

Najważniejszymi odbiorcami Strategii są mieszkańcy, dlatego też dokument powstał zgodnie z zasadami partycypacji społecznej, gwarantującej zaangażowanie lokalnej społeczności zarówno w proces jej tworzenia, jak i realizacji.

Projekt dokumentu poddano konsultacjom społecznym i przedłożono Zarządowi Województwa Śląskiego w celu wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w strategii rozwoju województwa.

Powyższe działania miały na celu ewaluację trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji Strategii. Dokument został sporządzony z uwzględnieniem zapisów ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2025 r. poz. 198).

Poszczególne etapy prac nad Strategią

2. CHARAKTERYSTYKA SOŁECTW

Stadion sportowy w Sarnowie – zdjęcie z lotu ptaka

Brzękowice

Brzękowice są jednym z mniejszych, ale bardzo malowniczo położonych sołectw Gminy Psary. Sołectwo Brzękowice obejmuje trzy miejscowości: Brzękowice Dolne, Brzękowice-Wał i Goląsza Dolna.

Sołectwo znajduje się u podnóża charakterystycznego Brzękowickiego Wału, rozległego wzniesienia z panoramicznym widokiem na miasta Zagłębia Dąbrowskiego. Położenie przy Brzękowickim Wale zapewnia widoki i teren rekreacyjny, a jednocześnie sołectwo leży w dobrze skomunikowanym rejonie – blisko dużych miast i dróg lokalnych w Gminie Psary.

Miejscowość wyróżnia się silną tożsamością społeczną oraz aktywnością mieszkańców. Funkcjonuje tu prężnie działające Koło Gospodyń Wiejskich, zespół śpiewaczy „Brzękowianie” oraz Stowarzyszenie Kobiet „18 Plus”, które od lat organizuje wydarzenia integrujące społeczność lokalną, m.in. marsze zdrowotne, wystawy rękodzieła oraz konkursy artystyczne i ekologiczne.

Na terenie sołectwa funkcjonuje stadion sportowy z zadaszoną trybuną.

Dąbie

Sołectwo Dąbie, obejmuje wsie Dąbie Chrobakowe i Dąbie. Leży w centralnej części Gminy Psary, ok. 4 km na północny-wschód od Psar i około 9 km od Będzina oraz 20 km od Katowic.

Miejscowość pełni ważną funkcję edukacyjną – zlokalizowana tu Szkoła Podstawowa im. Tadeusza Kościuszki z oddziałami przedszkolnymi jest nowoczesną placówką, oferującą dzieciom bogate zaplecze dydaktyczne oraz rekreacyjne w postaci boiska wielofunkcyjnego, placu zabaw i siłowni zewnętrznej. W strukturze szkoły funkcjonuje również interdyscyplinarna pracownia przyrodnicza „Dary natury”, służąca rozwijaniu edukacji ekologicznej.

Ochotnicza Straż Pożarna, a jednocześnie filia Ośrodka Kultury w Dąbiu ma na terenie sołectwa swoją jednostkę oraz pełni rolę centrum życia lokalnego — m.in. jako miejsce zebrań, wyborów czy wydarzeń społecznych.

Goląsza Górna

Goląsza Górna jest jednym z mniejszych sołectw Gminy Psary. Sołectwo położone jest w północnej części gminy, na granicy z Gminą Mierzęcice, co nadaje jej charakter przygranicznej strefy o potencjale rozwojowym. Krajobraz miejscowości kształtują pagórkowate tereny rolnicze oraz niewielkie kompleksy leśne, które tworzą atrakcyjne warunki przyrodnicze i sprzyjają rozwojowi funkcji rekreacyjnych.

Miejscowości: Goląsza Górna, Brzękowice Górne, Dąbie Górne oraz ul. Kościelna w Dąbiu.

Sołectwo posiada dobrze rozwiniętą infrastrukturę społeczną i rekreacyjną. W jego centrum zlokalizowana jest filia Gminnego Ośrodka Kultury, która pełni funkcję lokalnego centrum integracji i aktywności mieszkańców. W ośrodku prowadzony jest Dzienny Dom Seniora, oraz odbywają się spotkania Klubu Seniora Brzękowie-Goląsza oraz Bawilandia. W bezpośrednim sąsiedztwie znajduje się strefa rekreacyjna obejmująca plac zabaw, siłownię zewnętrzną oraz zadaszoną altanę, z której korzystają mieszkańcy w różnym wieku.

Życie społeczne Goląszy Górnej koncentruje się wokół Ochotniczej Straży Pożarnej oraz Koła Gospodyń Wiejskich, które odgrywają kluczową rolę w organizacji wydarzeń kulturalnych i społecznych.

Gródków

Gródków to sołectwo Gminy Psary położone ok. 3 km na południe od Psar, około 4 km od Będzina i 15 km od Katowic. Gródków wyróżnia się spośród sołectw gminy największym obszarem terenów leśnych, charakteryzujących się bogactwem flory i fauny. Tereny zielone są istotnym elementem tożsamości Gródkowa i stanowią naturalne zaplecze dla działań proekologicznych.

W przeszłości na terenie miejscowości znajdował się szyb wentylacyjny dawnej kopalni łupków ilastych wykorzystywanych do produkcji cegieł klinkierowych. Na terenie Gródkowa znajduje się także budynek starej klinkiarni.

Miejscowość charakteryzuje się stabilną, wzrastającą liczbą ludności w ostatnich latach.

Przez Gródków przebiega droga wojewódzka nr 913, łącząca Będzin z lotniskiem w Pyrzowicach — co zapewnia dobrą komunikację z regionem i aglomeracją śląską - dobry dojazd do Pyrzowic i Będzina.

Gródków dysponuje dobrze rozwiniętą infrastrukturą społeczną. Na jego terenie funkcjonuje Szkoła Podstawowa im. Emilii Gierczak z oddziałem przedszkolnym, wyposażona w nowoczesną bazę dydaktyczną oraz zaplecze sportowe obejmujące salę gimnastyczną wybudowaną w 2022 roku, boisko wielofunkcyjne, plac zabaw, pumptrack i siłownię zewnętrzną. Szczególnym atutem placówki jest pracownia przyrodnicza „Ekobaza detektywów przyrody”, wspierająca edukację ekologiczną najmłodszych. W sołectwie zlokalizowany jest także Gminny Ośrodek Kultury, stanowiący centrum wydarzeń kulturalnych i społecznych gminy, oraz ośrodek zdrowia zapewniający mieszkańcom dostęp do podstawowych usług medycznych.

Gródków jest miejscem dynamicznej aktywności społecznej. Działa tu m.in. Kapela Gródków”, która kultywuje lokalne tradycje i współtworzy ofertę kulturalną gminy, uczestnicząc w licznych wydarzeniach regionalnych.

Góra Siewierska

Sołectwo graniczy z Gminą Bobrowniki i znajduje się na krańcach pagórkowatego terenu ciągnącego się od Rogoźnika po Toporowice. Najwyższym punktem regionu jest Równa Góra (375 m n.p.m.), skąd rozciąga się rozległy widok na malowniczy krajobraz gminy.

Dobrze rozwinięta sieć dróg (w pobliżu ciągów DK-86 i DW-913) zapewnia sprawne połączenia komunikacyjne z Katowicami, Będzinem i lotniskiem w Pyrzowicach.

Przez wieki miejscowość była centrum lokalnego górnictwa rud żelaza — do dziś zachowały się leje po kopalniach i charakterystyczna rzeźba terenu świadcząca o dawnej działalności przemysłowej.

Na terenie sołectwa znajduje się filia Gminnego Ośrodka Kultury, która pełni rolę lokalnego centrum integracji mieszkańców. Obok działa Ochotnicza Straż Pożarna, zespół śpiewaczy „Górzanie” oraz Koło Gospodyń Wiejskich, aktywne w kultywowaniu tradycji lokalnych i organizacji wydarzeń społecznych.

Na terenie sołectwa funkcjonuje stadion sportowy oraz 2 place zabaw dla dzieci, w tym nowo powstały za budynkiem OSP.

Od 2022 roku na terenie sołectwa funkcjonuje Centrum Edukacji Ekologicznej stworzone w ramach projektu „Zagłębiowski Park Linearny”. Zajmuje teren o powierzchni około 2 ha, gdzie znajduje się wieża widokowa, ścieżki edukacyjne oraz strefy sensoryczne i ogrody tematyczne.

Góra Siewierska znajduje się wśród szybko rozwijających się terenów mieszkaniowych.

Malinowice

Sołectwo położone w centralnej części gminy, jego położenie względem sieci, jego centralne położenie względem sieci komunikacyjnych zwiększa jego wartość strategiczną.

Na poziomie lokalnej integracji społecznej kluczową rolę pełni adaptowany budynek dawnej szkoły podstawowej — obecnie stanowiący Ośrodek Kultury. Jest to również miejsce spotkań Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Malinowicach. Przestrzeń ta została uzupełniona nowoczesną infrastrukturą rekreacyjną: boiskiem wielofunkcyjnym, placem zabaw, siłownią zewnętrzną, dwiema drewnianymi altanami, murowanym grillem i kręgiem ogniskowym — wszystko dostępne dla mieszkańców całego sołectwa.

Miejscowość posiada również wartościowe dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe. W pobliżu zabytkowego dworku rośnie ponad 300-letnia lipa drobnolistna, uznana za pomnik przyrody — naturalny symbol lokalnej świadomości ekologicznej.

Obecność stacji uzdatniania wody w Malinowicach gwarantuje dostęp do jakościowej wody pitnej dla mieszkańców całej gminy – co podkreśla znaczenie sołectwa w systemie komunalnym Gminy Psary.

Preczów

Preczów graniczy bezpośrednio z Dąbrową Górniczą, co przekłada się na dogodną lokalizację względem ośrodków miejskich aglomeracji śląskiej. Głównym atutem miejscowości jest bliska odległość od, otoczonego ścieżką rowerową, zbiornika wodnego Pogoria IV.

Miejscowość oferuje rozbudowaną infrastrukturę sportowo-rekreacyjną: filia Gminnego Ośrodka Kultury, która pełni funkcję lokalnego centrum integracji społecznej, pełnowymiarowe boisko sportowe z budynkiem szatni, będące siedzibą klubu KS Preczów, boisko wielofunkcyjne, plac zabaw, siłownia zewnętrzna oraz górka saneczkowa dla dzieci i młodzieży.

Od około 1950 roku na terenie miejscowości funkcjonuje OSP Preczów. W dniu 8 września 2024 roku w OSP Preczów odbyło się uroczyste otwarcie nowo wybudowanej siedziby, która jednocześnie będzie pełnić bazę Wojewódzkiego Centrum Szkolenia programu Pierwszy Ratownik – pierwszej placówki na terenie województwa śląskiego.

Preczów wyróżnia się również aktywnością kulturalną i społeczną: każdego roku w Noc Świętojańską odbywa się tu Świętojański Festiwal Pieśni i Przyśpiewek Zalotnych, który obejmuje tradycyjne puszczanie wianków na rzece Przemszy.

Psary

Sołectwo Psary to główna miejscowość i ośrodek administracyjny Gminy Psary. Sołectwo zajmuje centralną pozycję w gminie, w Kotlinie Psarskiej, otoczone wyspami wzgórz triasowych. Sołectwo pełni kluczową funkcję w strukturze samorządowej, kulturowej i gospodarczej gminy. Psary to także centrum inwestycyjne gminy.

W Psarach znajduje się siedziba Gminy Psary – Urząd Gminy, a także oddziały: poczty, banku spółdzielczego oraz Gminna Biblioteka Publiczna. Mieszkańcy korzystają z szerokiej oferty administracyjno-społecznej na miejscu, co czyni wieś istotnym centrum usługowym regionu.

Na terenie sołectwa funkcjonuje Szkoła Podstawowa im. marsz. J. Piłsudskiego wraz z kompleksem sportowym „Orlik”. W okolicy Urzędu zlokalizowany jest stadion, na którym działa klub piłkarski LKS Iskra Psary.

Na terenie sołectwa w celu poprawy dostępności komunikacyjnej powstało centrum przesiadkowe, które jest dogodnym miejscem do pozostawienia samochodu i kontynuowania podróży środkami transportu publicznego.

Funkcjonuje tu Gminne Centrum Medyczne zapewniające opiekę zdrowotną na poziomie podstawowym.

Psary oferują rozbudowaną infrastrukturę rekreacyjną. Przy OPS znajduje się boisko trawiaste, kort tenisowy, boisko do siatkówki plażowej, plac zabaw oraz siłownia plenerowa. Przy bibliotece publicznej zlokalizowany jest Skatepark, plac zabaw i siłownia zewnętrzna. W okolicach Urzędu Gminy znajduje się Park Żurawiniec, a w pobliżu kościoła Leśny Park Przygód zrewitalizowany w 2024 roku.

Sarnów

Sołectwo Sarnów to jedna z większych powierzchniowo na terenie Gminy Psary. Przez Sarnów przebiega Droga Krajowa nr 86, która łączy Katowice z Warszawą; ta lokalizacja zapewnia szybki dostęp do największych ośrodków aglomeracji śląskiej (m.in. Katowice, Będzin, Sosnowiec).

Na terenie sołectwa funkcjonuje Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 2, który dysponuje nowoczesnym zapleczem edukacyjnym obejmującym dwa boiska sportowe, plac zabaw, siłownię plenerową oraz specjalistyczną pracownię biologiczną wspierającą edukację przyrodniczą i geograficzną. W Sarnowie znajduje się również Dom Dziecka im. św. Dominika Savio, filia Gminnego Ośrodka Kultury z biblioteką, ośrodek zdrowia oraz stadion sportowy z oświetleniem, na którym działalność prowadzi lokalny Klub Piłkarski Sarnów.

Życie społeczne Sarnowa charakteryzuje się wysokim poziomem aktywności mieszkańców, którzy skupiają się wokół licznych organizacji i stowarzyszeń. Ważną rolę pełnią Ochotnicza Straż Pożarna, Koło Gospodyń Wiejskich, Polski Związek Hodowców Gołębi Poczтовых, Zagłębiowskie Koło Pszczelarzy oraz zespół śpiewaczy „Zagłębianki”, które kultywują lokalne tradycje i uczestniczą w wydarzeniach regionalnych.

Strzyżowice

Sołectwo Strzyżowice jest jedną z większych i dobrze skomunikowanych miejscowości Gminy Psary. Przez wieś przebiega Droga Wojewódzka nr 913, która zapewnia szybkie połączenie z Będzinem i Międzynarodowym Portem Lotniczym Katowice-Pyrzowice.

Na terenie sołectwa działa Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 1, wyposażony w boisko wielofunkcyjne, plac zabaw oraz stadion sportowy, na którym trenują zawodnicy Ludowego Klubu Sportowego „Jedność Strzyżowice”.

W 2019 roku w Strzyżowicach oddano do użytku nowoczesny, ekologiczny obiekt Centrum Usług Społecznych (CUS), które pełni funkcje edukacyjne, kulturalne i społeczne. W budynku mieszczą się m.in. filia ośrodka kultury, biblioteka, jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej, ośrodek zdrowia oraz Poczta Polska. CUS dysponuje dwiema salami –

wielofunkcyjną (z widownią na ok. 200 osób) i konferencyjno-cateringową oraz zewnętrznym placem zabaw i boiskiem wielofunkcyjnym.

Strzyżowice wyróżniają się także obecnością kościołów – rzymskokatolickiego i polskokatolickiego (Parafia prokatedralna) – co świadczy o religijnej i historycznej różnorodności społeczeństwa.

Na przełomie XVIII i XIX w. na terenie Strzyżowic istniała jedna z pierwszych kopalni węgla kamiennego w Zagłębiu Dąbrowskim. W tym czasie na terenie Strzyżowic znajdowało się sześć kopalni węgla kamiennego: „Andrzej II”, „Jan II”, „Prywatna”, „Strzyżowice”, „Teodor” oraz „Tadeusz”. Ostatnią kopalnię zamknięto na początku XX wieku. Na terenie Strzyżowic znajdowały się także złoża kamienia wapiennego, które były eksploatowane przez cementownię „Grodziec”.

3. WNIOSKI Z DIAGNOZY

Centrum Edukacji Ekologicznej w Górze Siewierskiej – zdjęcie z lotu ptaka

3.1. W zakresie sytuacji społecznej

Gmina charakteryzuje się korzystną strukturą demograficzną. Najludniejsze miejscowości w gminie to Psary, Sarnów oraz Strzyżowice. Z roku na rok liczba mieszkańców gminy zwiększa się, za co odpowiada głównie dodatnie saldo migracji. Gmina jest postrzegana jako miejsce atrakcyjne do zamieszkania.

Liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w gminie maleje (analiza lat 2015-2025), podobnie udział beneficjentów systemu pomocy społecznej. Świadczy to o poprawie jakości życia na terenie gminy, zmniejszeniu zjawiska ubóstwa i bezrobocia.

Infrastrukturę oświatową na terenie gminy tworzą: 1 żłobek, 3 przedszkola, 2 oddziały przedszkolne i 5 szkół podstawowych. Placówki oświatowe na terenie gminy charakteryzują się wysokim poziomem nauczania, co potwierdzić mogą m.in. wyniki egzaminów ósmoklasisty. Średnie wyniki egzaminu ósmoklasisty dla szkół w Gminie Psary ze wszystkich przedmiotów objętych egzaminem w 2024 roku były wyższe niż średnie wyniki dla powiatu będzińskiego oraz województwa śląskiego. Natomiast wyniki egzaminów z matematyki osiągnęły największą średnią w powiecie.

Z roku na rok zwiększa się populacja osób w wieku poprodukcyjnym. Gmina Psary od kilku lat podejmuje inicjatywy na rzecz opieki i integracji seniorów. Na terenie gminy funkcjonują Kluby Seniora w Brzękowicach-Goląszy, Psarach, Malinowicach i Górze Siewierskiej oraz Klub Seniora Podróżnika w Strzyżowicach. Działania związane z opieką nad osobami starszymi będą kontynuowane.

Na terenie gminy działa 41 organizacji pozarządowych, które zajmują się m.in. promowaniem tradycji regionu, krzewieniem kultury i sportu oraz integracją środowisk lokalnych.

Na terenie Gminy Psary funkcjonuje także 8 zespołów śpiewaczych.

Gmina Psary dysponuje dobrze rozwiniętą bazą sportowo-rekreacyjną, która stanowi istotny element jakości życia mieszkańców oraz wspiera integrację społeczną i rozwój lokalny.

Na terenie gminy funkcjonują:

- stadiony piłkarskie, wykorzystywane przez lokalne kluby sportowe,
- nowoczesne boiska typu „Orlik” i boiska wielofunkcyjne w Psarach, Malinowicach, Goląszy Górnej, Gródkowie oraz Górze Siewierskiej, dostępne bezpłatnie dla mieszkańców,
- place zabaw, które są na bieżąco modernizowane,

- siłownie plenerowe, strefy rekreacyjne i kompleksy sportowo-wypoczynkowe, m.in. w Psarach (za budynkiem OPS), które pełnią funkcję lokalnych centrów integracji.

Gmina systematycznie inwestuje w modernizację i rozbudowę infrastruktury rekreacyjno – sportowej. Równolegle prowadzone są działania wspierające aktywność mieszkańców: funkcjonuje Akademia Piłki Nożnej, odbywają się wydarzenia sportowe o charakterze lokalnym i regionalnym (m.in. zawody kolarskie, turnieje piłkarskie, biegi).

Ważną przestrzeń do rozwoju aktywności obywatelskiej młodych mieszkańców i ich realnego udziału w życiu publicznym Gminy Psary stanowi Młodzieżowa Rada Gminy Psary. Rada pełni rolę organu samorządowego młodzieży oraz organu konsultacyjnego dla władz gminy. Jej zadaniem jest reprezentowanie interesów młodych mieszkańców, opiniowanie spraw dotyczących młodzieży, udział w obradach Rady Gminy z głosem doradczym oraz inicjowanie działań na rzecz aktywizacji młodzieży w obszarze kultury, sportu, nauki i życia społecznego. Celem działalności Rady jest m.in. upowszechnianie idei samorządności, kształtowanie postaw obywatelskich, integrowanie środowisk młodzieżowych, promowanie zdrowego stylu życia i ochrony środowiska, a także współpraca z organizacjami młodzieżowymi w kraju i za granicą. Rada realizuje te zadania poprzez opiniowanie projektów uchwał, zgłaszanie własnych inicjatyw, współorganizację wydarzeń, prowadzenie działań informacyjnych oraz uczestnictwo w projektach i szkoleniach.

3.2. W zakresie sytuacji gospodarczej

Według danych statystycznych GUS-u najwięcej podmiotów gospodarczych w gminie prowadziło działalność w sferze budownictwa. Kolejnymi sferami widocznie wyróżniającymi się były handel hurtowy i detaliczny oraz naprawy pojazdów samochodowych, a także przetwórstwo przemysłowe.

Sytuacja na rynku pracy w Gminie Psary w ostatnich latach ulegała poprawie, bowiem z roku na rok maleje liczba mieszkańców gminy zarejestrowanych w urzędzie pracy. Stopa bezrobocia rejestrowanego na terenie gminy jest niższa od stopy bezrobocia dla powiatu, województwa i kraju.

Powierzchnia obiektów wykorzystywanych pod działalność gospodarczą na terenie gminy wzrosła prawie 5-krotnie, z poziomu 64 tys. m² w 2018 r. do poziomu 311 tys. m² w 2024 r. Powstały m.in. nowe hale Panattoni i DL Invest, a także rozbudowano halę FM Logistic. Dynamiczny wzrost liczby firm działających w Psarach przełożył się na 4-krotny wzrost rocznych wpływów z tytułu podatku od nieruchomości od 2018 r.

Dominującą formą użytkowania powierzchni gminy były w przeszłości użytki rolne, w tym znaczne powierzchnie łąk. Obecnie tradycje rolnicze kultywowane są głównie w części

północnej gminy. Zdecydowana większość terenów rolnych nie jest wykorzystywana tak intensywnie jak dawniej.

Zgodnie z Powszechnym Spisem Rolnym w 2020 r. na terenie gminy zlokalizowanych było 215 gospodarstw rolnych z dochodem z działalności rolniczej. Powierzchnia zasiewów na terenie gminy wynosiła 762,25 ha. Funkcja rolnicza gminy stopniowo ulega zatraceniu.

3.3. W zakresie sytuacji przestrzennej

Gmina Psary położona jest w centralnej części województwa śląskiego, w pobliżu aglomeracji górnośląskiej (w odległości około 20 km od Katowic) i lotniska w Pyrzowicach (w odległości około 15 km). Gmina zlokalizowana jest bezpośrednio przy dwupasmowej drodze krajowej Drodze Krajowej 86, w pobliżu autostrad A1 i A4 oraz drogi ekspresowej S1. Przez gminę przebiega również Droga Wojewódzka 913.

Gminę Psary na większości terenu cechuje harmonijny krajobraz podkreślany walorami naturalnymi. Jest on atrakcyjny dla mieszkańców i potencjalnych inwestorów spoza gminy ze względu na: zróżnicowaną rzeźbę terenu (131 m różnicy wysokości pomiędzy najwyższym i najniższym punktem w gminie), wysoki udział niezurbanizowanych terenów otwartych, biologicznie aktywnych (łąki, pola, lasy), zwiększającą się dbałość o stan zabudowy i estetykę otoczenia, w tym zabytkowych kapliczek.

W strukturze funkcjonalno – przestrzennej gminy dominują tereny rolne stanowiące ponad 66% powierzchni gminy i ponad 77% powierzchni terenów otwartych.

W gminie brak wyrazistego „centrum”. Funkcje takie po części spełnia rejon lokalizacji stadionu i Urzędu Gminy, ale brak tu innych usług ożywiających obszar. Wszystkie obiekty centrotwórcze rozrzucone są po całym terenie gminy, nigdzie nie tworzą skoncentrowanego ośrodka.

Realizowana w ostatnich latach zabudowa mieszkaniowa ma charakter zabudowy charakterystycznej dla osiedli podmiejskich, a przebudowywana istniejąca zabudowa coraz częściej zatracą swój pierwotny charakter zabudowy wiejskiej.

Gmina jest w pełni pokryta miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, co ułatwia prowadzenie polityki przestrzennej.

Gmina Psary jest obsługiwana przez rozbudowaną sieć metropolitalnego transportu autobusowego Zarządu Transportu Metropolitalnego (ZTM), która zapewnia mieszkańcom szybki i komfortowy dostęp do głównych ośrodków Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii (GZM): Linia M19, M23, M103.

3.4. W zakresie sytuacji klimatyczno – środowiskowej

Teren Gminy Psary jest stosunkowo ubogi pod względem form ochrony przyrody – obszary chronione ograniczają się do 5 pomników przyrody w postaci pojedynczych drzew.

Gmina Psary jest obszarem zasobnym w wody powierzchniowe i podziemne. Według danych Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska większość wód płynących zlokalizowanych na terenie gminy charakteryzuje się znacznym stopniem zanieczyszczeń (stan ogólny wód oceniony został jako zły). Stan wód podziemnych oceniono jako dobry.

Obszarami szczególnego zagrożenia powodziowego na terenie gminy są obszary i tereny zalewowe wzdłuż rzek Przemszy i Wielonki. Najbardziej zagrożonym terenem są obszary zamieszkałe i zurbanizowane, które bezpośrednio sąsiadują z obszarami szczególnego zagrożenia powodzią.

Powierzchnia lasów i gruntów leśnych wg danych GUS na koniec 2023 r. wynosiła 688,68 ha. Lesistość (wskaźnik pokrycia lasem określonej powierzchni) obszaru gminy wyniosła 14,4%, co jest wartością zdecydowanie niższą od średniej wartości dla województwa śląskiego (32,1%) i kraju (29,60%).

Na podstawie Rocznej oceny jakości powietrza w województwie śląskim, wykonanej dla 2024 roku, na terenie Gminy Psary odnotowano przekroczenia średnioroczne benzo(a)pirenu oraz przekroczenia dobowe pyłów PM₁₀. Główny wpływ na niezadowalającą jakość powietrza ma emisja z gospodarstw domowych i emisja komunikacyjna.

Sieć wodociągowa na terenie Gminy Psary jest stosunkowo dobrze rozwinięta. Poziom skanalizowania jest niski, jednakże w ostatnich latach realizowanych jest wiele inwestycji z zakresu rozbudowy sieci kanalizacyjnej. Na podstawie danych GUS 99% mieszkańców ma dostęp do infrastruktury wodociągowej, natomiast do infrastruktury kanalizacyjnej zalewie 3,3%.

Gmina Psary wypełnia obowiązki związane z osiągnięciem wymaganych prawem poziomów recyklingu.

Na terenie gminy unieszkodliwienia wymaga niemal połowa wszystkich zinwentaryzowanych wyrobów azbestowych. Corocznie realizowane są działania związane z usuwaniem eternitu

3.5. Wnioski z badań ankietowych

Na potrzeby diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej Gminy Psary przeprowadzono badania ankietowe wśród mieszkańców. Celem badania było poznanie opinii dotyczącej podstawowych obszarów działalności samorządu, potrzeb mieszkańców, a także określenie priorytetów rozwojowych na najbliższe lata.

Większą część respondentów stanowiły kobiety (57%), natomiast pod względem wieku największą grupę stanowiły osoby w przedziale 31-55 lat (81%). Większość respondentów stanowiły osoby pracujące (90%), wykonujące prace na etacie (77%).

Największą grupę respondentów stanowiły osoby z wykształceniem wyższym – 84% ankietowanych.

Jako główne zalety mieszkania w Gminie Psary wskazywano najczęściej:

- lokalizację,
- spokój i ciszę przy jednoczesnej bliskości aglomeracji.

Jako główną wizytówkę Gminy Psary na przyszłe lata respondenci wskazywali najczęściej:

- przyrodę,
- możliwości mieszkaniowe,
- ekologię,
- edukację.

Mieszkańców zapytano również co jest głównym problemem napotykanym w codziennym funkcjonowaniu na terenie gminy. Odpowiedzi udzielane najczęściej:

- nieodpowiedni stan części dróg i chodników,
- niedobór sieci kanalizacyjnej,
- smog w okresie zimowym,
- niedobór ścieżek rowerowych,
- brak oferty gastronomicznej.

Ocena dynamiki rozwoju gminy

Respondentów poproszono o wymienienie najważniejszych inwestycji zrealizowanych w ostatnich latach. Najczęściej wskazane odpowiedzi:

- budowa żłobka gminnego,
- modernizacja sieci wodociągowej,
- place zabaw,

- punkt przesiadkowy,
- budowa magazynów.

Atrakcyjność inwestycyjna

Ponad 82% respondentów wskazało, iż Gminy Psary posiada potencjał dla rozwoju przedsiębiorczości.

Ankietowanych mieszkańców poproszono o wybranie inwestycji, które są priorytetowe do wykonania na terenie Gminy Psary. Mieszkańcy wskazali głównie na konieczność:

- rozwoju usług gastronomicznych,
- tworzenie nowych obszarów rekreacyjnych,
- inwestycje z zakresu zwiększenia bezpieczeństwa drogowego,
- rozwój terenów zieleni,
- rozwój sieci kanalizacyjnej.

Środowisko

Ankietowanych zapytano czy na terenie Gminy Psary istnieją niedobory/zagrożenia środowiska naturalnego ze strony działalności podmiotów/osób z terenu Gminy Psary. 84% respondentów odpowiedziało twierdząco. Do kluczowych problemów zaliczono:

- smog i zła jakość powietrza, szczególnie w sezonie grzewczym,
- zaśmiecanie lasów, dzikie wysypiska,
- ograniczanie terenów zielonych.

Kultura i oświata

Respondentów poproszono o udzielenie informacji czy uczestniczą w wydarzeniach kulturalnych na terenie Gminy Psary. Większość ankietowanych wskazała, na sporadyczny udział w wydarzeniach kulturalnych.

Ankietowani w większości wskazali, iż oferta kulturalna gminy jest bogata, pod względem liczby wydarzeń i ich różnorodności.

Kolejne pytanie dotyczyło oceny właściwej dostępności do infrastruktury i usług oświatowych. 92% respondentów oceniło pozytywnie dostępność do placówek oświatowych.

68% ankietowanych ocenia pozytywnie warunki do rozwoju przedsiębiorczości

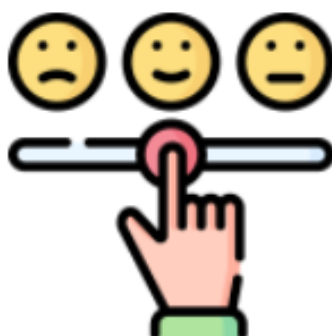
46% ankietowanych źle ocenia poziom bezpieczeństwa drogowego

69% ankietowanych pozytywnie ocenia dostęp do terenów zielonych

53% ankietowanych średnio ocenia dostęp i jakość infrastruktury zdrowotnej

71% ankietowanych pozytywnie ocenia dostęp do świetlic i miejsc spotkań

52% ankietowanych źle ocenia jakość dróg

58% ankietowanych średnio ocenia jakość i dostępność chodników

89% ankietowanych pozytywnie ocenia poziom edukacji

96% ankietowanych pozytywnie ocenia lokalizację gminy

77% ankietowanych pozytywnie zaangażowanie Władz Gminy w inwestycje

77% ankietowanych pozytywnie ocenia poziom bezpieczeństwa

49% ankietowanych średnio ocenia rynek pracy

76% ankietowanych pozytywnie ocenia ofertę kulturalną dla dzieci

73% ankietowanych źle ocenia dostępność do bazy gastronomicznej

4.ANALIZA SWOT

Osiedle Malinowice – zdjęcie z lotu ptaka

Analiza SWOT jest powszechnie wykorzystywana w jednostkach administracji publicznej jako narzędzie analizy strategicznej. Pozwala ono porównać silne i słabe strony jednostki wynikające z otoczenia wewnętrznego, z szansami i zagrożeniami dla rozwoju płynącymi z otoczenia zewnętrznego, a także określić ich wzajemne oddziaływanie. Podczas analizy danych, dokonano podziału zebranych informacji na cztery grupy:

- S (ang. strengths) – mocne strony: wszystko to, co stanowi atut, przewagę, zaletę, na które bezpośredni wpływ ma gmina;
- W (ang. weaknesses) – słabe strony: wszystko to, co stanowi słabość, barierę, wadę, na które bezpośredni wpływ ma gmina;
- O (ang. opportunities) – szanse: wszystko to, co stwarza szansę korzystnej zmiany, których występowanie jest uwarunkowane czynnikami leżącymi poza możliwościami bezpośredniego wpływu gminy;
- T (ang. threats) – zagrożenia: wszystko to, co stwarza warunki dla niekorzystnej zmiany, których występowanie jest uwarunkowane czynnikami leżącymi poza możliwościami bezpośredniego wpływu gminy.

Do opracowania analizy SWOT wykorzystano dane z:

- wniosków zawartych w Diagnozie sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno – środowiskowej Gminy Psary,
- danych liczbowych, opisowych i przestrzennych pozyskanych z Urzędu Gminy Psary,
- wyników badań ankietowych.

Analizę SWOT dla Gminy Psary przedstawia zestawienie poniżej:

MOCNE STRONY

- Dogodne położenie gminy względem aglomeracji górnośląskiej i lotniska
- Dostęp do głównych szlaków drogowych (A1, S1, A4, drogi krajowe i wojewódzkie)
- Rozwijająca się w ostatnich latach komunikacja zbiorowa
- Centrum Przesiadkowe w Psarach wraz z 3 parkingami Park & Ride
- Pełne objęcie gminy miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego
- Walory krajobrazowe gminy
- Dostępność terenów pod rozwój budownictwa mieszkaniowego
- Dostępność wód powierzchniowych i podziemnych
- Dostępność terenów zielonych
- Przynależność gminy do aglomeracji Wojkowice, w ramach której wykonywana jest sieć kanalizacyjna i stopniowo podłączani są mieszkańcy, trwające prace przygotowawcze na kolejnych odcinkach sieci poza aglomeracją
- Wsparcie mieszkańców w działaniach związanych z usuwaniem eternitu – wnioski mieszkańców przyjmowane są w trybie ciągłym
- Liczne inicjatywy na rzecz ograniczania zanieczyszczenia powietrza: zrealizowane programy dla mieszkańców dot. OZE i wymiany pieców, wszystkie budynki użyteczności publicznej łącznie z wszystkimi OSP posiadają instalacje OZE
- Przynależność gminy do Klastra Energii Bobrowniki – Wojkowice – Psary
- Funkcjonująca na terenie gminy Spółdzielnia Energetyczna Psary
- Występujące gatunki flory i fauny pod ochroną
- Korzystne trendy demograficzne
- Spadek liczby rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej, systematyczny spadek bezrobocia
- Dostępne formy opieki dla dzieci do lat 3
- Wysoki poziom edukacji w placówkach oświatowych na terenie gminy, dobrze zorganizowana sieć placówek oświatowych
- Zmodernizowane placówki kulturalne
- Dostępność infrastruktury rekreacyjnej w każdej miejscowości
- Dostępność oświetlonych stadionów w Psarach i Sarnowie, które zapewniają możliwość rozgrywania spotkań po zmroku
- Wszystkie place zabaw są nowe lub wyremontowane
- Wysoka jakość kapitału ludzkiego – duża liczba mieszkańców z wyższym wykształceniem
- Szeroki zakres zajęć dodatkowych w ramach działalności Gminnego Ośrodka Kultury

MOCNE STRONY CIĄG DALSZY

- Funkcjonujące Kluby Seniora, spójna polityka senioralna
- Wzrastające zainteresowanie mieszkańców działalnością w ramach organizacji pozarządowych
- Prężnie funkcjonujące, systematycznie doposażane jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych
- Funkcjonujący miesięcznik „Głos Gminy Psary”
- Funkcjonujące Koła Gospodyń Wiejskich oraz zespoły śpiewacze
- Systematyczny wzrost podmiotów gospodarczych
- Duży potencjał inwestycyjny gminy związany z korzystnym położeniem komunikacyjnym
- Dostępność wykwalifikowanej kadry pracowników

SLABE STRONY

- Niedostateczna ilość miejsc parkingowych, zagospodarowanych chodników
- Uciążliwość transportu indywidualnego
- Niedobór ścieżek rowerowych
- Problemy z jakością powietrza w sezonie grzewczym, przekroczenia średnioroczne niebezpiecznych substancji
- Niski dostęp do sieci kanalizacyjnej, nieszczelność zbiorników bezodpływowych
- Zły stan wód powierzchniowych
- Postępujący wzrost senioralnego obciążenia demograficznego skutkujący koniecznością dostosowania usług społecznych dla seniorów
- Niedobór mieszkań komunalnych
- Brak obiektów okołoturystycznych m.in. gastronomicznych
- Zatracająca się funkcja gminy wiejskiej

SZANSE

- Możliwość pozyskania dofinansowań w ramach perspektywy finansowej Unii Europejskiej na lata 2021-2027 oraz planowanej na lata 2028-2034, a także programów krajowych na inwestycje związane m.in. z rozwojem sieci wodno – kanalizacyjnej, drogowej
- Prowadzenie przez państwo polityki prorodzinnej
- Poprawa dostępności i jakości opieki zdrowotnej - zwiększenie dostępności specjalistycznych usług medycznych, w tym uwzględnienie potrzeb osób starszych
- Wzrost poziomu rozwoju gospodarczego kraju
- Współpraca z pobliskimi gminami i nadrzędnymi jednostkami samorządu terytorialnego w zakresie realizacji zaplanowanych działań
- Rozwój współpracy z przedsiębiorcami
- Korzystne zmiany w systemie prawnym

ZAGROŻENIA

- Nowe regulacje prawne dot. m.in. podatków czy programów ogólnokrajowych, które mają negatywny wpływ na budżety gmin i mogą powodować ograniczenie realizacji nowych inwestycji
- Ograniczony wpływ na infrastrukturę drogową powiatową, wojewódzką i krajową – potencjalne trudności w skomunikowaniu i modernizacji dróg
- Duży wzrost inflacji powodujący konieczność ponoszenia większych wydatków
- Przerzucanie na gminy przez ustawodawcę większej liczby zadań przy braku wymaganej pomocy finansowej
- Wzrost zadłużenia państwa
- Wzmożona konkurencja między samorządami o pozyskanie inwestorów

5. STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY PSARY

Dożynki w Gminie Psary

Obecne trendy rozwojowe

Dzięki stale poprawiającej się sytuacji finansowej Gminy Psary, perspektywa realizacji założeń Strategii wykazuje pozytywne trendy. Najwięcej środków przeznaczanych było w poprzednich latach (2020-2025) na realizację inwestycji w zakresie budowy kanalizacji sanitarnej – to właśnie te przedsięwzięcia nadają ton wszystkim inwestycjom. Nowy etap w gospodarce ściekowej rozpoczął się wraz z uruchomieniem systemu zbiorczej kanalizacji sanitarnej.

Jest to czas kolejnych inwestycji w modernizację gminnych dróg publicznych. Warto podkreślić, że gmina przeznacza również znaczne środki na modernizację dróg powiatowych. W trosce o bezpieczeństwo uczestników ruchu drogowego zaplanowano budowę nowych odcinków oświetlenia ulicznego na terenie całej gminy. Dodatkowo realizowane będą kolejne przedsięwzięcia poprawiające bezpieczeństwo pieszych.

W 2025 roku ukończona została budowa Centrum Przesiadkowego na granicy Psar i Malinowic. Nowoczesny obiekt z poczekalnią, parkingami i zadaszoną wiatą rowerową ułatwi korzystanie z komunikacji publicznej. Z nowego centrum można bezpośrednio dojechać m.in. do Katowic, Sosnowca, Dąbrowy Górniczej oraz na lotnisko w Pyrzowicach. Jednocześnie Zarząd Transportu Metropolitalnego przygotował koncepcję rozszerzenia oferty połączeń autobusowych, których wdrożenie planowane jest na najbliższe lata.

Zachodzą również dynamiczne zmiany w organizacji pracy Urzędu Gminy. Nowa przestrzeń na terenie Urzędu pozwoliła przenieść wszystkie punkty obsługi mieszkańców na parter – w jednym miejscu, z łatwym dostępem, również dla osób ze szczególnymi potrzebami. W planach jest także rozszerzenie obsługi telefonicznej i internetowej, aby umożliwić załatwianie spraw urzędowych w trybie zdalnym.

Duży nacisk jest kładziony również na rozwój infrastruktury edukacyjnej. Inwestycje w oświatę mają na celu nie tylko poprawę warunków nauki, ale także zwiększenie efektywności energetycznej i funkcjonalności budynków.

Ochrona środowiska pozostaje także bardzo istotna. Gmina przeznacza środki na działania związane z ochroną przyrody i poprawą efektywności energetycznej. Mieszkańcy będą mogli skorzystać z dotacji na wymianę źródeł ciepła oraz usuwanie azbestu, a samorząd będzie inwestował w odnawialne źródła energii w obiektach publicznych.

Bezpieczeństwo mieszkańców niezmiennie pozostaje jednym z priorytetów. Co roku w budżecie przewidziane są środki na inwestycje w bezpieczeństwo publiczne i ochronę przeciwpożarową. Dodatkowo zaplanowano środki na doposażenie jednostek w nowoczesny sprzęt. Planowana jest również budowa systemu ochrony ludności i obrony cywilnej na terenie Gminy Psary. Plany zakładają budowę wielopoziomowego Praktycznego Centrum Edukacji dla Bezpieczeństwa, na które będzie składać się schron

obronny dla ludności cywilnej wraz z kondygnacjami naziemnymi, stanowiącymi zaplecze edukacyjne i administracyjne.

Gmina zwraca uwagę także na kulturę, sport i rekreację. Przewidziano wymianę urządzeń zabawowych na placach zabaw, remont kortu tenisowego w Psarach oraz przygotowanie dokumentacji technicznej dla nowych inwestycji rekreacyjnych w Brzękowicach Dolnych i Sarnowie. Gminny Ośrodek Kultury otrzyma wsparcie finansowe na realizację niezbędnych zakupów i modernizacji. Obiekty użyteczności publicznej są i będą w dalszym ciągu dostosowywane do osób z niepełnosprawnościami. Plany zakładają m.in. budowę windy w Bibliotece w Psarach.

5.1. Wizja rozwoju i misja Gminy Psary w perspektywie do 2035 roku

Wizja, jako jeden z głównych elementów strategii rozwoju, przedstawia pożądany obraz gminy w przyszłości, stanowi tym samym priorytetowy punkt wyjścia wobec planowanych działań rozwojowych oraz pełni funkcję nadrzędnego celu Strategii.

Wizja obszaru Gminy Psary w perspektywie do 2035 roku określa stan docelowy, do którego dążyć będą władze samorządowe i wszyscy zaangażowani partnerzy. Stanowi kontynuację wizji wyznaczonej w ramach Strategii Rozwoju Gminy na lata 2016-2025. Wskazuje ona zasadniczy kierunek wspólnie podejmowanych interwencji.

Podstawą do sformułowania wizji jest wieloletnie hasło Gminy Psary:

- Gmina Psary to przyjazne i bezpieczne miejsce otwarte na innowację i partnerstwo.
- Przestrzeń, gdzie na bazie wzajemnych relacji buduje się potencjał społeczny i ekonomiczny, aby tworzyć teren zasobny i atrakcyjny do zamieszkania.
- Gmina Psary promuje nowe rozwiązania technologiczne i działa zgodnie ze zrównoważonym rozwojem

Misja wskazuje naczelny cel polityki rozwoju Gminy Psary, wokół którego powinny koncentrować się działania władz samorządowych i wszystkich zaangażowanych partnerów. Stanowi przesłanie, będące podstawą i określeniem kierunku współpracy na szczeblu lokalnym.

Misją Gminy Psary:

- Tworzenie warunków do poprawy jakości życia mieszkańców poprzez skuteczne budowanie możliwości rozwoju infrastruktury komunikacyjnej, komunalnej, technicznej oraz rozwijanie przedsiębiorczości, wzrost zagospodarowania rekreacyjnego przy poszanowaniu środowiska naturalnego
- Rozwój kanalizacji sanitarnej na terenie wszystkich miejscowości oraz wysoka dostępność transportu publicznego jako priorytet w strefie przestrzennej

- Rozwój różnorodnych przedsiębiorstw i wykorzystanie terenów inwestycyjnych jako priorytet w strefie gospodarczej
- Utrzymanie infrastruktury rekreacyjno – kulturalnej wraz z budową Praktycznego Centrum Edukacji dla Bezpieczeństwa oraz opieka senioralna jako priorytet w strefie społecznej

Wizja i misja są wstępem do założeń strategicznego rozwoju gminy wyrażonego w jej celach i obszarach zadaniowych. Ważnym zadaniem na przyszłość jest monitorowanie realizowania unikatowych założeń jakimi jest misja i wizja gminy, poprzez identyfikację działań i współpracę pomiędzy władzami gminy a ich mieszkańcami i interesariuszami. Kreślą one bardzo szeroki kontekst działań w zakresie dynamicznego rozwoju sfery społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno – środowiskowej.

5.2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym, przestrzennym i klimatyczno-środowiskowym

Na potrzeby zbudowania kompleksowej interwencji planistycznej sformułowano cztery cele strategiczne, które z jednej strony budują ramy dla logiki zaplanowanej strategii rozwoju, a z drugiej są przyczynkiem do rozpoczęcia wdrażania tematycznego scenariusza rozwoju.

W strategii wyznaczono cztery cele strategiczne odnoszące się kolejno do strefy społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno – środowiskowej.

Cel strategiczny 1: Tworzenie atrakcyjnych warunków do życia we współpracy z mieszkańcami i lokalnymi partnerami

Cel strategiczny 2: Aktywne wykorzystanie lokalnego potencjału do rozwoju przedsiębiorczości

Cel strategiczny 3: Budowanie nowego ładu przestrzennego i systematyczne rozwijanie infrastruktury

Cel strategiczny 4: Poprawa wszystkich komponentów środowiska oraz adaptacja do zmian klimatu

5.2.1. Wykaz kierunków działań w ramach strefy społecznej

Liczba mieszkańców Gminy Psary wrasta, co świadczy o tym, iż teren gminy jest chętnie wybierany jako miejsce do życia.

W zakresie działań społecznych gmina powinna dostosowywać swoją ofertę do obserwowanych trendów społecznych. Jednym z nich jest zjawisko starzenia się społeczeństwa. Rosnąca liczba seniorów prowadzi do różnego rodzaju wyzwań związanych np. z obciążeniem systemu finansów publicznych poprzez wzrost kosztów opieki zdrowotnej i usług opiekuńczych oraz koniecznością rozwoju polityki senioralnej i usług aktywizacji osób starszych, co przeciwdziałać ma wykluczeniu społecznemu seniorów oraz podnoszeniu ich jakości życia. Gmina realizuje politykę senioralną poprzez m.in. dostęp do klubów seniora oraz realizacją programów skierowanych do tej grupy mieszkańców.

Działalność kulturalna jest dość dobrze rozwinięta na terenie Gminy Psary. Specyfiką gminy jest bardzo dobrze rozwinięta sieć placówek kultury. Mieszkańcy mają do swojej dyspozycji 9 ośrodków kultury i bibliotekę z trzema filiami. Działalność jednostek kulturalnych na terenie gminy jest pozytywnie oceniana zarówno pod względem ilości jak i jakości organizowanych wydarzeń. Gmina dysponuje ciekawą ofertą kulturalną dla dzieci czy osób starszych. Przeprowadzona ankietyzacja wskazała, iż należy rozwijać ofertę kulturalno – rekreacyjną dla młodzieży z analizowanego obszaru.

W Strzyżowicach funkcjonuje nowoczesne Centrum Usług Społecznych (CUS), które pełni rolę lokalnego centrum społeczno-kulturalnego i integracyjnego. Obiekt dysponuje salą wielofunkcyjną z widownią schodkową mieszczącą około 200 osób. Znajduje się tam również m.in. filia ośrodka kultury, biblioteka, placówka pocztowa, ośrodek zdrowia oraz jednostka OSP. W 2025 roku w budynku CUS została otwarta również Sala Ślubów Urzędu Stanu Cywilnego w Psarach. Kolejnym obiektem, który służy mieszkańcom jest była szkoła w Goląszy Górnej, która została kompleksowo przebudowana. Dziś mieści się w niej m.in. ośrodek kultury, bawilandia, miejsce spotkań Dziennego Klubu Seniora oraz mieszkania chronione.

Zadaniem gminy jest stworzenie wysokiej jakości poziomu edukacji. Oferta placówek oświatowych na terenie Gminy Psary jest dobrze rozwinięta i oceniana pozytywnie przez mieszkańców: zarówno pod względem jakości nauczania, jak i jakości infrastruktury szkolnej i bazy dydaktycznej. Wyniki egzaminów ósmoklasisty wskazują, iż poziom edukacji na terenie gminy jest na ponadprzeciętnym poziomie. Należy jednak stale podnosić konkurencyjność gminnych szkół i wprowadzać innowacyjne metody nauczania, co przełoży się na wzrost liczby uczniów w szkołach oraz zapewnienie dzieciom dobrego startu w przyszłość.

Jednym z kluczowych działań, stanowiących odpowiedź na zdiagnozowane problemy oraz koniecznym do zapewnienia odpowiedniej jakości życia mieszkańców, jest poprawa dostępu do opieki zdrowotnej na terenie gminy. W obszarze bezpieczeństwa zdrowotnego najważniejszym wyzwaniem pozostaje podniesienie poziomu zdrowia mieszkańców oraz związanej z nim jakości życia. Cel ten powinien być realizowany poprzez doskonalenie jakości i dostępności usług medycznych, organizację i wspieranie akcji zdrowotnych, programów profilaktycznych, a także poprzez aktywną edukację i promocję zdrowego stylu życia.

W chwili obecnej mieszkańcy gminy korzystają ze specjalistycznych usług medycznych w większych ośrodkach jak np. Będzin, Sosnowiec i Katowice.

Cel strategiczny 1: Tworzenie atrakcyjnych warunków do życia we współpracy z mieszkańcami i lokalnymi partnerami		
Cel operacyjny	Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty
Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu grup szczególnie zagrożonych	Tworzenie miejsc przyjaznych seniorom (np. Kluby Seniora, DPS) oraz rozwój gminnej polityki senioralnej	- Wsparcie seniorów z terenu gminy, którzy stanowią coraz większy odsetek mieszkańców - Wyrównywanie szans rozwojowych osób z niepełnosprawnościami - Szczególna opieka nad osobami wykluczonymi - Zwiększenie gotowości bojowej i skuteczności działań jednostek OSP, co przełoży się na podniesienie poziomu
	Edukacja (rozwijanie programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych)	
	, Usuwanie barier architektonicznych, zwłaszcza w budynkach użyteczności publicznej	
	Zwiększenie dostępu do usług opiekuńczych wysokiej jakości dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym doszkalanie kadry opiekunów i asystentów rodzin	
	Wsparcie jednostek organizacyjnych działających w gminie w zakresie świadczenia usług społecznych	

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PSARY NA LATA 2026-2035

Cel strategiczny 1: Tworzenie atrakcyjnych warunków do życia we współpracy z mieszkańcami i lokalnymi partnerami		
Cel operacyjny	Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty
	Budowa i organizacja mieszkań komunalnych	bezpieczeństwa mieszkańców gminy
	Ciągłe doposażanie jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych (OSP) z terenu gminy	

Cel strategiczny 1: Tworzenie atrakcyjnych warunków do życia we współpracy z mieszkańcami i lokalnymi partnerami		
Cel operacyjny	Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty
Zapewnienie wysokiej jakości usług	Rozwój i wspieranie istniejących form opieki nad dziećmi do lat 3 (żłobek)	- Wysoka dostępność oferty edukacyjnej
	Poprawa i rozwój poziomu opieki wychowania przedszkolnego	

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PSARY NA LATA 2026-2035

Cel strategiczny 1: Tworzenie atrakcyjnych warunków do życia we współpracy z mieszkańcami i lokalnymi partnerami

Cel operacyjny	Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty
edukacyjnych i rekreacyjnych	Dostosowanie sieci szkół i przedszkoli do sytuacji demograficznej oraz układu osadniczego gminy	- Rozwinięta oferta kulturalna dla wszystkich grup mieszkańców - Różnorodna oferta sportowo – rekreacyjna
	Modernizacja i doposażenie placówek oświatowych wraz z wyposażeniem	
	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury sportowo-rekreacyjnej	
	Budowa, przebudowa i remonty obiektów pełniących funkcje świetlic wiejskich	
	Wsparcie finansowe dla stowarzyszeń, twórców oraz klubów sportowych	
	Wzbogacenie oferty zajęć i imprez kulturalnych w oparciu o potrzeby i oczekiwania mieszkańców	

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PSARY NA LATA 2026-2035

Cel strategiczny 1: Tworzenie atrakcyjnych warunków do życia we współpracy z mieszkańcami i lokalnymi partnerami

Cel operacyjny	Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty
Wysoka jakość opieki zdrowotnej	Wsparcie działań na rzecz poprawy dostępności do opieki psychologicznej, w tym w szczególności dla dzieci i młodzieży	- Wdrożenie i rozwój systemu profilaktyki oraz diagnostyki zdrowia
	Rozwój systemu profilaktyki i diagnostyki zdrowia oraz podnoszenie świadomości społeczeństwa w tym zakresie	
	Promocja aktywnego i zdrowego stylu życia, m.in. poprzez organizację zajęć/warsztatów promujących zdrowy i aktywny styl życia, w tym w zakresie dobrostanu psychicznego	

Cel strategiczny 1: Tworzenie atrakcyjnych warunków do życia we współpracy z mieszkańcami i lokalnymi partnerami

Cel operacyjny	Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty
Wzmocnienie zaangażowania mieszkańców i lokalnych partnerów we współzrządzeniu lokalną przestrzenią	Wzrost zaangażowania społecznego w działania rozwojowe i procesy decyzyjne gminy poprzez wykorzystanie narzędzi dialogu z mieszkańcami i konsultacji społecznych	- Wysoko rozwinięty dialog między mieszkańcami, a władzami gminy, wspólne planowanie rozwoju gminy - Wysoka jakość obsługi interesariuszy, rozwój e-usług i e-administracji
	Pozyskiwanie wsparcia ze środków zewnętrznych w ramach działalności Urzędu Gminy (m.in. szkolenia pracowników)	
	Wzmacnianie poczucia tożsamości lokalnej i regionalnej	
	Zapewnienie wysokiej jakości obsługi interesariuszy	
	Rozwój e-usług i e-administracji	
	Wzrost umiejętności i kompetencji pracowników administracji publicznej	
	Wdrożenie systemów i procedur zwiększających bezpieczeństwo danych oraz ochronę przed cyberzagrożeniami, w tym	

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PSARY NA LATA 2026-2035

Cel strategiczny 1: Tworzenie atrakcyjnych warunków do życia we współpracy z mieszkańcami i lokalnymi partnerami

Cel operacyjny	Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty
	modernizacja infrastruktury informatycznej urzędu, regularne aktualizacje oprogramowania, wprowadzenie systemów kopii zapasowych oraz szkolenia pracowników w zakresie bezpiecznego korzystania z narzędzi cyfrowych i ochrony danych osobowych	

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PSARY NA LATA 2026-2035

Tabela 1. Wykaz działań strategicznych w strefie społecznej wraz z analizą ważności i prawdopodobieństwa ich realizacji

Działanie strategiczne	Prawdopodobieństwo	Ważność
Rozbudowa infrastruktury sportowo-rekreacyjnej m.in. budowa: tężni solankowej, nowej szatni na stadionie w Psarach i urządzenie alejek z ławkami w gródkowskim lesie	Wysokie	Średnie
Budowa windy przy Gminnej Bibliotece Publicznej w Psarach oraz zwiększenie dostępności do pozostałych obiektów publicznych	Średnie	Średnie
Rozbudowa przedszkoli o nowe sale zajęciowe	Średnie	Średnie
Zakup nowych wozów pożarniczych do gminnych OSP	Średnie	Średnie
Zakupienie sprzętu, dzięki któremu w Gminnym Ośrodku Kultury powstanie studio nagrań dla lokalnych artystów	Średnie	Średnie
Budowa planowanego Praktycznego Centrum Edukacji dla Bezpieczeństwa wraz ze schronem	Wysokie	Wysokie
Uruchomienie gminnego programu edukacyjnego składającego się z trzech komponentów: Ruch, Bez stresu w dorosłość, Warsztat	Średnie	Średnie

Działania strategiczne oceniono według dwóch kryteriów:

1. Ważność (wpływ) – określa siłę oddziaływania na cele strategiczne (niska, średnia, wysoka).
2. Prawdopodobieństwo realizacji – ocena realności wdrożenia (niskie, średnie, wysokie).

5.2.2. Wykaz kierunków działań w wymiarze gospodarczym

Na terenie Gminy Psary rozwija się drobna przedsiębiorczość. Ważnym zadaniem władz jest utrzymanie obecnych, a także przeprowadzenie nowych działań zmierzających do zachęcenia ludzi do prowadzenia działalności gospodarczej na terenie gminy, przy równoczesnym poszanowaniu lokalnych uwarunkowań.

Wpływ na sytuację gospodarczą gminy ma również atrakcyjność inwestycyjna – obecność terenów przeznaczonych na podjęcie działalności stwarza szansę na przyciągnięcie inwestorów oraz lokowanie coraz większej ilości podmiotów gospodarczych, kreując tym samym nowe miejsca pracy.

Efektywna realizacja wskazanych celów uzależniona jest od poziomu współpracy o charakterze ponadlokalnym, wykraczającej poza wyznaczone granice administracyjne i uwzględniającej istniejące uwarunkowania nie tylko Gminy Psary, ale również okolicznych obszarów.

Mieszkańcy gminy, uczestniczący w konsultacjach społecznych, uznali, że rozwój turystyki może przyczynić się do ożywienia lokalnej gospodarki i stworzenia nowych możliwości dla mieszkańców.

Jednym z niewykorzystanych potencjałów gminy jest możliwość rozwoju sieci szlaków i dróg rowerowych spójnych z gminami sąsiednimi.

Rozwój gospodarczy wspiera Lokalna Grupa Działania „Brynica to nie granica”. Mieszkańcy gminy mogą pozyskiwać z LGD granty na rozwój działalności gospodarczej.

Cel strategiczny 2: Aktywne wykorzystanie lokalnego potencjału do rozwoju przedsiębiorczości

Cel operacyjny	Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty
Aktywizacja potencjału gospodarczego terenów w granicy gminy	Doskonalenie systemów zachęt dla inwestorów oraz oferty inwestycyjnej	- Rozwój przedsiębiorczości z poszanowaniem charakteru gminy
	Udostępnianie informacji na temat uzbrojenia działek pod inwestycje oraz dostępności działek gminnych	
	Organizowanie szkoleń dla przedsiębiorców w zakresie możliwości wykorzystania i sposobu pozyskiwania źródeł finansowania inwestycji, w tym środków UE	

Cel strategiczny 2: Aktywne wykorzystanie lokalnego potencjału do rozwoju przedsiębiorczości

Cel operacyjny	Kierunek działań	
----------------	------------------	--

Cel strategiczny 2: Aktywne wykorzystanie lokalnego potencjału do rozwoju przedsiębiorczości

Wykorzystanie walorów lokalnego krajobrazu do rozwoju przedsiębiorczości i turystyki	Rozwój infrastruktury rowerowej, sporządzenie interaktywnej mapy tras rowerowych	- Rozwój oferty gastronomicznej na terenie gminy - Stworzenie spójnego systemu tras rowerowych
	Wsparcie działań na rzecz rozwoju bazy gastronomicznej	
	Promocja i wsparcie rozwoju rolnictwa ekologicznego	
	Promocja i wykorzystanie lokalnych produktów podczas imprez organizowanych przez gminę	

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PSARY NA LATA 2026-2035

Tabela 2. Wykaz działań strategicznych w strefie gospodarczej wraz z analizą ważności i prawdopodobieństwa ich realizacji

Działanie strategiczne	Prawdopodobieństwo	Ważność
Odpowiednia integracja strefy gospodarczej przy DK86 z pozostałą częścią gminy	Wysokie	Wysokie
Rozbudowa sieci ścieżek rowerowych	Wysokie	Wysokie
Zwiększenie atrakcyjności turystycznej gminy	Średnie	Średnie

Działania strategiczne oceniono według dwóch kryteriów:

1. Ważność (wpływ) – określa siłę oddziaływania na cele strategiczne (niska, średnia, wysoka).
2. Prawdopodobieństwo realizacji – ocena realności wdrożenia (niskie, średnie, wysokie).

5.2.3. Wykaz kierunków działań w wymiarze przestrzennym

W celu operacyjnym skupiono się na najważniejszych zagadnieniach z zakresu infrastruktury: zarówno drogowej i komunikacyjnej oraz sieciowej, technicznej.

Jednym z głównych problemów strefy przestrzennej na terenie gminy podobnie jak na terenie większości jednostek samorządu terytorialnego jest niedostateczny stan infrastruktury komunikacyjnej. Istnieje potrzeba kontynuacji rozwoju różnorodnej infrastruktury komunikacyjnej i ścieżek rowerowych na terenie gminy.

Znaczna część ankietowanych wskazała, iż jednym z kierunków działań na terenie gminy powinny być zadania związane z modernizacją dróg i poprawą ich stanu technicznego.

Gmina Psary jest bardzo dobrze skomunikowana. Chęć przyciągnięcia inwestorów oraz nowych mieszkańców wymaga jednak zapewnienia dobrego stanu infrastruktury komunikacyjnej i technicznej.

W perspektywie do 2035 roku należy realizować inwestycje związane z rozszerzeniem sieci komunikacyjnej, poprawą jakości komunikacji i przemieszczania się poprzez działania związane z modernizacją, uzupełnianiem oraz rozbudową dróg, ścieżek rowerowych oraz infrastruktury komunikacyjnej, w tym przystanków autobusowych. Inwestycje komunikacyjne powinny uwzględniać wszystkie sołectwa na terenie gminy.

Należy również realizować działania związane z rozwojem komunikacji zbiorowej, tak aby uwzględniała ona wszystkie sołectwa z terenu gminy, przeciwdziałając wykluczeniu części obszarów gminy. W ostatnich latach uruchomione zostały trzy autobusowe linie metropolitalne, dzięki którym istnieje bezpośrednie i szybkie połączenie z Sosnowcem, Katowicami, Dąbrową Górniczą i lotniskiem w Pyrzowicach. Pozyskano również środki zewnętrzne na budowę Centrum Przesiadkowego w Psarach. Jego lokalizacja nie jest przypadkowa – powstanie w pobliżu: urzędu, poczty, banku, ośrodka zdrowia, żłobka, przedszkola i marketu, oraz w miejscu, gdzie 3 linie metropolitalne się przecinają. Dodatkowo planowane są 3 parkingi park&ride: naprzeciwko kościoła i ośrodka zdrowia przy ul. Zwycięstwa w Psarach, przy cmentarzu w Strzyżowicach (ul. Szosowa) oraz przy ul. Pocztovej w Dąbiu (obok PSZOK).

Przeprowadzona ankietyzacja wskazała na konieczność kontynuacji działań z zakresu modernizacji i uzupełnienia infrastruktury oświetleniowej.

Funkcjonujący na terenie gminy system monitoringu wizyjnego obejmuje już wiele miejsc użyteczności publicznej, należy jednak zakładać, że w najbliższych latach będzie on wymagał modernizacji.

Cel strategiczny 3: Budowanie nowego ładu przestrzennego i systematyczne rozwijanie infrastruktury		
Cel operacyjny	Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty
Wzmocnienie dostępności komunikacyjnej oraz zagospodarowanie przestrzeni publicznej	Kontynuacja budowy nowych i modernizacja istniejących chodników przy drogach gminnych i powiatowych	- Zwiększenie bezpieczeństwa drogowego - Rozwój czystego transportu - Poprawa jakości komunikacji na terenie gminy
	Rozwój, modernizacja oświetlenia ulicznego we wszystkich sołectwach	
	Budowa, rozbudowa przejść dla pieszych, lepsze oznakowanie istniejących przejść dla pieszych, montaż sygnalizacji świetlnej	
	Wsparcie rozwoju i doskonalenia systemu transportu publicznego, w tym niskoemisyjnego i elektromobilnego	
	Modernizacja, przebudowa i budowa odpowiednio wyposażonych przystanków autobusowych	
	Usuwanie istniejących barier architektonicznych dla osób z niepełnosprawnościami	

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PSARY NA LATA 2026-2035

Cel strategiczny 3: Budowanie nowego ładu przestrzennego i systematyczne rozwijanie infrastruktury

Rozbudowa monitoringu gminnego obejmującego wszystkie obiekty
użyteczności publicznej i strategiczne punkty

Cel strategiczny 3: Budowanie nowego ładu przestrzennego i systematyczne rozwijanie infrastruktury

Cel operacyjny	Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty
Kształtowanie wysokiej jakości przestrzeni publicznej	Budowa elementów małej architektury na terenie gminy	- Zrównoważony rozwój gminy - Poprawa estetyki gminy - Zwiększenie terenów zielonych i zwiększenie bioróżnorodności - Wysoki poziom bezpieczeństwa gminy, gmina przegotowana na sytuację kryzysowe
	Tworzenie i ochrona zielonych przestrzeni publicznych, w tym prowadzenie rewitalizacji parków	
	Włączanie mieszkańców w gospodarowanie przestrzenią i procesy rewitalizacyjne	
	Rewitalizacja i rekultywacja obszarów zdegradowanych, z utraconymi funkcjami użytkowymi, przemysłowymi i pogórnymi	
	Zapobieganie rozproszaniu zabudowy	

Cel strategiczny 3: Budowanie nowego ładu przestrzennego i systematyczne rozwijanie infrastruktury

Rozwój budownictwa jednorodzinnego zgodnie
z zasadą zrównoważonego rozwoju

Realizacja inwestycji wynikających z ustawy o obronności

Systematyczna aktualizacja dokumentów planistycznych

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PSARY NA LATA 2026-2035

Tabela 3. Wykaz działań strategicznych w strefie przestrzennej wraz z analizą ważności i prawdopodobieństwa ich realizacji

Działanie strategiczne	Prawdopodobieństwo	Ważność
Budowa i modernizacja dróg gminnych, w tym projekty techniczne budowy nowych odcinków	Wysokie	Wysokie
Wykonanie nowych nakładek asfaltowych na drogach gminnych	Wysokie	Wysokie
Budowa nowych i modernizacja istniejących chodników przy drogach gminnych i powiatowych	Wysokie	Wysokie
Stworzenie punktów Park&Ride w: Dąbiu przy ośrodku kultury, Psarach przy kościele i Strzyżowicach przy cmentarzu, integracja sieci komunikacyjnej z centrum przesiadkowym	Wysokie	Wysokie
Oświetlenie i lepsze oznakowanie istniejących przejść dla pieszych oraz tworzenie nowych w takim samym standardzie	Wysokie	Wysokie
Budowa oświetlenia ulicznego we wszystkich sołectwach	Wysokie	Wysokie
Wprowadzenie dodatkowych kursów autobusowych ułatwiających mieszkańcom wszystkich sołectw korzystanie z linii metropolitalnych oraz dających lepsze połączenie z centrum gminy, a także utworzenie bezpośredniego połączenia autobusowego z Gminy Psary do szpitala w Czeladzi	Średnie	Wysokie

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PSARY NA LATA 2026-2035

Działanie strategiczne	Prawdopodobieństwo	Ważność
Wsparcie spółki SIM Zagłębie w realizacji jej planów budowy mieszkań na osiedlu Społecznej Inicjatywy Mieszkaniowej w Malinowicach	Średnie	Średnie
Budowa schronu, strzelnicy, magazynu obrony cywilnej, Praktycznego Centrum Edukacji dla Bezpieczeństwa i innych inwestycji z zakresu obronności	Wysokie	Wysokie
Pozyskanie działek ze Skarbu Państwa na cele związane z obronnością	Wysokie	Wysokie
Organizacja szkoleń i ćwiczeń obronnych dla urzędników, jednostek OSP, uczniów szkół i mieszkańców	Wysokie	Wysokie
Utrzymywanie i modernizacja systemów alarmowania i ostrzegania ludności – syren alarmowych, punktów nadawczych komunikatów, a także systemów SMS lub aplikacji powiadomień	Wysokie	Wysokie
Współpraca z właścicielami hal magazynowych w dążeniu do nasadzenia zieleni izolacyjnej pomiędzy strefą gospodarczą w Psarach i Sarnowie a budynkami mieszkalnymi przy ul. Wiejskiej i Akacyjowej	Wysokie	Wysokie

Działania strategiczne oceniono według dwóch kryteriów:

1. Ważność (wpływ) – określa siłę oddziaływania na cele strategiczne (niska, średnia, wysoka).
2. Prawdopodobieństwo realizacji – ocena realności wdrożenia (niskie, średnie, wysokie).

5.2.4. Wykaz kierunków działań w wymiarze klimatyczno – środowiskowym

Przeprowadzona ankietyzacja wskazała, iż jednym z głównych problemów środowiskowych na terenie Gminy Psary jest niezadowalająca jakość powietrza atmosferycznego. Corocznie na terenie gminy odnotowywane są przekroczenia dopuszczalne niebezpiecznych substancji (stężenia średnioroczne benzo(a)pirenu czy stężenia dobowe pyłów PM10). Główne źródła lokalnych zanieczyszczeń powietrza występujące w gminie to paleniska domowe oraz transport. Wszystkie gminne budynki użyteczności publicznej są wyposażone w odnawialne źródła energii.

Gmina od lat realizuje działania na rzecz ograniczenia niskiej emisji. W 2022 r. przystąpiła do klastra energii, a w grudniu 2023 r. utworzyła spółdzielnię energetyczną.

Realizowane są również działania na rzecz edukacji ekologicznej. Na terenie gminy funkcjonuje centrum Edukacji Ekologicznej w Górze Siewierskiej, którego koszt budowy w 95% pokryły dotacje. Jest tam 15-metrowa wieża widokowa, ścieżka edukacyjna, plac zabaw oraz miejsca, w których mieszkańcy mogą zdobyć wiedzę na temat pszczelarstwa czy otaczającego nas środowiska naturalnego. Od 2022 r. organizowane są Dni Kultury Ekologicznej z warsztatami, konkursami, prelekcjami i koncertami.

Stan jednolitych części wód na terenie Gminy Psary oceniono jako niezadowalający. Ważnym kierunkiem działań jest prowadzenie inwestycji związanych bezpośrednio lub pośrednio z ochroną wód, m.in. poprzez rozwój sieci kanalizacyjnej. W ciągu ostatnich 5 lat opracowano 22 projekty techniczne, które pozwolą skanalizować prawie całe Psary, część Sarnowa, Strzyżowic, Gródkowa i Malinowic.

Stan sieci wodno-kanalizacyjnej na terenie gminy jest niezadowalający. W związku z tym, że rozwój sieci wodociągowej jest znacznie zaawansowany, sieć kanalizacyjna jest stanowczo zbyt mała, co prowadzi do wzrostu ilości ścieków odprowadzanych do środowiska bez poddania ich procesom oczyszczania. Ścieki te są gromadzone w zbiornikach bezodpływowych (szambach lub osadnikach w instalacjach przydomowych oczyszczalni ścieków), które nie zawsze są szczelne, co prowadzi do przedostawania się zanieczyszczeń bezpośrednio do gleby.

Brak wystarczającej sieci kanalizacyjnej może być również barierą w rozwoju terenów inwestycyjnych w gminie, dlatego też tak istotne staje się zabezpieczenie w najbliższych latach odpowiedniej ilości środków na tego typu inwestycje. Rozbudowa sieci kanalizacyjnej potrzebna jest we wszystkich miejscowościach analizowanego obszaru.

Gmina Psary w ostatnich latach realizowała szereg inwestycji z zakresu rozwoju sieci kanalizacyjnej, które należy kontynuować. Gmina Psary częściowo należy do aglomeracji Wojkowice.

W związku ze wzrostem liczby mieszkańców oraz zaostrzającymi się wymogami prawnymi w zakresie gospodarki odpadami, istniejący PSZOK wymaga modernizacji i rozbudowy. Planowane przez władze gminy działania obejmują m.in. przebudowę hali na kontenery i boksów na odpady biodegradowalne, budowę nowego obiektu biurowo-socjalnego, przebudowę i rozbudowę placu wraz z zagospodarowaniem terenu oraz zakup niezbędnego wyposażenia. Planowane jest również uruchomienie punktu wymiany rzeczy używanych, co pozwoli ograniczyć marnotrawienie produktów i wspierać ideę ponownego wykorzystania.

Modernizacja PSZOK stanowić ma odpowiedź na rosnące wyzwania związane z gospodarką odpadami. Jej celem będzie wspieranie transformacji Gminy Psary w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i zasobooszczędnej poprzez rozwój infrastruktury oraz zwiększanie świadomości społecznej w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów.

W zakresie ochrony środowiska na terenie gminy realizować należy szeroko pojęte i wielowymiarowe działania edukacyjne, odnoszące się do kwestii ochrony powietrza, polityki klimatycznej, zasobów przyrodniczych czy gospodarki odpadami celem wyeliminowania nieprawidłowych praktyk na terenie gminy związanych m.in. z: zaśmiecaniem lasów, nieprawidłowym pozbywaniem się nieczystości ciekłych, spalaniem odpadów i innych.

Jako odpowiedzialna jednostka samorządu terytorialnego Gmina Psary powinna podejmować działania mające na celu ochronę przestrzeni gminy przed zmianą klimatu związanych z gospodarowaniem wód opadowych, czy transformacji energetycznej.

Gmina Psary stale się rozwija, przybywa nowych mieszkańców, rozwija się budownictwo i gospodarka. Należy jednak realizować rozwój zrównoważony przy poszanowaniu istniejących terenów zielonych i przyrody.

Cel strategiczny 4: Poprawa wszystkich komponentów środowiska oraz adaptacja do zmian klimatu

Cel operacyjny	Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty
Poprawa komponentów środowiska naturalnego	Prowadzenie działań na rzecz ograniczenia niskiej emisji	- Poprawa jakości powietrza, także w sezonie grzewczym - Rozwój sieci kanalizacyjnej na terenie całej gminy - Zwiększenie terenów zielonych
	Rozbudowa sieci wodociągowej wraz ze stacjami uzdatniania wody, które zapewnią dostęp do wody dla zwiększającej się liczby odbiorców	
	Modernizacja sieci wodociągowej i kanalizacyjnej (wymiana wyeksploatowanych odcinków sieci)	
	Budowa i rozbudowa sieci kanalizacyjnej (m.in. w Psarach, części Sarnowa, Strzyżowic, Gródkowa i Malinowic)	
	Doskonalenie systemu gospodarki odpadami, w tym odpadami niebezpiecznymi i likwidacja dzikich wysypisk śmieci, oczyszczenie terenu gminy z eternitu	

Cel strategiczny 4: Poprawa wszystkich komponentów środowiska oraz adaptacja do zmian klimatu

Cel operacyjny	Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty
	Ograniczenie wycinki drzew i realizowanie bieżących nasadzeń, w tym zalesianie nieużytków	- Poszanowanie środowiska na terenie gminy
	Zachowanie obszarów posiadających szczególne walory środowiskowe, ochrona, wzbogacanie i odtwarzanie różnorodności biologicznej, tworzenie nowych obszarów chronionych (m.in. użytków ekologicznych)	
	Zapobieganie ekspansji zabudowy na tereny leśne	
	Kształtowanie świadomości i postaw proekologicznych wśród mieszkańców	

Cel strategiczny 4: Poprawa wszystkich komponentów środowiska oraz adaptacja do zmian klimatu

Cel operacyjny	Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty
Przystosowanie gminy do zmian klimatu	Realizacja działań z zakresu ochrony przeciwpowodziowej	- Przystosowanie gminy na zmiany klimatyczne - Zwiększenie retencji wodnej - Zwiększenie samowystarczalności energetycznej
	Zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych, w tym rozwój i wspieranie budowy zbiorników retencyjnych	
	Rozwój sieci kanalizacji deszczowej	
	Rozwój błękitno-zielonej infrastruktury	
	Zwiększanie powierzchni biologicznie czynnej, zabieganie „betonowania” przestrzeni	
	Budowa infrastruktury OZE na terenie gminy (m.in. farmy fotowoltaiczne)	

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PSARY NA LATA 2026-2035

Tabela 4. Wykaz działań strategicznych w strefie klimatyczno – środowiskowej wraz z analizą ważności i prawdopodobieństwa ich realizacji

Działanie strategiczne	Prawdopodobieństwo	Ważność
Zwiększenie samowystarczalności energetycznej gminy poprzez budowę nowych instalacji fotowoltaicznych z magazynami energii	Wysokie	Wysokie
Budowa farmy fotowoltaicznej	Średnie	Wysokie
Rozszerzenie spółdzielni energetycznej o kolejne gminne jednostki, w tym Zakład Gospodarki Komunalnej w Psarach, który opracował już swoją strategię transformacji energetycznej	Średnie	Średnie
Kontynuacja dotacji na wymianę kotłów węglowych i usuwanie azbestu dla mieszkańców gminy	Wysokie	Wysokie
Dokończenie wymiany starych wodociągów oraz budowa nowej sieci m.in. 9 już zaprojektowanych odcinków w: Psarach, Gródkowie, Strzyżowicach, Preczowie, Malinowicach, Sarnowie, Brzękowicach Górnych i Dąbiu	Wysokie	Wysokie
Dalszy rozwój sieci kanalizacyjnej na terenie gminy wraz z przygotowaniem kolejnych projektów budowy kanalizacji sanitarnej	Wysokie	Wysokie
Budowa nowych odcinków sieci kanalizacji deszczowej	Średnie	Średnie
Rewitalizacja parków i terenów zielonych	Wysokie	Wysokie
Kompleksowa modernizacja Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów	Wysokie	Wysokie

Działania strategiczne oceniono według dwóch kryteriów:

1. Ważność (wpływ) – określa siłę oddziaływania na cele strategiczne (niska, średnia, wysoka).
2. Prawdopodobieństwo realizacji – ocena realności wdrożenia (niskie, średnie, wysokie).

5.2.5. Oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia

Zgodnie z ustawą z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, obowiązkowym elementem strategii są oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym, a także wskaźniki ich osiągnięcia.

Rezultaty to wszelkie przewidywane oraz nie dające się przewidzieć skutki realizacji poszczególnych kierunków działań. Należy zaznaczyć, że muszą one być weryfikowalne i mierzalne, w związku z czym dla każdego z oczekiwanych rezultatów określone zostały wskaźniki, które pozwalają na ocenę stopnia realizacji strategii.

Oczekiwany jest wzrost wartości wszystkich wskaźników zawartych w poniższych tabelach.

Tabela 5. Wskaźniki monitoringu wyznaczone dla strefy społecznej

Strefa społeczna		
Wskaźnik	Jednostka miary	Źródło danych
Cel 1.1: Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu grup szczególnie zagrożonych		
Liczba Domów Dziennego Pobytu Seniora	szt.	Urząd Gminy
Liczba nowych świetlic środowiskowych	szt.	Urząd Gminy
Liczba mieszkań komunalnych i socjalnych	szt.	Urząd Gminy
Cel 1.2: Zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych i rekreacyjnych		
Liczba miejsc w żłobkach	szt.	Urząd Gminy
Liczba miejsc w obiektach przedszkolnych	szt.	Urząd Gminy
Liczba nowych zajęć dodatkowych o charakterze sportowo-rekreacyjnym	szt.	Placówki oświatowe
Liczba obiektów użyteczności publicznej dostosowanych do osób z niepełnosprawnościami	szt.	Urząd Gminy
Liczba działań z zakresu profilaktyki zdrowotnej w szkołach	szt.	Placówki oświatowe

Cel 1.3: Wzmocnienie zaangażowania mieszkańców i lokalnych partnerów we współzrządzeniu lokalną przestrzenią		
Liczba działań z zakresu integracji międzypokoleniowej	szt.	Urząd Gminy
Liczba organizowanych wydarzeń kulturalnych	szt.	Urząd Gminy
Liczba organizacji pozarządowych	szt.	Urząd Gminy
Liczba zorganizowanych konsultacji społecznych z mieszkańcami	szt.	Urząd Gminy

Tabela 6. Wskaźniki monitoringu wyznaczone dla strefy gospodarczej

Strefa gospodarcza		
Wskaźnik	Jednostka miary	Źródło danych
Cel operacyjny 2.1.: Aktywizacja potencjału gospodarczego terenów w granicy gminy		
Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych	szt.	CEIDG
Powierzchnia nowych terenów inwestycyjnych	ha	Urząd Gminy
Liczba zorganizowanych spotkań informacyjnych z doradcami zawodowymi	szt.	Urząd Gminy
Cel operacyjny 2.2.: Wykorzystanie walorów przyrodniczych i kulturowych lokalnego krajobrazu do rozwoju przedsiębiorczości i turystyki		
Długość nowych szlaków turystycznych	km	Urząd Gminy
Liczba wykonanych aktualizacji informacji na temat gminy na stronie internetowej	szt.	Urząd Gminy
Liczba wydanych broszur promujących gminę	szt.	Urząd Gminy
Liczba zrewitalizowanych obiektów zabytkowych	szt.	Urząd Gminy, inne podmioty, w tym właściciele

Tabela 7. Wskaźniki monitoringu wyznaczone dla strefy przestrzennej

Strefa przestrzenna		
Cel operacyjny 1.1: Wzmocnienie dostępności komunikacyjnej oraz zagospodarowanie przestrzeni publicznej		
Wskaźnik	Jednostka miary	Źródło danych
Długość przebudowanych dróg gminnych i wewnętrznych	km	Urząd Gminy
Długość wybudowanych/zmodernizowanych chodników	km	Urząd Gminy
Długość ścieżek rowerowych	km	Urząd Gminy
Liczba zmodernizowanych/wybudowanych punktów oświetlenia ulicznego	szt.	Urząd Gminy
Liczba zmodernizowanych przystanków autobusowych	szt.	Urząd Gminy
Liczba miejscowości posiadających dostęp do Internetu szerokopasmowego	szt.	Urząd Gminy
Cel operacyjny 1.2: Kształtowanie wysokiej jakości przestrzeni publicznej		
Wyznaczona powierzchnia magazynowo-towarowa	ha	Urząd Gminy
Liczba zrealizowanych działań z zakresu obronności	szt.	Urząd Gminy

Tabela 8. Wskaźniki monitoringu wyznaczone dla strefy klimatyczno – środowiskowej

Strefa klimatyczno - środowiskowa		
Cel operacyjny 1.1: Poprawa komponentów środowiska naturalnego		
Długość sieci wodociągowej	km	Urząd Gminy
Długość sieci kanalizacyjnej	km	Urząd Gminy
Stopień lesistości	%	Urząd Gminy
Powierzchnia terenów zieleni urządzonej	ha	Urząd Gminy

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PSARY NA LATA 2026-2035

Liczba udzielanych dotacji na wymianę nieefektywnych kotłów węglowych	szt.	Urząd Gminy, WFOŚiGW
Liczba działań edukacyjnych z zakresu edukacji ekologicznej	szt.	Urząd Gminy
Cel operacyjny 1.2: Przystosowanie gminy do zmian klimatu		
Liczba nowych dużych i mikro instalacji OZE	szt.	Urząd Gminy
Liczba zrealizowanych działań z zakresu ochrony przeciwpowodziowej	szt.	Wody Polskie

6. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI

Leśny Park Przygód w Psarach

Zgodnie z definicją zawartą w ustawie o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, obszar strategicznej interwencji to obszar będący przedmiotem koncentracji działań polityki rozwoju ukierunkowanej terytorialnie. Podejmowanie przytoczonej strategicznej interwencji wiąże się z jednej strony z wyrównywaniem szans obszarów zmarginalizowanych w celu równoważenia poziomu życia mieszkańców i zapewnienia spójności w gospodarce, a z drugiej strony ze wspieraniem rozwiniętych już obszarów tak, aby były bardziej konkurencyjne i efektywne, co oznacza, że de facto jest to urzeczywistnienie rozwoju zrównoważonego terytorialnie.

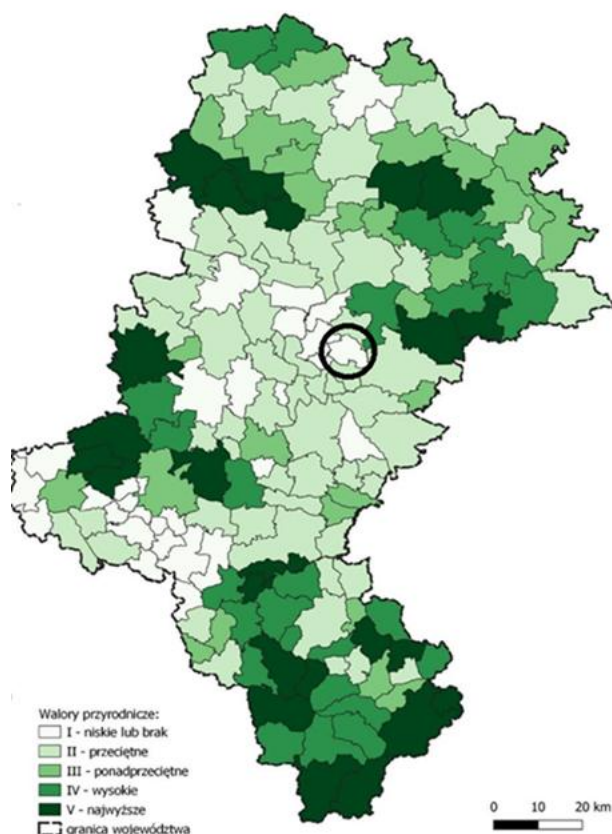
Nowe podejście do polityki regionalnej zakłada odejście od wspierania całego kraju czy regionów w jednolity sposób na rzecz większego różnicowania interwencji w zależności od problemów i potencjałów poszczególnych obszarów.

Takie podejście przekłada się na bardziej precyzyjne wyznaczenie OSI z punktu widzenia priorytetów polityki rozwoju, jak również na tworzenie instrumentów terytorialnych dopasowanych do ich specyficznych potrzeb rozwojowych. OSI wyznaczane i wspierane na poziomie regionalnym mają pełnić dodatkową funkcję wobec OSI wskazanych na poziomie krajowym.

OSI regionalne

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” wyznacza drugi typ OSI w ujęciu funkcjonalnym: obszary miejskie i wiejskie.

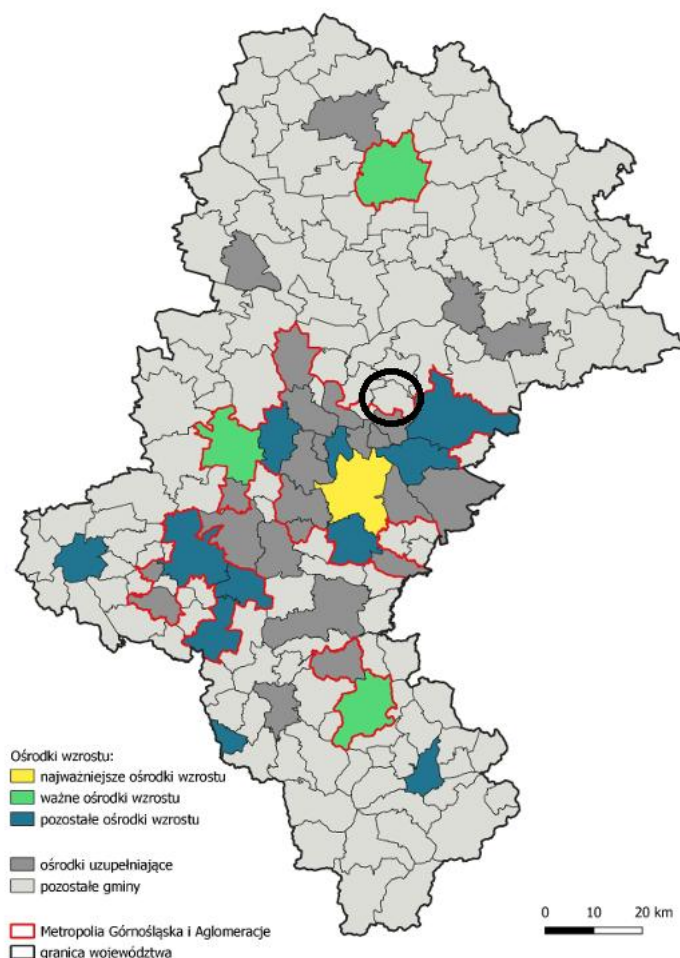
W ujęciu tematycznym, dokument przedstawia 5 OSI w podziale na dwie grupy, tj. OSI konkurencyjne (obszary cenne przyrodniczo, ośrodki wzrostu) oraz OSI problemowe (gminy tracące funkcje społeczno-gospodarcze, gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza oraz gminy w transformacji górniczej).

Rysunek 1. OSI - obszary cenne przyrodniczo

OSI – obszary cenne przyrodniczo zostały określone na podstawie udziału powierzchni cennej przyrodniczo (tj. rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary Natura 2000, obszary chronionego krajobrazu, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe oraz korytarze ekologiczne) w powierzchni całej gminy. Gminę Psary nie zakwalifikowano do tego obszaru strategicznej interwencji.

Wśród głównych wyzwań zdefiniowanych dla OSI – obszary cenne przyrodniczo wskazano ochronę różnorodności biologicznej i georóżnorodności, poprawę stosunków wodnych, ochronę siedlisk wodno-błotnych na obszarach chronionych, zwiększenie drożności korytarzy ekologicznych oraz programowanie i prowadzenie zrównoważonej polityki rozwoju, godzącej interesy ochrony przyrody z rozwojem gospodarczym, ukierunkowanej na wykorzystywanie lokalnych potencjałów.

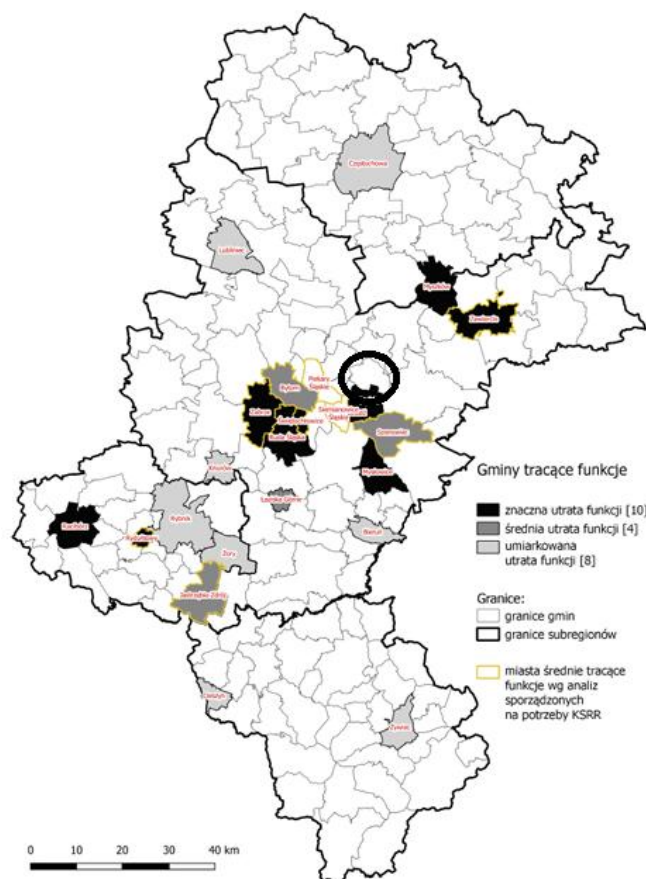
Rysunek 2. OSI - ośrodki wzrostu

OSI – ośrodki wzrostu stanowią obszary pełniące istotne funkcje gospodarcze i społeczne w regionie, przyczyniające się do rozwoju całego obszaru województwa śląskiego. Wyznaczając regionalne ośrodki wzrostu, brano pod uwagę takie czynniki jak poziom wydatków inwestycyjnych ponoszonych przez jednostki samorządu terytorialnego, atrakcyjność lokalnego rynku pracy, czy też dostępność szkolnictwa wyższego oraz jednostek badawczo-rozwojowych. Ponadto badaniu poddano kwestie związane z poziomem przedsiębiorczości, innowacyjnością podmiotów gospodarczych oraz dostępnością usług wyższego rzędu. Klasyfikację tego typu OSI oparto na czterech kategoriach gmin: najważniejsze ośrodki wzrostu, ważne ośrodki wzrostu, pozostałe ośrodki wzrostu, ośrodki uzupełniające. Ich funkcjonowanie stanowi o poziomie konkurencyjności regionu.

Wśród głównych wyzwań rozwojowych wskazano takie aspekty jak: podniesienie poziomu innowacyjności w sektorze przedsiębiorstw, wzmocnienie potencjału i skali oddziaływania oraz pozycji na arenie międzynarodowej ośrodków akademickich oraz sektora B+R, rozwój funkcji metropolitalnych, poprawa jakości środowiska i przestrzeni,

a także tworzenie atrakcyjnych miejsc pracy, m.in. poprzez zatrzymanie procesu „drenażu mózgów”.

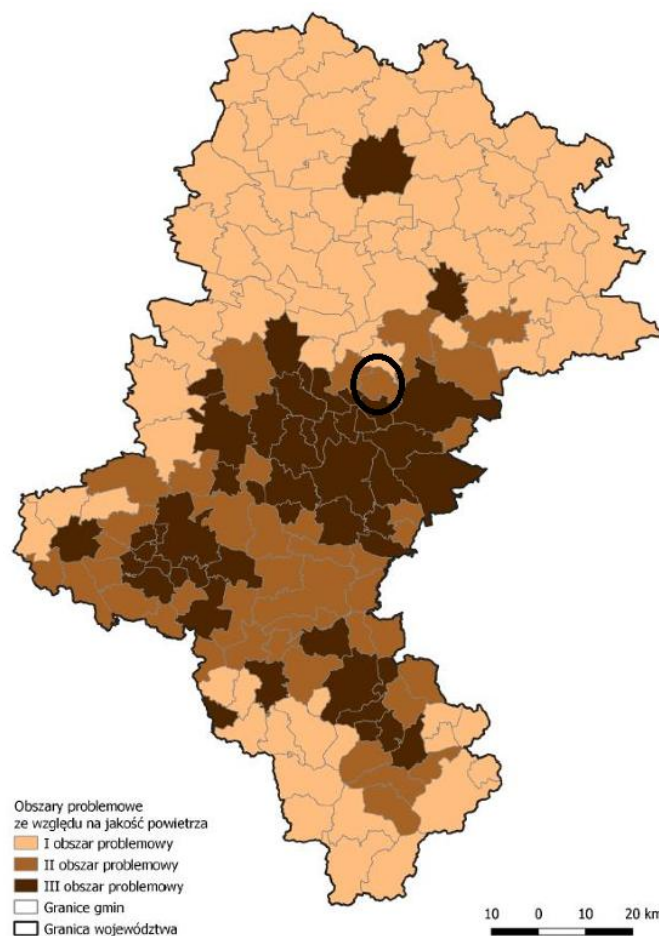
Gmina Psary nie została zaliczona do tego obszaru strategicznej interwencji.

Rysunek 3. OSI - gminy tracące funkcje społeczno-gospodarcze

OSI – gminy tracące funkcje społeczno-gospodarcze stanowią jednostki, które w ostatnim czasie utraciły swoje znaczenie jako istotne ośrodki gospodarcze i społeczne w regionie, m.in. jako atrakcyjne miejsca pracy czy zamieszkania. Delimitację gmin tracących funkcje społeczno-gospodarcze przeprowadzono w oparciu o wskaźniki z zakresu zagadnień demograficznych, finansów jednostek samorządu terytorialnego, sytuacji na rynku pracy, poziomu przedsiębiorczości wśród mieszkańców, mieszkalnictwa czy też dostępności usług publicznych. Przeprowadzona analiza uwzględniała zachodzące zmiany w zakresie branych pod uwagę wskaźników. W efekcie wyznaczono 3-stopniową skalę natężenia zjawiska: znaczna utrata funkcji, średnia utrata funkcji oraz umiarkowana utrata funkcji. Znaczącym wyzwaniem dla regionu w tym aspekcie jest stworzenie zrównoważonej sieci ośrodków miejskich, wzmocnienie potencjału gospodarczego, zwiększenie inwestycji w sektorze przedsiębiorstw, rozwoju usług, poprawa dostępu do oferty kulturowej i rekreacyjnej, czy też wzmocnienie aktywności obywatelskiej. Gmina Psary nie została wyodrębniona jako omawiany obszar strategicznej

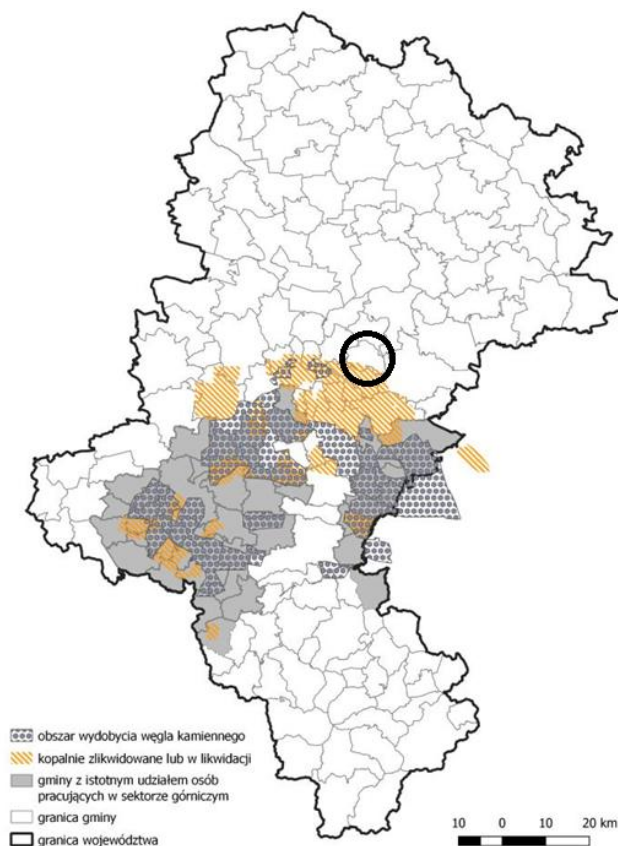
interwencji, co świadczy o jej stabilnej sytuacji pod względem społeczno-gospodarczym na tle regionu.

Rysunek 4. OSI - gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza

OSI – gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza stanowią jedno z największych obszarów problemowych całego województwa śląskiego. Wyznaczając OSI, kierowano się danymi Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska w zakresie średniorocznych przekroczeń norm jakości powietrza pod względem pyłu zawieszonego PM_{2,5} oraz PM₁₀, a także benzo(a)pirenu. Gminy, na których terenie zaobserwowano przekroczenie jednego dowolnego wskaźnika jakości powietrza przypisano do obszaru I, przekroczenie dwóch wskaźników skutkowało zakwalifikowaniem do obszaru II, natomiast gdy przekroczenie średnich norm dotyczyło wszystkich trzech wskaźników gminy zaliczone zostały do obszaru III. Zanieczyszczenie powietrza jest jedną z głównych barier rozwojowych regionu, czego podstawową przyczyną jest emisja z indywidualnego ogrzewania budynków mieszkalnych. Wśród głównych wyzwań w tym zakresie, Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” przewiduje ograniczenie niskiej emisji, rozbudowę sieci ciepłowniczej oraz wdrażania innowacji ograniczających negatywny

wpływ na środowisko, a także egzekwowanie przez wszystkie gminy tzw. „uchwały antysmogowej”. Gmina Psary znalazła się w II obszarze problemowym.

Rysunek 5. OSI - gminy w transformacji górniczej

OSI – gminy w transformacji górniczej stanowią gminy, na terenie których przewiduje się występowanie lub już istnieją negatywne skutki zachodzących procesów restrukturyzacyjnych w zakresie sektora górniczego. Na potrzeby analizy, pod uwagę wzięto takie czynniki jak zachodzące zjawiska społeczne, przestrzenne oraz środowiskowe, w związku z występowaniem jednej z następujących przesłanek:

- występowanie terenów pogórniczych po zakończonej już działalności wydobywczej (kopalnie zlikwidowane lub w likwidacji),
- aktualnie prowadzona działalność wydobywcza węgla kamiennego,
- występowanie znacznej liczby pracujących w sektorze górniczym.

Południowa część gminy Psary znajduje się w obrębie dwóch udokumentowanych złóż węgla kamiennego: „Grodziec I” i „Paryż”. W chwili obecnej koncesje są wygaszone, a teren jest zaliczany do terenów pogórniczych.

Obszar Gminy Psary został także uwzględniony w Strategicznych Obszarach Interwencji na w Strategii Rozwoju Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii na lata 2022-2027, z perspektywą do 2035 r.

OSI wyznaczone w Strategii Rozwoju GZM to 4 obszary:

a) OSI rozwojowe (2):

1) OSI nauka, innowacje, kultura – odniesienie do priorytetu D. METROPOLITALNOŚĆ I INNOWACYJNOŚĆ – rdzeń GZM;

2) OSI odporność klimatyczna i transformacja energetyczna – odniesienie do priorytetu A. ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU I ODPORNOŚĆ – cała GZM;

b) OSI problemowe (2):

1) OSI trendy demograficzne – odniesienie do priorytetu C. PRZESTRZEŃ I SPÓJNOŚĆ SPOŁECZNA – rdzeń GZM;

2) OSI tereny zdegradowane, w tym przemysłowe – odniesienie do priorytetu C. PRZESTRZEŃ I SPÓJNOŚĆ SPOŁECZNA – cała GZM.

W Strategii Rozwoju GZM nie przewidziano precyzyjnej lokalizacji OSI metropolitalnych w GZM. Dlatego identyfikuje się je w sposób uogólniony (z podziałem na rozwojowe i problemowe, w nawiązaniu do Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego) i wskazuje:

- w dwóch przypadkach rdzeń GZM: odnośnie do kwestii rozwoju nauki, innowacji, kultury i kwestii trendów demograficznych wymagających odwrócenia; są one właściwe dla specyfiki funkcjonalno-przestrzennej i społecznej rdzenia GZM;
- w dwóch przypadkach całą GZM: odnośnie do kwestii związanych z odpornością klimatyczną i transformacją energetyczną oraz kwestii działań rewitalizacyjnych; to procesy wspólne dla wszystkich gmin GZM, niezależnie od różnic przestrzenno- - funkcjonalnych i społecznych pomiędzy rdzeniem GZM a jego otoczeniem.

Takie uogólnione wskazanie nie oznacza, że GZM będzie realizować wsparcie dla każdej gminy, lecz tam, gdzie powstaną bardziej skonkretyzowane projekty lub szczególnie priorytetowe z uwagi na wymiar metropolitalny.

7. MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO – PRZESTRZENNEJ GMINY

Osiedle Czerwony Kamień w Górze Siewierskiej – zdjęcie z lotu ptaka

Gmina Psary jest gminą wiejską położoną w centralnej części województwa śląskiego. Zajmuje środkową część powiatu będzińskiego z powierzchnią 4.570 ha, co stanowi 12,49% powierzchni powiatu.

Układ drogowy na terenie Gminy Psary tworzą:

- Droga Krajowa nr 86 relacji Podwarpie (węzeł drogowy z S1, DK1 i DK91) – Sosnowiec – Katowice – Tychy (węzeł drogowy z S1), która stanowi główny szlak komunikacyjny na terenie gminy,
- Droga Wojewódzka nr 913 relacji Będzin (skrzyżowanie z DK86) – Międzynarodowy Port Lotniczy Katowice w Pyrzowicach.
- drogi powiatowe oraz drogi gminne i wewnętrzne.

Sieć dróg gminnych umożliwia komunikację między poszczególnymi jednostkami osadniczymi gminy.

Istotnym wyznacznikiem struktury przestrzennej jest Droga Krajowa nr 86 przechodząca przez teren gminy na kierunku północ – południe, stanowiąca wyraźną barierę przestrzenną pomiędzy sołectwami gminy położonymi po wschodniej stronie tej drogi, a pozostałą częścią obszaru gminy.

Również przebiegająca południowym obrzeżem gminy (sołectwa Psary, Gródków i Sarnów) towarowa trzeciorzędna linia kolejowa PKP stanowi barierę przestrzenną, lecz ze względu na jej relatywnie niską uciążliwość (sporadyczny ruch pociągów) nie jest ona tak istotna jak DK 86.

W strukturze funkcjonalno – przestrzennej gminy dominują tereny rolne stanowiące ponad 66% powierzchni gminy i ponad 77% powierzchni terenów otwartych.

Gmina Psary od wschodu graniczy z miastem Dąbrowa Górnicza, od północy z Gminą Mierzęcice, od zachodu z Gminą Bobrowniki, od południa z miastami: Będzin i Wojkowice.

Obszary stykowe z gminami sąsiednimi to głównie tereny niezainwestowane lub zainwestowane ekstensywnie o strukturze zbliżonej do zainwestowania Gminy Psary.

Gmina Psary administracyjnie podzielona jest na dziesięć sołectw : Psary, Sarnów, Dąbie, Preczów, Gródków, Strzyżowice, Góra Siewierska, Gołąsza Górna, Brzękowice, Malinowce.

Uwarunkowaniem w zakresie rozwoju funkcjonalnego gminy jest utrzymanie zarysowanej struktury funkcjonalnej gminy:

- sołectwa o funkcjach rolniczych i osadniczych w północnej części gminy (Góra Siewierska, Brzękowice, Gołąsza Górna, Dąbie, Malinowice),

- sołectwa o funkcjach osadniczych i wytwórczo – usługowych wymagające rewitalizacji gospodarczej (Psary, Strzyżowice, Gródków),
- sołectwa o funkcjach osadniczych i aktywizacji gospodarczej (Sarnów i Preczów).

Gmina leży w dorzeczu Wisły, w zlewni Przemszy (rzeka wyznacza fragment wschodniej granicy administracyjnej). Sieć hydrograficzną tworzą: rzeka Przemsza, dwa bezpośrednie lewostronne dopływy Przemszy: Potok Pagor i Potok Psarski, oraz dopływy rzeki Brynicy, także wpadającej do Przemszy (poza granicami gminy): Jaworznik i Wielonka. Wszystkie te potoki mają w obrębie Psar swoje obszary źródliskowe lub ich część (Jaworznik).

Według Map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego, dostępnych na stronie internetowej Informatycznego Systemu Osłony Kraju, na terenie Gminy Psary występuje obszar szczególnego zagrożenia powodzią od rzek. Obszarami szczególnego zagrożenia powodziowego na terenie gminy są obszary i tereny zalewowe wzdłuż rzek Przemszy i Wielonki.

Wody podziemne w rejonie Gminy Psary zakwalifikowano jako: Główne Zbiorniki Wód Podziemnych w utworach triasowych o typie szczelinowo – krasowym:

- GZWP 454 – „Olkusz – Zawiercie” obejmujący północną część gminy (Płaskowyz Twardowski),
- GZWP 329 – „Bytom”, w obszarze którego znajduje się zachodni fragment terenu w rejonie ul. 1 Maja w Strzyżowicach.

Główny Zbiornik Wód Podziemnych w utworach czwartorzędowych o typie porowym; GZWP 455 „Dąbrowa Górnicza”, obejmujący wschodnie obrzeże gminy (Preczów). Są to obszary najwyższej ochrony OWO. Obszar wysokiej ochrony OWO obejmuje Główny Zbiornik Wód Podziemnych w utworach karbońskich o typie szczelinowo – porowym; GZWP 456 – „Będzin” przy granicy Gródkowa z Będzinem. Większa część gminy położona jest w obrębie Użytkowego Poziomu Wód Podziemnych o typie szczelinowo – porowym UPWP-C1 „Siemianowice”.

Powierzchnia lasów na terenie Gminy Psary wynosi 629 ha (13,6%), w tym lasy Państwowego Gospodarstwa Leśnego „Lasy Państwowe” obejmują 581 ha (12,6%). Są one administrowane przez Nadleśnictwo Siewierz (obręb Łysa Góra). Lasy te tworzą trzy zwarte kompleksy w południowo – wschodniej, południowej i wschodniej części gminy. Około 40 ha lasu w północno – zachodniej części gminy administrowane jest przez nadleśnictwo Świerklaniec.

O walorach przyrodniczych Psar stanowią głównie łąki i murawy odznaczające się dużym bogactwem florystycznym i faunistycznym.

W przeszłości większość obszaru gminy zajmowały grunty rolne, w tym duże powierzchnie łąk. Obecnie tradycje rolnicze są podtrzymywane głównie w północnej części gminy. Większość dawnych pól nie jest już uprawiana, a na wielu z nich można zaobserwować naturalne zarastanie roślinnością (tzw. sukcesję), szczególnie na stokach w rejonie progu denudacyjnego. Część terenów położonych u podnóża Góry Siewierskiej została natomiast zalesiona.

Walory krajobrazowe są podstawowymi atutem rozwojowym gminy. Tworzą je wartości środowiska przyrodniczego, kulturowego, oraz wysoki udział obszarów o krajobrazie harmonijnym. Tak więc utrzymanie istniejących walorów krajobrazu poprzez ograniczenie możliwości rozwoju niekorzystnych zjawisk zachodzących w przestrzeni (głównie rozpraszanie zabudowy oraz likwidacja punktów i ciągów widokowych) powinno być jednym z najistotniejszych warunków rozwoju gminy.

Gmina Psary jest w pełni zwodociągowana.

Obszar gminy zaopatrywany jest w wodę ujęć podziemnych: studnia głębinowa SD-1 Dąbie, studnia głębinowa SM-4 Malinowice wraz ze Stacją Uzdatniania Wody, źródło „Góra Siewierska”. Ujęcia nie posiadają ustanowionych stref ochrony pośredniej. Wyznaczona jest jedynie strefa bezpośrednia w granicach ogrodzenia (około 7-10 m).

Część obszaru Gminy Psary zgodnie z uchwałą nr XXVI.225.2020 Rady Miasta Wojkowice z dnia 21 grudnia 2020 r. należy do wyznaczonej aglomeracji Wojkowice. Oczyszczalnią ścieków w powyższej aglomeracji jest komunalna oczyszczalnia ścieków zlokalizowana w Wojkowicach przy ul. Gierymskiego 1 o średniej dobowej przepustowości $Q_{sr}/d = 1\,371,6$ m³/d i projektowanej maksymalnej wydajności 14 300 RLM. Aglomeracja na terenie gminy obejmuje obszar miejscowości Psary (ul. Kolejowa, ul. Irysów, ul. Łączna, ul. Boczna i ul. Zwycięstwa) oraz Strzyżowice (ul. Szosowa).

W gminie funkcjonuje 11 placówek systemu oświaty: 1 żłobek, 2 oddziały przedszkolne, 3 przedszkola oraz 5 szkół podstawowych.

Istotnym animatorem życia kulturalnego jest Gminny Ośrodek Kultury Gminy Psary z siedzibą w Gródkowie, który zajmuje się organizacją festynów, koncertów, dożynek i imprez sportowych.

Sieć bibliotek składa się z Gminnej Biblioteki Publicznej w Psarach oraz filii w Dąbiu, Strzyżowicach i Sarnowie.

Wykaz placówek kultury wraz z lokalizacją:

- Ośrodek Kultury w Gródkowie, ul. Zwycięstwa 2, 42-575 Strzyżowice,
- Ośrodek Kultury w Preczowie, ul. Dębowa 1, 42-512 Psary,
- Ośrodek Kultury w Sarnowie, ul. Szkolna 3, 42-512 Psary,

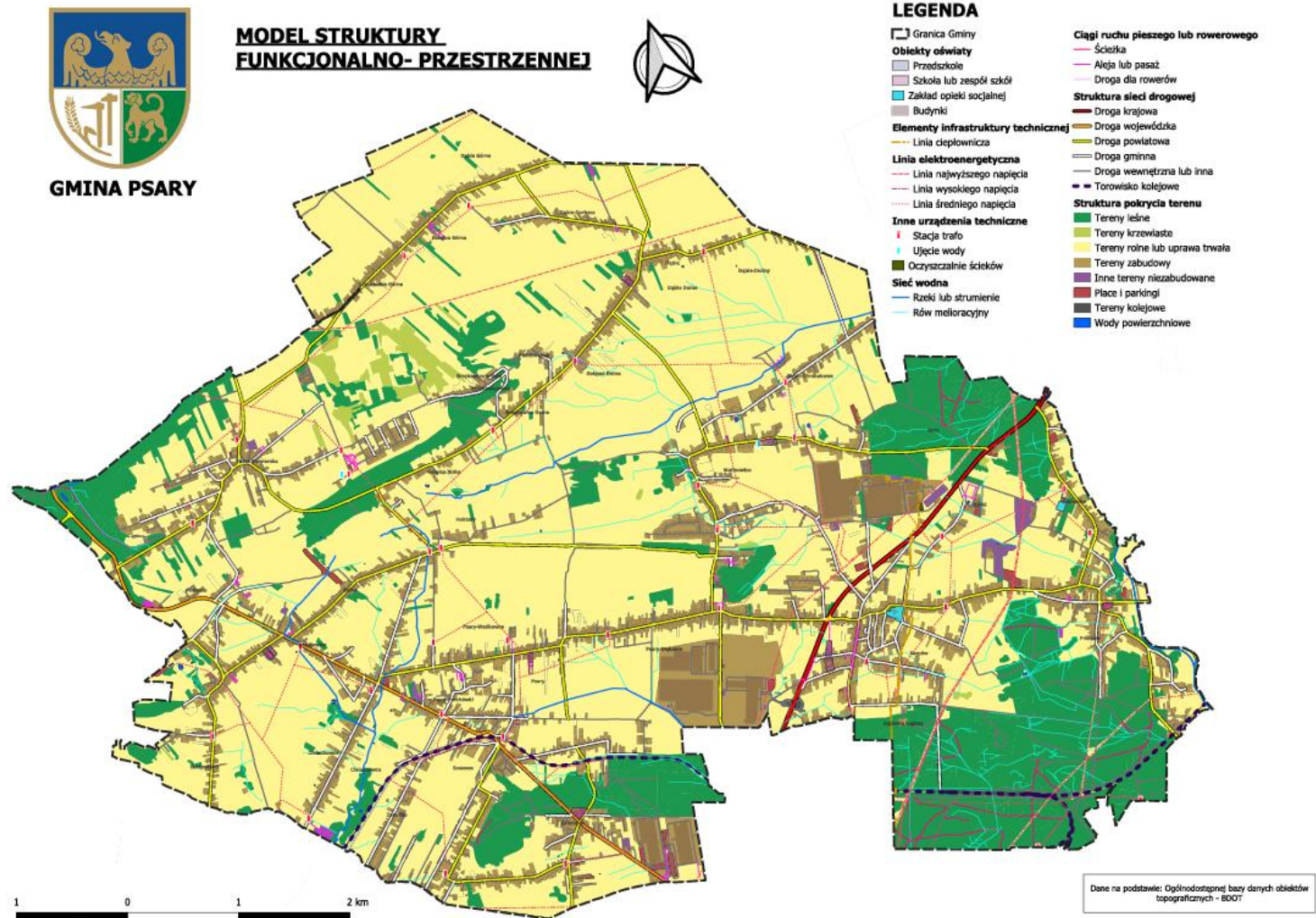
- Ośrodek Kultury w Dąbiu, ul. Pocztowa 34A, 42-504 Poczta Będzin,
- Ośrodek Kultury w Górze Siewierskiej, ul. Szopena 5, 42-575 Strzyżowice,
- Ośrodek Kultury w Brzękowicach Górnych, Brzękowice Górne 2, 42-504 Poczta Będzin,
- Ośrodek Kultury w Malinowicach, ul. Szkolna 23, 42-512 Psary,
- Ośrodek Kultury w Strzyżowicach, ul. Belna 1, 42-575 Strzyżowice,
- Ośrodek Kultury w Goląszy Górnej, Goląsza Górna 21, 42-504 Poczta Będzin,
- Gminna Biblioteka Publiczna, ul. Szkolna 45, 42-512 Psary,
- Filia GBP w Dąbiu, ul. Dolna 1, 42-504 Poczta Będzin,
- Filia GBP w Strzyżowicach, ul. Belna 1, 42-575 Strzyżowice,
- Filia GBP w Sarnowie, ul. Szkolna 3, 42-512 Psary,

Wykaz jednostek ochotniczych straży pożarnych na terenie gminy:

- OSP Goląsza-Brzękowice,
- OSP Dąbie, OSP Góra Siewierska,
- OSP Preczów,
- OSP Psary,
- OSP Sarnów,
- OSP Strzyżowice.

Spośród nich do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego włączone są: OSP Dąbie, OSP Goląsza-Brzękowice, OSP Góra Siewierska, OSP Psary, OSP Sarnów i OSP Strzyżowice. W 2024 roku w OSP Preczów odbyło się uroczyste otwarcie nowo wybudowanej siedziby, która jednocześnie jest bazą Wojewódzkiego Centrum Szkolenia programu Pierwszy Ratownik.

Gmina Psary kładzie szczególny nacisk na rozwój bazy sportowej oraz uatrakcyjnienie oferty bazy placówek sportowych. Na bazę służącą uprawianiu sportu i rekreacji w gminie składają się obiekty: 4 boiska wielofunkcyjne: w Malinowicach, Goląszy Górnej, Preczowie i Górze Siewierskiej, 3 kompleksy sportowo rekreacyjne: „Orlik 2012” przy Szkole Podstawowej w Psarach, obiekt przy Ośrodku Pomocy Społecznej w Psarach (znajduje się tam m.in. kort tenisowy i boisko do siatkówki plażowej) oraz obiekt przy szkole podstawowej w Sarnowie, 6 stadionów piłkarskich, na których rozgrywają swoje mecze kluby piłkarskie: Psary (LKS Iskra Psary), Preczów (KS Preczów), Sarnów (KP Sarnów), Strzyżowice (LKS Jedność Strzyżowice), Góra Siewierska i Brzękowice (użytkowany przez Gminną Akademię Piłki Nożnej), 13 placów zabaw, 9 siłowni zewnętrznych, nowoczesne boiska wielofunkcyjne przy wszystkich szkołach podstawowych, pumtrack przy szkole w Gródkowie, skatepark przy bibliotece w Psarach oraz Centrum Edukacji Ekologicznej w Górze Siewierskiej.

Rysunek 6. Model Struktury Funkcjonalno -Przestrzennej Gminy Psary.

7.1. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie Psary

Przedstawione poniżej rekomendacje pełnią rolę wspomagającą i usprawniającą sukcesywne wdrażanie wyznaczonych celów niniejszej strategii. Stanowią również katalog dobrych praktyk skierowanych nie tylko do samorządu terytorialnego, ale również do pozostałych interesariuszy, ze szczególnym uwzględnieniem społeczności lokalnej. Podstawową zasadą dotyczącą prawidłowego planowania przestrzennego w gminie jest zagwarantowanie udziału społeczeństwa w opracowywaniu dokumentów planistycznych dotyczących zagospodarowania przestrzeni.

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kierunków zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenia szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej

Mieszkalnictwo:

- rozwój przestrzenny funkcji mieszkaniowej w obrębie poszczególnych miejscowości poprzez lokalizację zabudowy w granicach obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach poszczególnych jednostek oraz na obszarach przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę, a w dalszej kolejności na pozostałych obszarach zgodnie określonym zapotrzebowaniem na nową zabudowę,
- przeciwdziałanie rozproszaniu budownictwa,
- zarezerwowanie nowych terenów dla rozwoju funkcji mieszkaniowej,
- dążenie do poprawy warunków mieszkaniowych poprzez modernizację istniejącej zabudowy mieszkaniowej, jak również realizację nowego budownictwa jednorodzinnego.

Usługi:

- rozwój funkcji usługowych, wytwórczych i produkcyjnych nieuciążliwych dla środowiska związanych z rozwojem małych i średnich przedsiębiorstw jako sektora

tworzącego nowe miejsca pracy, ze szczególnym uwzględnieniem aktywizacji sektora usług,

- rozwój strefy aktywizacji gospodarczej w sąsiedztwie drogi krajowej nr 86, z istniejącymi i wskazanymi wielkopowierzchniowymi terenami dla funkcji usługowych, magazynowych i wytwórczych w sołectwie Psary, Preczów i wschodnie tereny sołectwa Gródków,
- wzbogacenie struktury usług publicznych i komercyjnych, a także poprawa dostępności komunikacyjnej,
- rozwój usług publicznych i komercyjnych na terenie gminy,
- rozszerzenie oferty usługowej gminy dla zapewnienia równego dostępu wszystkim mieszkańcom, zwłaszcza w zakresie usług kultury, sportu, turystyki i rekreacji,
- wykorzystanie terenów wolnych lub przekształcenia terenów zainwestowanych z uwzględnieniem nowych terenów rozwojowych, zabezpieczenie terenów przeznaczonych na cele usługowe jako uzupełnienie terenów zabudowy mieszkaniowej, tworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju usług komercyjnych, a tym samym sterowanie ich rozwojem zgodnie z występującym zapotrzebowaniem, przekształcanie jakościowe istniejących obiektów i placówek usługowych,
- dopuszczenie do lokalizacji obiektów związanych z ochroną ludności z możliwością wykorzystania tych terenów na inne cele.

Produkcja:

- przekształcenia strukturalne dotychczasowej bazy produkcyjnej, składowej i magazynowej, jak również tworzenie warunków dla powstawania nowych podmiotów gospodarczych kooperujących z istniejącymi przedsiębiorstwami,
- dążenie do wsparcia rozwoju małych i średnich jednostek gospodarczych, wykorzystujących najnowsze i bezpieczne technologie, przyjazne dla środowiska,
- wykorzystanie nieużytkowanych terenów produkcyjnych, a także zagospodarowania nowych terenów inwestycyjnych,
- dążenie do przyspieszenia rozwoju gospodarczego gminy poprzez pozyskiwanie inwestorów zewnętrznych,

- dążenie do wsparcia budowy instalacji pozyskujących energię odnawialną ze słońca, wiatru - Zwiększanie efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej,
- zwiększanie wykorzystania alternatywnych źródeł energii w budynkach użyteczności publicznej,
- wsparcie działań na rzecz zwiększenia liczby małych inwestycji OZE wśród mieszkańców i przedsiębiorców.

Zasady ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu

- utrzymanie ciągłości przestrzennej i funkcjonalnej obszarów o szczególnych wartościach przyrodniczych i krajobrazowych, także pełniących ważne funkcje klimatyczne (przewietrzanie terenów cechujących się mało korzystnymi warunkami topoklimatycznymi) i izolacyjne (separacji przestrzennej jednostek osadniczych i terenów o konfliktowych funkcjach) oraz hydrologiczne (zasilania i retencji wód powierzchniowych i podziemnych) – w formie systemu ekologicznego gminy funkcjonującego w ramach powiązań lokalnych, ponadlokalnych i regionalnych,
- zachowanie terenów o dużych wartościach przyrodniczych i krajobrazowych,
- ochrona obszarów cennych przyrodniczo, w tym terenów otwartych,
- zwiększenie zalesienia gminy,
- utrzymanie różnorodności biologicznej,
- przeciwdziałanie rozlewaniu się zabudowy,
- wsparcie rozwoju błękitno-zielonej infrastruktury, w szczególności poprzez ustalanie racjonalnych wskaźników w zakresie powierzchni biologicznie czynnej w dokumentach planistycznych, zapewnienie i egzekwowanie odpowiedniej retencji oraz wykorzystanie istniejącej przestrzeni i obiektów do jej rozwoju,

- dążenie do realizacji zieleni izolacyjnej wzdłuż ciągów komunikacyjnych oraz istniejących i projektowanych zespołów zabudowy,
- ochrona wód powierzchniowych przed zanieczyszczeniami pochodzenia komunikacyjnego i bytowego poprzez kontrole stanu technicznego instalacji kanalizacji sanitarnej i burzowej, konserwację urządzeń do separacji substancji ropopochodnych i osadników piaskowych, itp.,
- obszarem szczególnej ochrony wód podziemnych jest rejon zasilania Głównego Zbiornika Wód Podziemnych w utworach czwartorzędowych o typie porowym; GZWP 455 – „Dąbrowa Górnicza” obejmujący wschodnie obrzeże gminy (Preczów). Jest to obszar wymagający realizacji systemu odprowadzania i oczyszczania ścieków w pierwszej kolejności. Obszarami ochrony wód podziemnych w obrębie rejonu zasilania Głównych Zbiorników Wód Podziemnych w utworach triasowych o typie szczelinowo – krasowym są tereny: - GZWP 454 – „Olkusz – Zawiercie” obejmujący północną część gminy (Płaskowyż Twardowicki), - GZWP 329 – „Bytom”,
- wykorzystanie obszarów zielonych do celów turystycznych i rekreacyjnych poprzez budowę ścieżek rowerowych i szlaków turystycznych, budowę i utrzymanie infrastruktury rekreacyjnej,
- ochrona terenów rekreacyjnych i wypoczynku, lasów i terenów zielonych przed zabudową związaną z uciążliwą działalnością gospodarczą (zakłady przemysłowe, magazynowe i usługowe),
- ochrona powietrza i zapobieganie przekraczaniu poziomów dopuszczalnych stężeń substancji szkodliwych w powietrzu poprzez działania termomodernizacyjne, wprowadzanie do celów grzewczych urządzeń o wysokiej sprawności energetycznej, rozwój zielonej energii i ograniczanie niskiej emisji wynikającej z ruchu samochodowego.

Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

- ochrona obiektów i terenów historycznych dla zachowania tożsamości lokalnej (wpisanych do rejestru zabytków województwa śląskiego oraz ewidencji

zabytków), na podstawie aktów prawa miejscowego, a w szczególności miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,

- kształtowanie terenów zieleni zgodnie z tradycjami lokalnymi: parków, skwerów, alei drzew, itp.,
- zachowanie istniejących wewnątrz krajobrazowych i ruralistycznych, zachowanie osi kompozycyjnych i powiązań widokowych pomiędzy częściami składowymi krajobrazu, zachowanie historycznej kompozycji układów zieleni.

Zasady lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym

- ograniczanie lokalizacji obiektów na terenach czynnych biologicznie,
- lokalizacja obiektów handlu wielkopowierzchniowego przy zapewnieniu optymalnego połączenia komunikacyjnego i infrastruktury technicznej,
- uwzględnienie zapisów obowiązujących dokumentów planistycznych, będących aktami prawa miejscowego, mając na uwadze zachowanie ładu przestrzennego,
- przeprowadzanie analiz oceny wpływu inwestycji na środowisko.

Zasady lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego

Zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, pod pojęciem inwestycji celu publicznego należy rozumieć działania o znaczeniu lokalnym (gminnym) i ponadlokalnym (powiatowym, wojewódzkim i krajowym), a także krajowym (obejmującym również inwestycje międzynarodowe i ponadregionalne), oraz metropolitalnym (obejmującym obszar metropolitalny) bez względu na status podmiotu podejmującego te działania oraz źródła ich finansowania, stanowiące realizację celów, o których mowa w art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami.

Zasady lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego:

- zagwarantowanie udziału lokalnej społeczności w kształtowaniu przestrzeni,
- lokowanie inwestycji celu publicznego na podstawie ustaleń aktów prawa miejscowego,
- przeprowadzanie analiz oceny wpływu inwestycji na środowisko.

Kierunki rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej

- zapewnienie dobrej dostępności komunikacyjnej poprzez rozwój układu drogowego, komunikacji zbiorowej, infrastruktury pieszo-rowerowej, węzłów komunikacyjnych,
- priorytetowe remonty dróg obsługujących największą ilość mieszkańców i leżących na obszarach o największej w skali gminy aktywności gospodarczej oraz odcinki o największych zagrożeniach funkcjonowania ruchu,
- dążenie do ograniczenia ruchu indywidualnych pojazdów samochodowych, szczególnie na obszarach o dużych walorach przyrodniczych i dużej wrażliwości środowiska na czynniki antropopresyjne,
- budowa nawierzchni utwardzonych w nadchodzących latach jako najważniejsze zadanie gminy,
- budowa ścieżek rowerowych poprawiających dostępność i obsługę komunikacyjną sołectw poprzez stworzenie ciągłego systemu komunikacji rowerowej. Zagęszczenie tras rowerowych z wykorzystaniem nieutwardzonych dróg leśnych i rolniczych na terenach o najwyższej atrakcji przyrodniczo – krajobrazowej,
- tworzenie miejsc postojowych zgodnie z zapotrzebowaniem,
- rozwój szerokopasmowej sieci internetowej,
- zapobieganie przenikania zabudowy mieszkaniowej z przemysłową.
- przeprowadzanie analiz oceny wpływu inwestycji na środowisko.

Zasady lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW

Urządzenia wytwarzające energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW powinny być lokalizowane na gruntach klasy IV, V, VI, nieużytkach i nie powinny wpływać na poszerzenie obszaru stref ochronnych, które związane są z ograniczeniami w zabudowie, zagospodarowaniu oraz użytkowaniu terenu poza granicami wyznaczonego obszaru. Nie wyklucza się jednak, w uzasadnionych sytuacjach, możliwości lokalizowania ww. urządzeń na gruntach innych klas oraz możliwości poszerzenia obszaru stref ochronnych. W przypadku lokalizacji takich urządzeń wyznacza się następujące zasady:

- stosowanie rozwiązań eliminujących lub ograniczających oddziaływanie planowanych inwestycji poza granice przekształcanego lub zagospodarowywanego terenu,
- lokalizowanie ośrodków produkcyjnych i infrastruktury technicznej (w tym odnawialnych źródeł energii) na terenach ściśle określonych, z uwzględnieniem istniejących form ochrony przyrody oraz z zachowaniem bezpiecznej strefy ochronnej od zabudowy mieszkaniowej oraz związanej z wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży,
- dbałość o relacje funkcjonalno-przestrzenne z terenami sąsiednimi,
- podejmowanie działań powstrzymujących znaczne przeobrażenie krajobrazu kulturowego,
- w granicach stref ochronnych dla elektrowni fotowoltaicznych wszelkie przedsięwzięcia nie mogą przekraczać standardów jakości środowiska,
- wyłącza się obszary chronione z lokalizowania elektrowni wiatrowych o mocy większej niż moc mikroinstalacji w rozumieniu przepisów Ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii.

Zasady lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko

Do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko zalicza się te przedsięwzięcia, które zostały określone w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, w podziale na przedsięwzięcia mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko oraz te mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko.

W przypadku lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko na terenie gminy należy uwzględnić:

- lokalizację w miejscach, które nie naruszają funkcjonowania korytarzy ekologicznych, obszarów chronionych oraz nie przyczyniają się do niszczenia siedlisk gatunków występujących w gminie,
- rozmieszczenie form ochrony przyrody,
- ograniczenia wynikające z uchwał je powołujących, planów ochrony tych obszarów oraz aktów prawa miejscowego,
- realizację działań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą możliwych negatywnych oddziaływań na środowisko,
- przeprowadzenie indywidualnej procedury badania wpływu przedsięwzięcia na środowisko w ramach oceny oddziaływania na środowisko na podstawie ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

- utrzymanie produkcji rolniczej na gruntach uprawianych i możliwości powrotu do upraw na gruntach odłogowanych III i IV klasy bonitacyjnej poprzez nie dopuszczenie do samoistnego zalesienia,
- wprowadzenie dolesień na gruntach V i VI klasy bonitacyjnej,
- preferowanie upraw dostosowanych do stopnia skażenia gleb metalami ciężkimi (grupa B w której dopuszczalne są uprawy zbóż, roślin strączkowych, drzew i krzewów owocowych oraz roślin przemysłowych),

- możliwość przeprowadzania scaleń i wymiany gruntów w celu stworzenia korzystniejszych warunków gospodarowania.

Zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji

Nie wyznacza się obszarów wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji.

8. ZGODNOŚĆ Z DOKUMENTAMI NADRZĘDNYMI

OSP oraz OK Preczów – zdjęcie z lotu ptaka

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”

Strategia stanowi odpowiedź na wciąż zmieniające się uwarunkowania, definiując zarówno istniejące szanse, jak i wyzwania stojące przed regionem. Wyznacza on 4 cele strategiczne: *Województwo śląskie regionem odpowiedzialnej transformacji gospodarczej, Województwo śląskie regionem przyjaznym dla mieszkańca, Województwo śląskie regionem sprawnie zarządzanym, Województwo śląskie regionem wysokiej jakości środowiska i przestrzeni.*

Określona wizja przewiduje, że w 2030 roku Województwo śląskie *będzie nowoczesnym regionem europejskim o konkurencyjnej gospodarce, będącej efektem odpowiedzialnej transformacji, zapewniającym możliwości rozwoju swoim mieszkańcom i oferującym wysoką jakość życia w czystym środowisku.*

Dokument podkreśla zróżnicowaną strukturę obszaru, mając na uwadze wysoki poziom urbanizacji, potencjał ludzki, zdywersyfikowaną gospodarkę, cenne zasoby przyrodnicze, a także zachodzące procesy restrukturyzacji.

Tabela 9. Zgodność Strategii Rozwoju Gminy Psary na lata 2026-2035 ze Strategią Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”		Strategia Rozwoju Gminy Psary na lata 2026-2035			
		Cel strategiczny 1	Cel strategiczny 2	Cel strategiczny 3	Cel strategiczny 4
CEL STRATEGICZNY A Województwo śląskie regionem odpowiedzialnej transformacji gospodarczej	A.1. Konkurencyjna gospodarka				
	A.2. Innowacyjna gospodarka				
	A.3. Silna lokalna przedsiębiorczość				
CEL STRATEGICZNY B Województwo śląskie regionem przyjaznym dla mieszkańca	B.1. Wysoka jakość usług społecznych, w tym zdrowotnych				
	B.2. Aktywny mieszkani				
	B.3. Atrakcyjny i efektywny system edukacji i nauki				
CEL STRATEGICZNY	C.1. Wysoka jakość środowiska				

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PSARY NA LATA 2026-2035

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”		Strategia Rozwoju Gminy Psary na lata 2026-2035			
		Cel strategiczny 1	Cel strategiczny 2	Cel strategiczny 3	Cel strategiczny 4
C Województwo śląskie regionem wysokiej jakości środowiska i przestrzeni	C.2. Efektywna infrastruktura				
	C.3. Atrakcyjne warunki zamieszkania, kompleksowa rewitalizacja, zapobieganie i dostosowanie do zmian klimatu				

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+

Przedstawia on zasady kształtowania polityki przestrzennej w województwie, wskazując podstawowe elementy układu przestrzennego i istniejące między nimi powiązania. Definiuje kluczowe cele i działania mające na celu rozwój województwa, i tym samym osiągnięcie ładu przestrzennego, łącząc takie elementy jak sfera przestrzenno-techniczna, społeczna, gospodarcza i ekologiczna. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+ wyznacza 4 główne cele polityki przestrzennej, wskazując przy tym sposoby ich realizacji, a wizja rozwoju przewiduje, że *Województwo śląskie będzie regionem o nowoczesnej gospodarce, wykorzystującym kreatywność jego mieszkańców i wzmacniającym istniejące potencjały gospodarcze i środowiskowe, zapewniającym równość życiowych i rozwojowych szans przy poszanowaniu zasady zrównoważonego i trwałego rozwoju.* Strategia Rozwoju Gminy Psary na lata 2025-2036 swoimi założeniami nawiązuje do wszystkich kierunków rozwoju Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+, w szczególności w zakresie celu 2. Szanse rozwojowe mieszkańców – zapewnienie mieszkańcom dostępu do usług publicznych.

Tabela 10. Zgodność Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+ ze Strategią Rozwoju Gminy Psary na lata 2026-2035

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+	Strategia Rozwoju Gminy Psary na lata 2026-2035			
	Cel strategiczny 1	Cel strategiczny 2	Cel strategiczny 3	Cel strategiczny 4
Cel 1. Nowoczesna gospodarka – promocja gospodarczego wzrostu i innowacji				

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PSARY NA LATA 2026-2035

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+	Strategia Rozwoju Gminy Psary na lata 2026-2035			
	Cel strategiczny 1	Cel strategiczny 2	Cel strategiczny 3	Cel strategiczny 4
Cel 2. Szanse rozwojowe mieszkańców – zapewnienie mieszkańcom dostępu do usług publicznych				
Cel 3. Przestrzeń – zrównoważone wykorzystywanie zasobów środowiska naturalnego i kulturowego				
Cel 4. Relacje z otoczeniem – infrastrukturalne powiązania regionu				

Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027

Program regionalny Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027, pozwalający na realizację kompleksowych projektów w zakresie inwestycji infrastrukturalnych, wspierania kapitału ludzkiego, a także inwestycji mających na celu transformację gospodarczą i społeczną regionu. Wskazuje on 10 podstawowych priorytetów, których uszczegółowienie stanowią poszczególne działania rozwojowe.

Tabela 11. Zgodność programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027 ze Strategią Rozwoju Gminy Psary na lata 2026-2035

Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027	Strategia Rozwoju Gminy Psary na lata 2026-2035			
	Cel strategiczny 1	Cel strategiczny 2	Cel strategiczny 3	Cel strategiczny 4
Priorytet I. Fundusze Europejskie na inteligentny rozwój				
Priorytet II. Fundusze Europejskie na zielony rozwój				
Priorytet III. Fundusze Europejskie dla zrównoważonej mobilności				
Priorytet IV. Fundusze Europejskie dla sprawnego transportu				
Priorytet V. Fundusze Europejskie dla rynku pracy				

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PSARY NA LATA 2026-2035

Priorytet VI. Fundusze Europejskie dla edukacji				
Priorytet VII. Fundusze Europejskie dla społeczeństwa				
Priorytet VIII. Fundusze Europejskie na infrastrukturę dla mieszkańca				
Priorytet IX. Fundusze Europejskie na rozwój terytorialny				
Priorytet X. Fundusze Europejskie na transformację				

Strategia Rozwoju Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii na lata 2022–2027 z perspektywą do 2035 r.

Strategia Rozwoju Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii na lata 2022–2027, z perspektywą do 2035 r. (zwana: Strategią Rozwoju GZM) jest pierwszym dokumentem określającym wspólną politykę rozwoju, wraz z polityką przestrzenną, dla całego związku metropolitalnego.

Celem opracowania Strategii Rozwoju GZM jest określenie wspólnej wizji rozwoju dla kreowania obszaru spójnego przestrzennie, funkcjonalnie, gospodarczo i społecznie, o silnych funkcjach metropolitalnych i wysokim kapitale ludzkim.

Strategia Rozwoju GZM stanowi narzędzie:

- bezpośrednio: wspierające proces zarządzania GZM (jako instytucją i obszarem), zwłaszcza rozwojem rozumianym nie tylko jako wzrost, ale i umiejętność dostosowania się do różnego typu spadków;
- pośrednio: służące za podstawę pozyskiwania i wykorzystywania środków finansowych, w tym pochodzących ze źródeł zewnętrznych.

Tabela 12. Zgodność Strategii Rozwoju Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii na lata 2022–2027 z perspektywą do 2035 r. ze Strategią Rozwoju Gminy Psary na lata 2026-2035

Strategia Rozwoju Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii na lata 2022–2027 z perspektywą do 2035 r.	Strategia Rozwoju Gminy Psary na lata 2026-2035			
	Cel strategiczny 1	Cel strategiczny 2	Cel strategiczny 3	Cel strategiczny 4
PRIORYTET A: Adaptacja do zmian klimatu i odporność				

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PSARY NA LATA 2026-2035

PRIORYTET B: Mobilność i dostępność				
PRIORYTET C: C Przestrzeń i spójność społeczna				
PRIORYTET D: Metropolitalność i innowacyjność				
PRIORYTET E: Współpraca i otwartość				

Lokalna Strategia Rozwoju na lata 2023-2027 Lokalna Grupa Działania „Brynica to nie granica”

Obszar LGD „Brynica to nie granica” tworzą gminy, których jednym z istotnych elementów kultury i historii tego obszaru, wynikającym z położenia geograficznego gmin, jest odcinek rzeki Brynicy będący historyczną granicą między Śląskiem a Zagłębiem.

Tabela 13. Zgodność Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2023-2027 Lokalna Grupa Działania „Brynica to nie granica” ze Strategią Rozwoju Gminy Psary na lata 2026-2035

Lokalna Strategia Rozwoju na lata 2023-2027 Lokalna Grupa Działania „Brynica to nie granica”	Strategia Rozwoju Gminy Psary na lata 2026-2035			
	Cel strategiczny 1	Cel strategiczny 2	Cel strategiczny 3	Cel strategiczny 4
CEL I: Podnoszenie jakości i optymalnej dostępności usług publicznych oraz infrastruktury z wykorzystaniem posiadanych zasobów przestrzennych i infrastrukturalnych				
CEL II: Wsparcie zrównoważonego rozwoju społecznego i środowiskowego w oparciu o lokalną społeczność i posiadane zasoby, w tym przyrodniczo-kulturowe i środowiskowe				
CEL III: Wzmocnienie wzrostu gospodarczego oraz pobudzenie lokalnej przedsiębiorczości i działalności pozarolniczej w oparciu o posiadany potencjał				

Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły

Na terenie objętym opracowaniem zlokalizowane są 2 jednolite części wód powierzchniowych (JCWP), zagrożone ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych, a ich stan ogólny określony jest jako zły.

Tabela 14. Ocena jednolitych części wód powierzchniowych na terenie Gminy Psary

Lp.	Kod i nazwa JCWP	Ocena JCWP	Przypisane cele środowiskowe	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
1	Brynica od zb. Kozłowa Góra do ujścia RW20000621269	zły	umiarkowany potencjał ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [fosforany, przewodność elektrolityczna właściwa w 20°C (maksymalna dopuszczalna wartość w wodzie: zgodnie z zasadą braku dalszego pogorszenia), IO]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [nikiel(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona
2	Przemsza od zb. Przeczyca do Białej Przemszy RW20000321279	zły	umiarkowany potencjał ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [fosfor ogólny, fosforany, BZT5, przewodność elektrolityczna właściwa w 20°C, IO, MMI, EFI+PL/ IBI_PL]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości) stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w), nikiel(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona

Ponadto, Gmina Psary znajduje się w obrębie 2 jednolitych części wód podziemnych (JCWPd).

Tabela 15. Ocena jednolitych części wód podziemnych na terenie Gminy Psary

Lp.	Kod JCWP	Ocena JCWP	Przypisane cele środowiskowe	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
1	111	słaby	dobry stan chemiczny brak pogorszenia aktualnego stanu ilościowego (słaby stan ilościowy w zakresie bilansu wodnego)	zagrożona ilościowo i chemiczne
2	112	dobry	dobry stan chemiczny dobry stan ilościowy	zagrożona ilościowo i chemiczne

9. SYSTEM REALIZACJI STRATEGII, W TYM WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH

Szkoła Podstawowa w Sarnowie – zdjęcie z lotu ptaka

Strategia Rozwoju Gminy Psary na lata 2026-2035 nie stanowi aktu prawa miejscowego, jednak powinna być elementem przewodnim przy dalszych planach rozwojowych gminy. Wdrażanie strategii powinno odbywać się etapowo. Osobami odpowiedzialnymi za wdrażanie powinny być organy Gminy Psary (w tym Rada Gminy oraz Wójt, jak i wszystkie jej jednostki organizacyjne).

Organem odpowiedzialnym za realizację dokumentu strategii jest Wójt Gminy Psary. Strategia wdrażana będzie bezpośrednio przez Urząd Gminy w Psarach oraz przez jednostki organizacyjne Gminy Psary zgodnie z ich kompetencjami:

- Kultura: Gminny Ośrodek Kultury Gminy Psary, Gminna Biblioteka Publiczna w Psarach,
- Oświata i wychowanie: wszystkie placówki oświatowe z terenu gminy,
- Pomoc społeczna: Ośrodek Pomocy Społecznej w Psarach.

Realizacji Strategii służyć będą narzędzia w postaci strategii sektorowych, funkcjonalnych planów i programów, określające szczegółowo sposoby realizacji celów. Część z nich zostanie oparta o już istniejące dokumenty. Powinny one zostać zaktualizowane w celu dostosowania do nowych celów strategicznych. Realizacja niektórych z tych celów będzie wymagała opracowania nowych polityk, planów lub programów.

Wykaz funkcjonujących dokumentów/polityk na terenie gminy, które będą stanowiły uszczegółowienie zapisów strategii (stan na 2024 rok):

- Wieloletnia Prognoza Finansowa,
- Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego,
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego dla Gminy Psary,
- Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Psary,
- Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Psary,
- Program Ochrony Środowiska dla Gminy Psary na lata 2021 - 2024 z perspektywą na lata 2025-2028,
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Psary na lata 2021-2026,
- Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi,
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii,
- Program współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Wszystkie dokumenty wykonawcze opracowywane na terenie Gminy Psary w kolejnych latach powinny wykazywać spójność i uwzględniać zapisy przedmiotowej Strategii.

Nowo tworzone dokumenty wykonawcze na terenie Gminy Psary powinny:

- być napisane możliwie prostym językiem, zrozumiałym dla osób niebędących specjalistami w danej dziedzinie,
- być poddane konsultacjom społecznym z mieszkańcami i innymi interesariuszami,
- zawierać co najmniej jedno odniesienie do konkretnego celu strategicznego i kierunku działań przedmiotowej strategii,
- posiadać przypisaną komórkę organizacyjną jako wiodącą, odpowiadającą za realizację dokumentu.

9.1. Monitoring

Proces monitoringu powinien uwzględniać wskaźniki monitoringu przypisane poszczególnym działaniom (wskazane w podrozdziale *Oczekiwane rezultaty prowadzonych działań*).

Sprawozdawczość *Strategii* zostanie skoordynowana z nałożonym na gminy, zgodnie art. 28a. Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz.U. 2024 poz. 1465, ze zm.), obowiązkiem opracowania i przedstawienia w terminie do dnia 31 maja każdego roku raportu o stanie gminy. Raport obejmuje podsumowanie działalności władz samorządowych w roku poprzednim, w szczególności realizację polityk, programów i strategii, uchwał Rady Gminy.

Monitoring prowadzony będzie w celu zapewnienia ciągłości, prawidłowości i efektywności realizacji strategii – pozwoli to wykryć zagrożenia i ewentualną konieczność modyfikacji planowanych do realizacji zadań lub podmiotów odpowiedzialnych/współpracujących przy realizacji zadań.

9.2. Ewaluacja

Ewaluacja Strategii dotyczy oceny stopnia realizacji założeń Strategii oraz jej wpływu na wszelkie dziedziny życia społeczno-gospodarczego. Ewaluacja musi także odpowiadać na pytanie, w jakim stopniu Strategia rozwiązuje realne problemy gminy i jej mieszkańców.

Ewaluacja Strategii Rozwoju Gminy Psary na lata 2026-2035 będzie opierać się na trzech rodzajach ocen:

- ocena przed realizacją działań (ex ante) – odpowiada na pytanie: Czy i w jaki sposób *Strategia* przyczyni się do poprawy sytuacji społeczno-gospodarczej na terenie gminy?

- ocena w trakcie realizacji działań (on-going) - odpowiada na pytanie: Czy przyjęte cele i podjęte w ich następstwie działania zmierzają we właściwym kierunku?
- ocena po realizacji działań (ex post) - ocena długoterminowego wpływu *Strategii* odpowiada na pytanie: Czy efekty wynikłe z zastosowania *Strategii* są trwałe?

W wyniku prowadzonych działań ewaluacyjnych może okazać się, że *Strategia* wymaga aktualizacji. Aktualizacja obowiązującej strategii powinna zostać przeprowadzona w przypadku zasadniczej zmiany uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych, wpływających na rozwój społeczno-gospodarczy oraz przestrzenny gminy.

Sugeruje się, aby ocena zasadności przeprowadzenia aktualizacji *Strategii* przeprowadzana była minimum co 5 lat.

10. RAMY FINANSOWANIA I ŹRÓDŁA
FINANSOWANIA

Gminny Żłobek i Przedszkole w Psarach – zdjęcie z lotu ptaka

Potencjalne źródła finansowania zaplanowanych w Strategii Rozwoju Gminy Psary na lata 2026-2035 kierunków działań:

- środki własne JST (środki pochodzące z budżetu gminy), jest to jedno z podstawowych źródeł finansowania działań przewidzianych w niniejszej strategii. Środki własne JST zapewniają zarówno całkowite finansowanie niektórych inwestycji, jak również stanowią wkład własny w przypadku realizacji zadań współfinansowanych ze środków UE,
- środki unijne – pozyskanie funduszy z programów krajowych oraz Funduszy Europejskich dla Śląskiego na lata 2021-2027, m.in. w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Europejskiego Funduszu Społecznego, a także nowego Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji,
- inne fundusze ze źródeł europejskich, np. fundusze norweskie i fundusze Europejskiego Obszaru Gospodarczego,
- środki pochodzące z budżetu państwa – m.in. środki celowe w ministerstwach, dedykowane fundusze i programy, np. Fundusz Inicjatyw Obywatelskich,
- środki funduszy celowych w tym: Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach, Banku Gospodarstwa Krajowego, Funduszu Pracy, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej,
- środki sektora prywatnego (m.in. środki inwestorów prywatnych, formuła partnerstwa publiczno- prywatnego, fundusze sektora pozarządowego).

Jednym z najważniejszych źródeł finansowania założeń strategii będą środki w ramach Funduszy Europejskich dla Śląskiego na lata 2021-2027 oraz nowej perspektywy finansowej UE na lata 2028-2034.

W ramach programu na lata 2021-2027 szczególnie ważnym instrumentem będzie Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji, mający na celu wspieranie terytoriów najbardziej dotkniętych skutkami transformacji w kierunku neutralności klimatycznej i zapobieganie narastaniu dysproporcji regionalnych, ustanowiony w ramach polityki spójności. Finansowane są projekty, które obniżą społeczno-gospodarcze koszty dla tych społeczności, które są w dużym stopniu zależne od paliw kopalnych lub wysokoemisyjnych gałęzi przemysłu. Fundusz ma pomóc ograniczyć negatywne skutki społeczne, gospodarcze oraz środowiskowe transformacji energetycznej.

Gmina Psary korzystać będzie także z ważnych programów krajowych z budżetu Państwa:

- Programy Ministerstwa Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu,
- Programy Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej: m.in. Solidarnościowy Fundusz Wsparcia Osób Niepełnosprawnych,

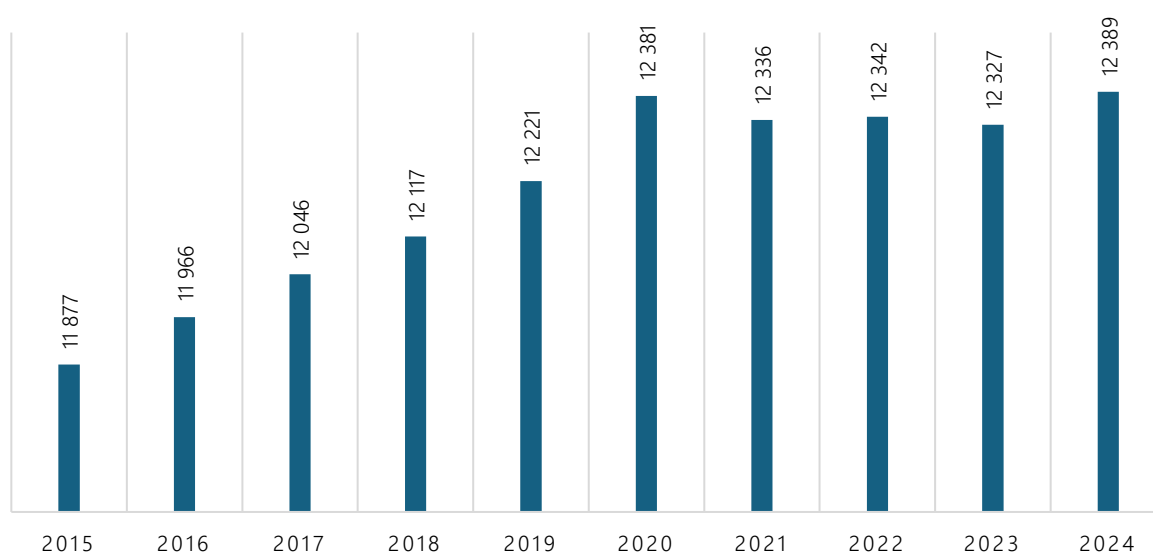
- Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg,
- Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych,
- Program Aktywny Maluch,
- Program Rozwoju Organizacji Obywatelskich na lata 2018-2030,
- KPO – Krajowy Plan Odbudowy.

Finalnie zakłada się przeznaczenie na działania strategiczne do 2035 r. kwoty ok. 120 mln zł. Ostateczne ramy finansowe kluczowych działań i przedsięwzięć strategicznych będą dostosowane do pojawiających się możliwości pozyskania środków zewnętrznych. Od tych możliwości będą także uzależniane decyzje co do zwiększenia skali zobowiązań – w przypadku pojawienia się okazji na pozyskanie środków zewnętrznych, zasadne jest zwiększenie zadłużenia. Jest ono także zasadne w przypadku realizacji kluczowych działań strategicznych ze środków własnych. Finansowe ramy działań strategicznych będą każdorazowo zapisywane w wieloletniej prognozie finansowej i budżecie gminy w ramach zaplanowanego systemu realizacji Strategii.

ZAŁĄCZNIK NR I – DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ, PRZESTRZENNEJ I KLIMATYCZNO – ŚRODOWISKOWEJ – ANALIZA DANYCH ZASTANYCH

Demografia

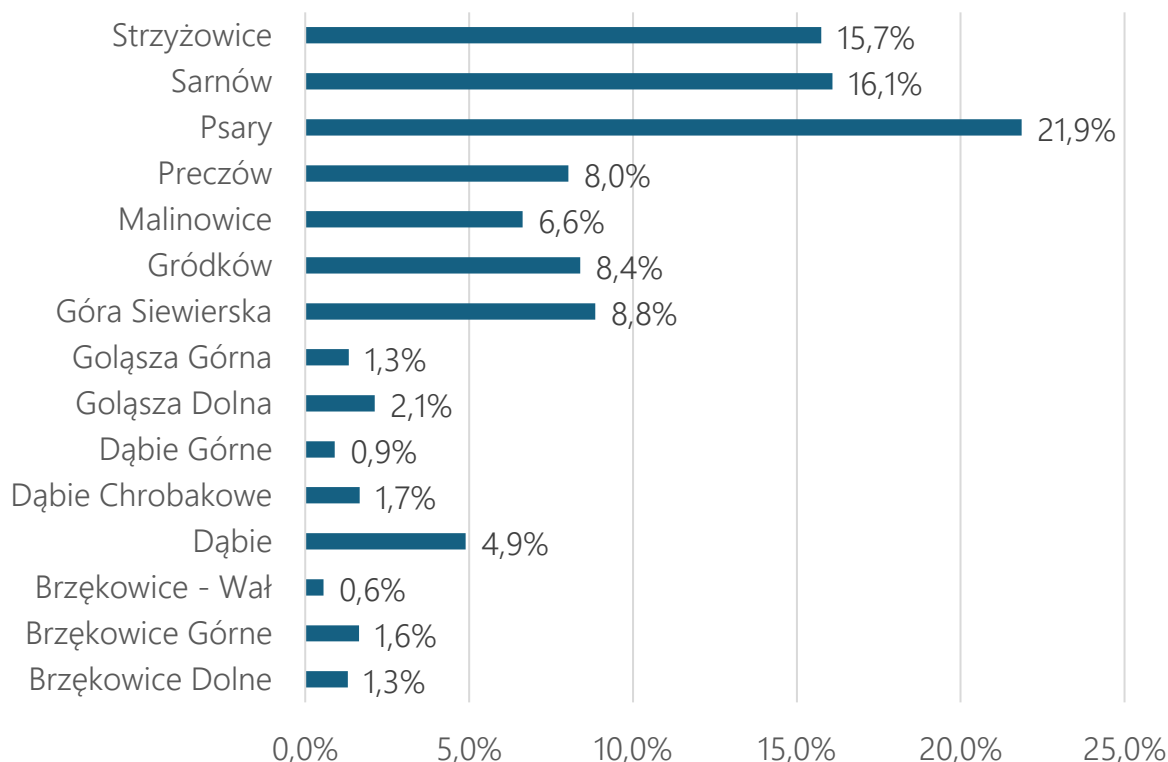
Liczba ludności gminy w latach 2015-2025 wzrosła o 4,3% - do 12 389 w 2024 r.

Wykres 1. Liczba mieszkańców Gminy Psary w latach 2015-2024

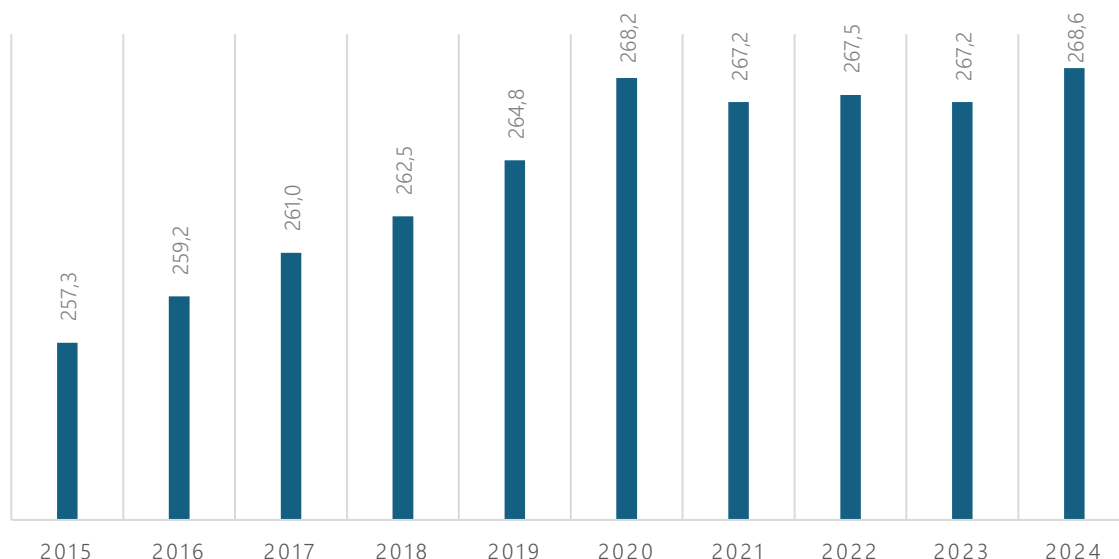
Do miejscowości z największą liczbą mieszkańców zaliczyć można: Psary, Strzyżowice oraz Sarnów. Łącznie w tych miejscowościach zamieszkuje 53,7% wszystkich mieszkańców Gminy Psary.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PSARY NA LATA 2026-2035

Wykres 2. Procentowe zestawienie liczby mieszkańców Gminy Psary w 2024 roku

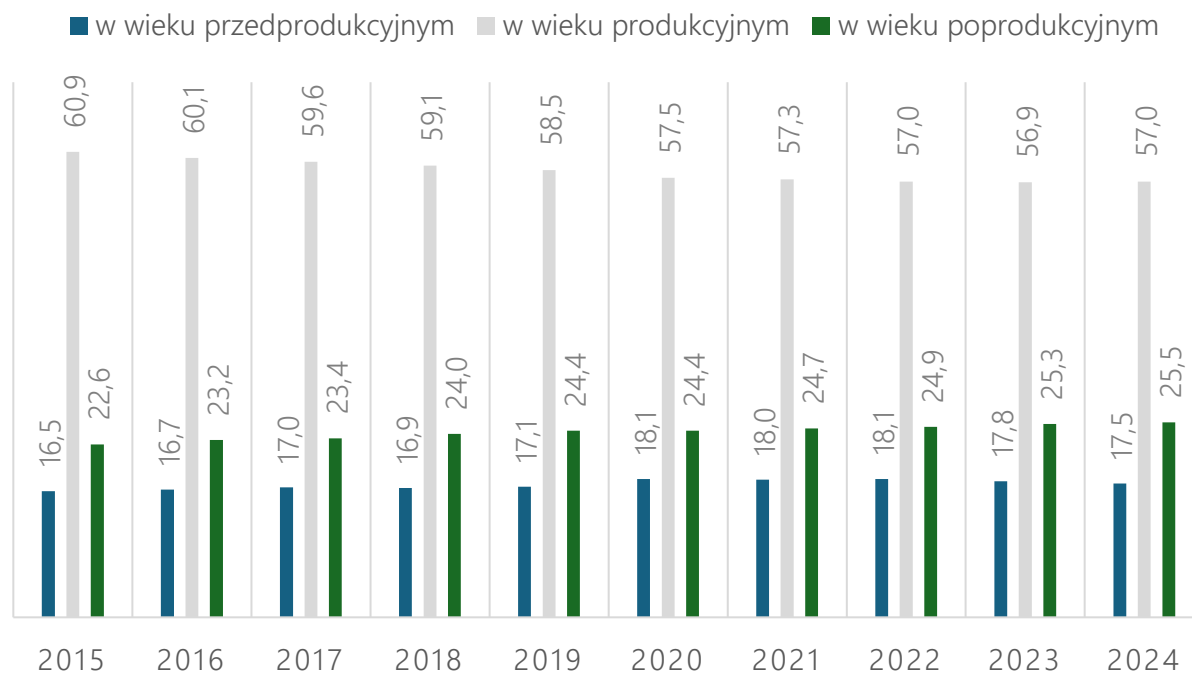
Gęstość zaludnienia na terenie Gminy Psary z roku na rok wrasta. Na przestrzeni ostatnich 10 lat gęstość zaludnienia gminy wzrosła o 11,3 osób na 1 km² do poziomu 268,6.

Wykres 3. Gęstość zaludnienia mieszkańców Gminy Psary w latach 2015-2024

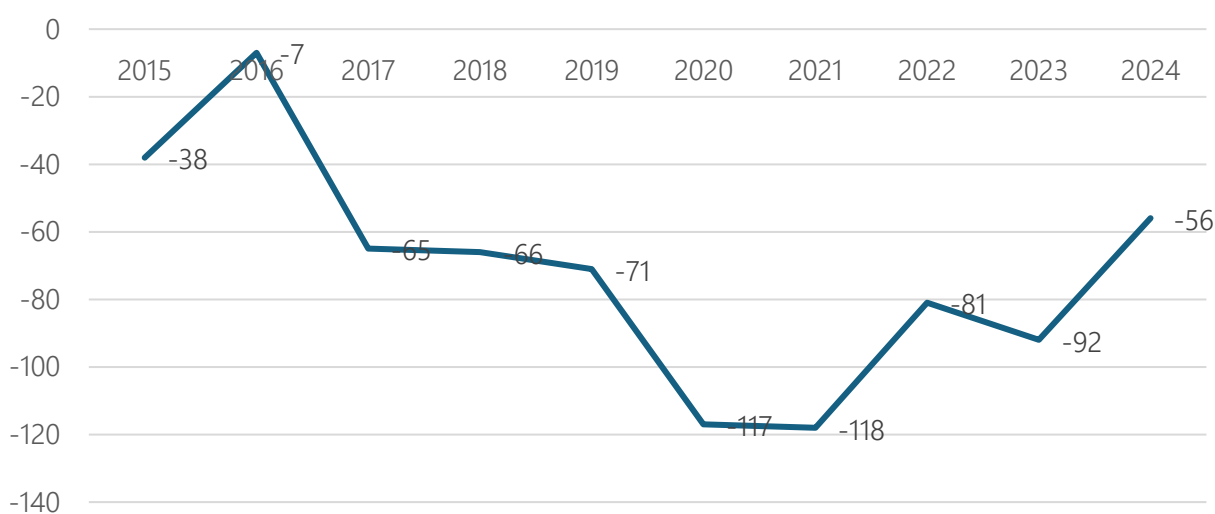
Patrząc na strukturę ludności gminy, zauważa się wzrost odsetka osób w wieku poprodukcyjnym o 2,9 pp. więcej w 2024 r. w stosunku do 2015 r., który wyniósł w 2024 r.

25,5%. Odwrotnie jest w przypadku osób w wieku produkcyjnym – w tym samym czasie udział ten spadł o 3,9 pp. osiągając poziom 57%.

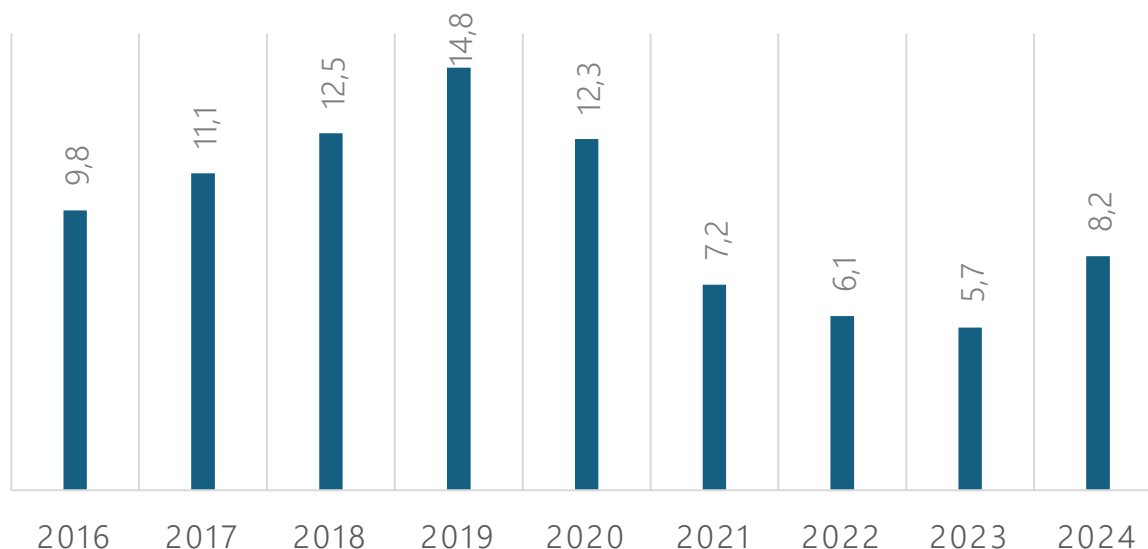
Wykres 4. Mieszkańcy Gminy Psary w podziale na grupy ekonomiczne w latach 2015-2024

Przyrost naturalny w przeliczeniu na 1 000 ludności w gminie systematycznie spada, podobnie jak w powiecie i województwie. W 2024 r. dla Gminy Psary przyrost na 1 000 osób wyniósł -4,54 – mniej niż w powiecie (-8,04 na 1 000 osób) i województwie (-6,05 na 1 000 osób).

Wykres 5. Przyrost naturalny w przeliczeniu na 1 000 ludności w Gminie Psary w latach 2015-2024

Saldo migracji ogółem w przeliczeniu na 1 000 osób w latach 2016-2024 (brak danych dla 2015 roku) utrzymywało się na poziomie dodatnim. Najwyższe saldo migracji odnotowano w 2019 r. gdy wyniosło 14,8, natomiast najmniejsze wystąpiło w 2023 r. wynosząc 5,7. Przez większość tego okresu saldo migracji przewyższało znacząco zarówno to w powiecie będzińskim jak i województwie śląskim, co może świadczyć o wysokiej atrakcyjności osiedleńczej gminy.

Wykres 6. Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców w Gminie Psary w latach 2016-2024

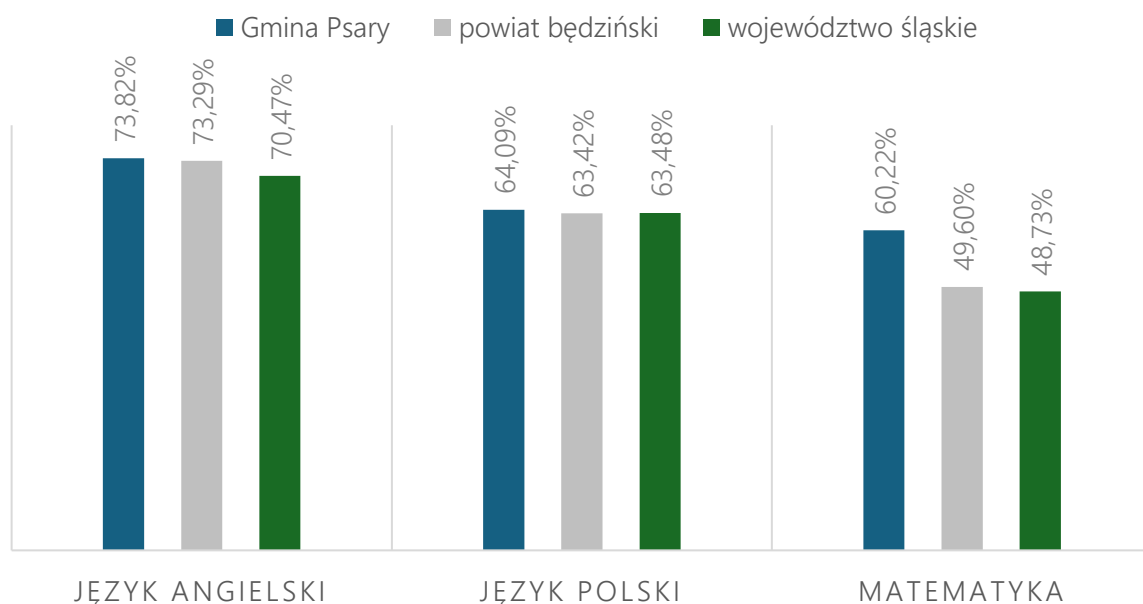
Edukacja i wychowanie

Gmina Psary jest organem prowadzącym dla następujących placówek oświatowych:

- Szkoła Podstawowa im. Tadeusza Kościuszki w Dąbiu, ul. Poczтовая 39, 42-504 Będzin,
- Szkoła Podstawowa im. Emilii Gierczak w Gródkowie, ul. Leśna 2, 42-575 Gródków,
- Zespół Szkolno - Przedszkolny nr 1 w Strzyżowicach, ul. 1 Maja 17, 42-575 Strzyżowice, w skład którego wchodzi:
 - Szkoła Podstawowa im. Stanisława Polakowskiego w Strzyżowicach
 - Przedszkole Publiczne im. Misia Uszatka w Strzyżowicach,
- Zespół Szkolno - Przedszkolny nr 2 w Sarnowie, ul. Szkolna 5, 42-512 Sarnów, w skład którego wchodzi:
 - Szkoła Podstawowa im. Alfreda Szklarskiego w Sarnowie
 - Przedszkole Publiczne im. Kubusia Puchatka w Sarnowie,
- Zespół Szkolno - Przedszkolny nr 3 w Psarach, ul. Szkolna 32, 42-512 Psary, w skład którego wchodzi:
 - Szkoła Podstawowa im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Psarach, ul. Szkolna 32, 42-512 Psary

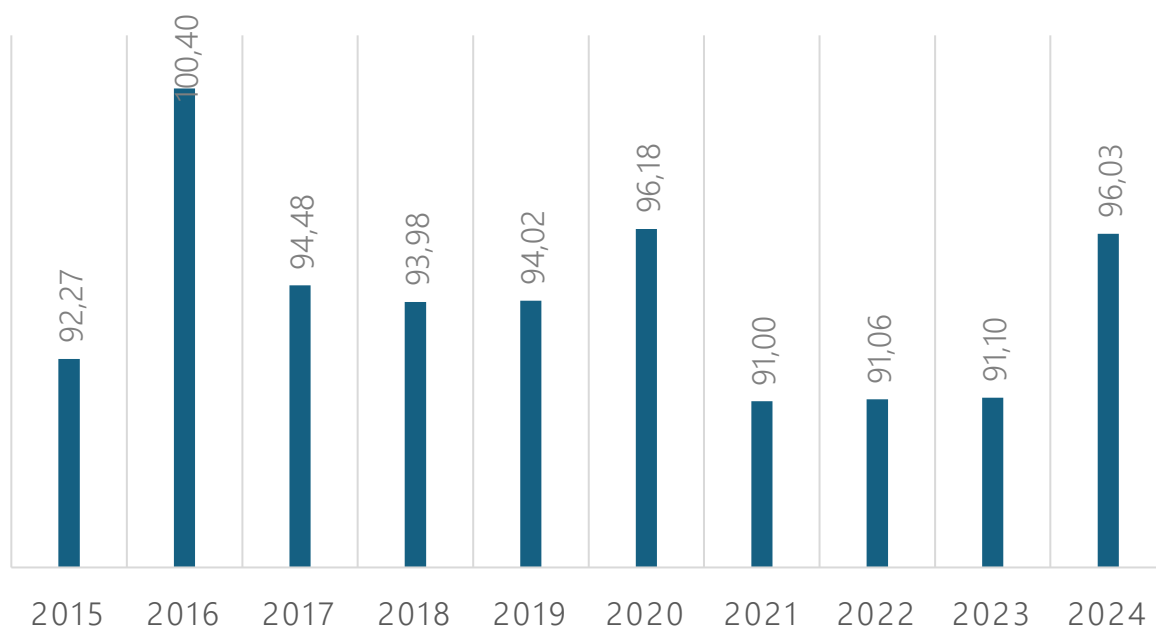
- Przedszkole Publiczne w Psarach, ul. Malinowicka 16, 42-512 Psary,
- Gminny Żłobek w Psarach, ul. Malinowicka 16, 42-512 Psary.

Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2024 r. w przypadku języka polskiego, matematyki i języka angielskiego osiągnęły wyższe wartości od średniej dla powiatu jak i województwa. Analizując wyniki egzaminów z matematyki średnia osiągnięta na terenie gminy była najwyższa w powiecie.

Wykres 7. Wyniki egzaminów ósmoklasisty w 2024 r. na terenie gminy, powiatu i województwa

Współczynnik skolaryzacji brutto w latach 2015-2024 ulegał wahaniom, jednakże można zauważyć tendencję wzrostową w 2024 r. w stosunku do 2015 r. W 2024 r. współczynnik ten wyniósł 96,03% - więcej niż w powiecie (92,20%).

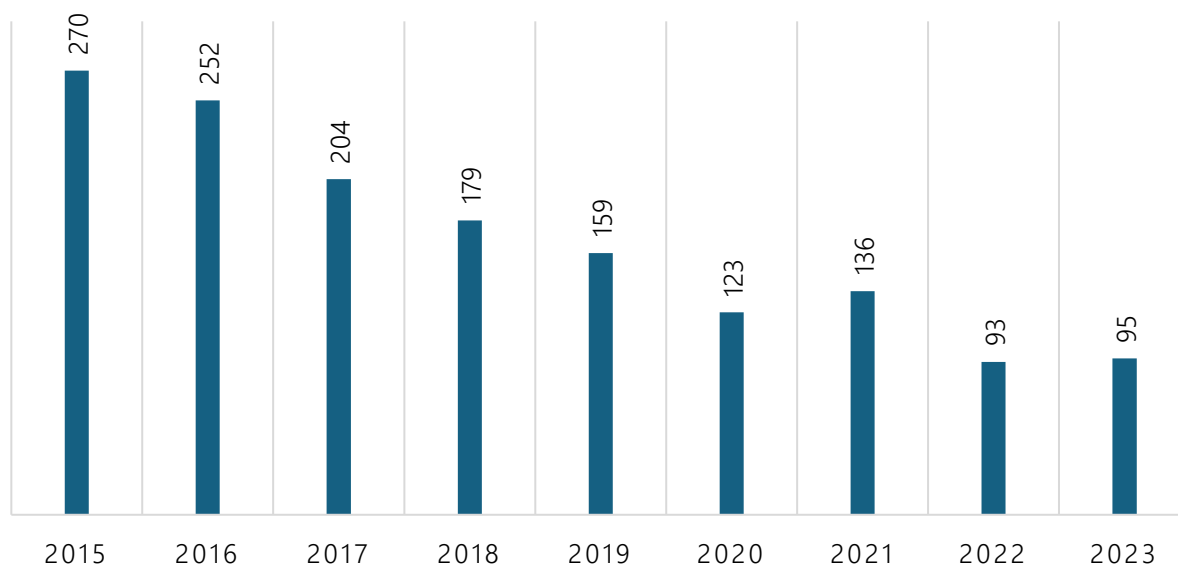

Wykres 8. Współczynnik skolaryzacji brutto na terenie Gminy Psary w latach 2015-2024

Pomoc społeczna

Głównym realizatorem zadań polityki społecznej w Gminie Psary jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej świadczący różnego rodzaju świadczenia: rodzinne, socjalne, z funduszu alimentacyjnego oraz dodatki energetyczne i mieszkaniowe. Podmiot realizuje programy skierowane do osób z problemami, które są finansowane przez budżet gminy i państwa.

Patrząc na liczbę beneficjentów w przeliczeniu na 10 tys. ludności można zauważyć zmniejszenie wartości wskaźnika. W latach 2015-2023 (brak danych dla 2024 roku) wskaźnik zmniejszył się o prawie o 65% do poziomu 95 na 10 tys. ludności – i jest dużo niższy w porównaniu do wartości wskaźnika dla powiatu (207 na 10 tys. ludności) i województwa (234 na 10 tys. ludności).

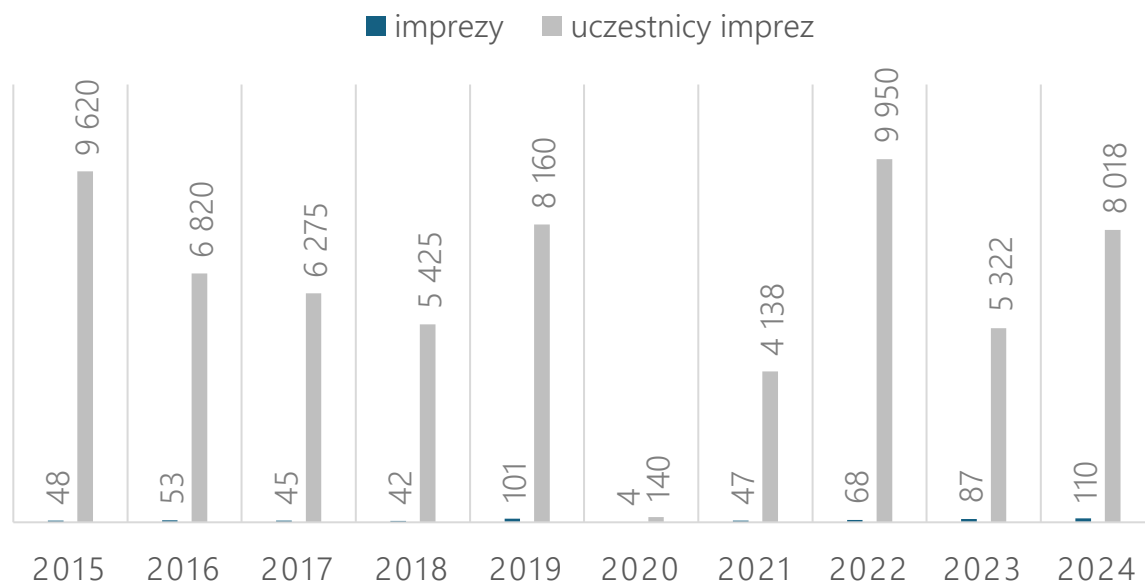
Wykres 9. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w latach 2015-2023

W 2024 r. z zakresu świadczeń pomocy społecznej wydano 420 decyzji administracyjnych przyznających pomoc mieszkańcom będącym w najtrudniejszej sytuacji materialno-bytowej. Głównym powodem udzielanej pomocy w 2024 roku była długotrwała lub ciężka choroba – 110 rodzin, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – 97 rodzin, niepełnosprawność – 72 rodziny. Kolejne to: ubóstwo – 50 rodziny, bezrobocie – 29 rodziny, przemoc domowa – 16 rodzin, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w rodzinach niepełnych – 15 rodzin.

Kultura i dziedzictwo kulturowe

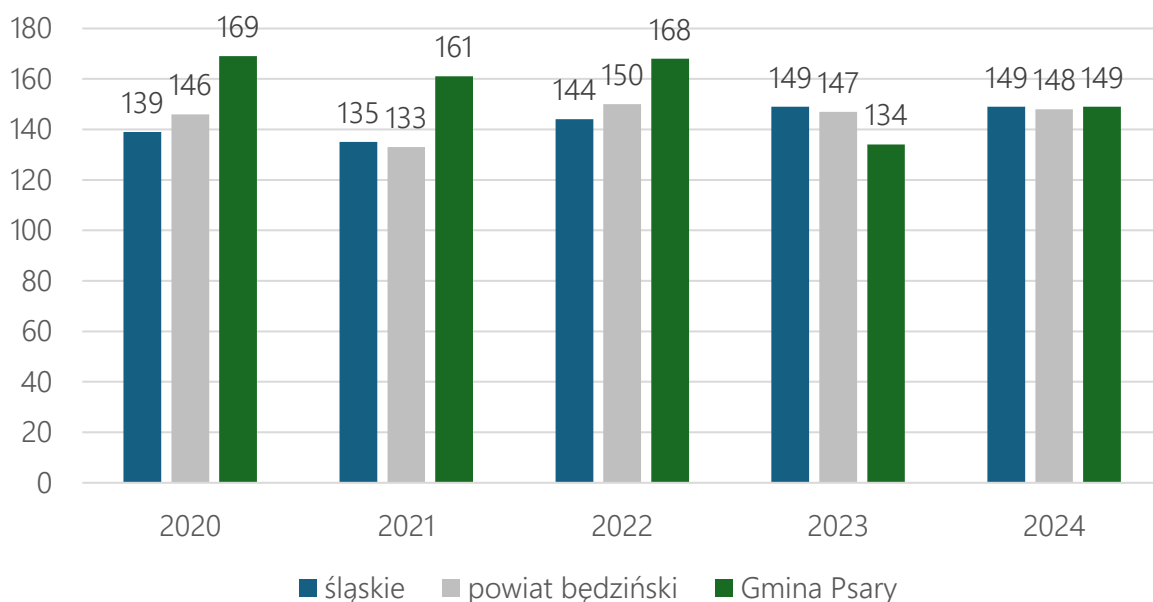
Gminny Ośrodek Kultury Gminy Psary pełni kluczową rolę w organizacji i animacji życia kulturalnego mieszkańców. Dzięki szerokiej ofercie wydarzeń, koncertów, spektakli, seansów filmowych oraz zajęć stałych, instytucja ta wspiera rozwój artystyczny, edukację kulturalną oraz integrację lokalnej społeczności zgodnie z misją i celami statutowymi.

Najwięcej imprez odnotowano w 2024 r. (110), a największą liczbę uczestników w 2022 r. (9 950).

Wykres 10. Imprezy organizowane przez centra kultury oraz ich uczestnicy w latach 2015-2024

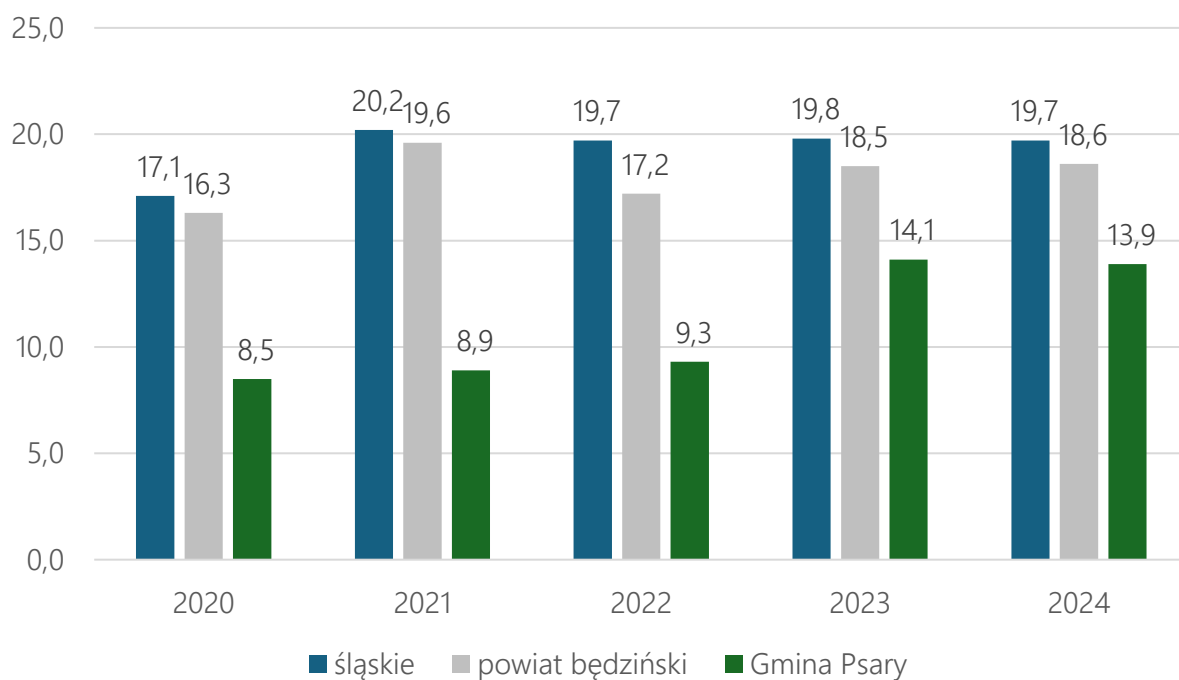
Wskaźnik liczby czytelników na 1 000 mieszkańców w ostatnich latach utrzymywał się na podobnym poziomie, natomiast od 2023 r. zaczął spadać, wynosząc 134 w 2023 r. To mniej niż w powiecie (147 czytelników na 1 000 mieszkańców) i województwie (149 czytelników na 1 000 mieszkańców). Wskaźnik w latach 2020-2024 zmalał we wszystkich trzech analizowanych jednostkach, z czego największą dynamikę zmian zaobserwowano w Gminie Psary.

Wykres 11. Czytelnicy bibliotek publicznych na 1 000 ludności

Liczba wypożyczeń księgozbioru w przeliczeniu na 1 czytelnika w woluminach w ostatnich latach wykazywała wzrost wartości odwrotnie do powiatu i województwa.

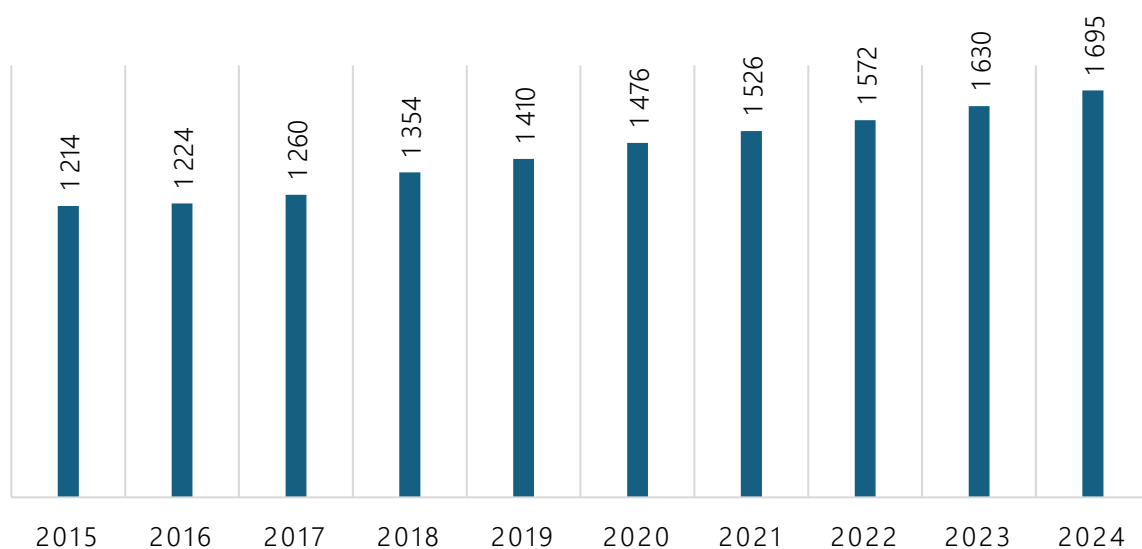
STRATEGIA ROZWOJU GMINY PSARY NA LATA 2026-2035

Wykres 12. Wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach w latach 2020-2024

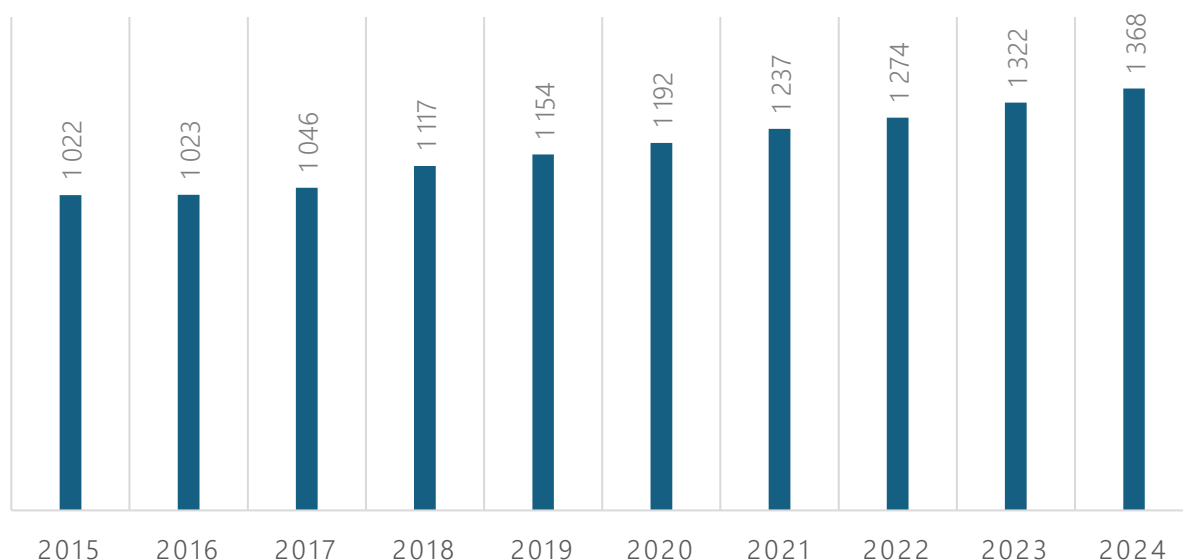
Przedsiębiorczość

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w Gminie Psary w 2024 r. zarejestrowanych w rejestrze REGON było 1695 podmiotów gospodarczych. W porównaniu do 2015 r. ich liczba wzrosła o 28%.

Wykres 13. Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON w latach 2015-2024 na terenie Gminy Psary

W przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców liczba ta wyniosła 1368 w 2025 r. – to mniej niż w powiecie będzińskim (1290 podmiotów na 10 tys. mieszkańców) i województwie dolnośląskim (1271 podmiotów na 10 tys. mieszkańców).

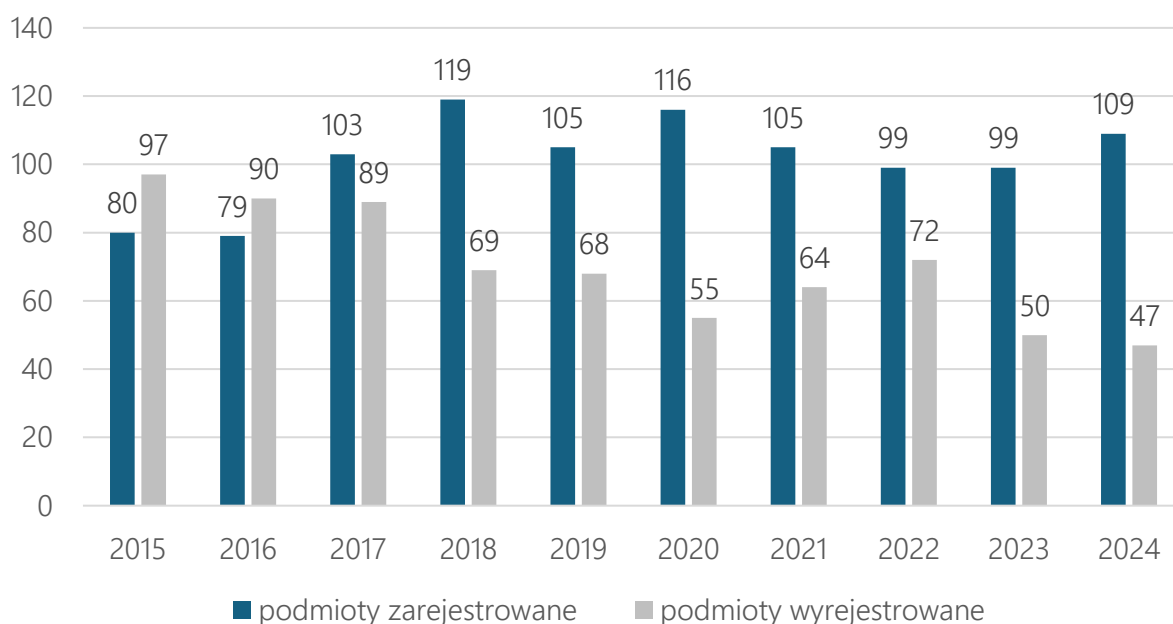
Wykres 14. Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON w przeliczeniu na 10 tys. ludności w latach 2015-2024

W 2024 r. w strukturze podmiotów dominowały mikroprzedsiębiorstwa (97,5%). Przedsiębiorstwa małe (10-49 pracowników) stanowiły 2,3%, a średnie (50-249 pracowników) – 0,2%. Patrząc na dane statystyczne zauważa się rozwój sektora małych przedsiębiorstw - na przestrzeni analizowanych pięciu lat, liczba mikroprzedsiębiorstw wzrosła o 15%.

Tabela 16. Podmioty gospodarcze według klas wielkości w latach 2020-2024

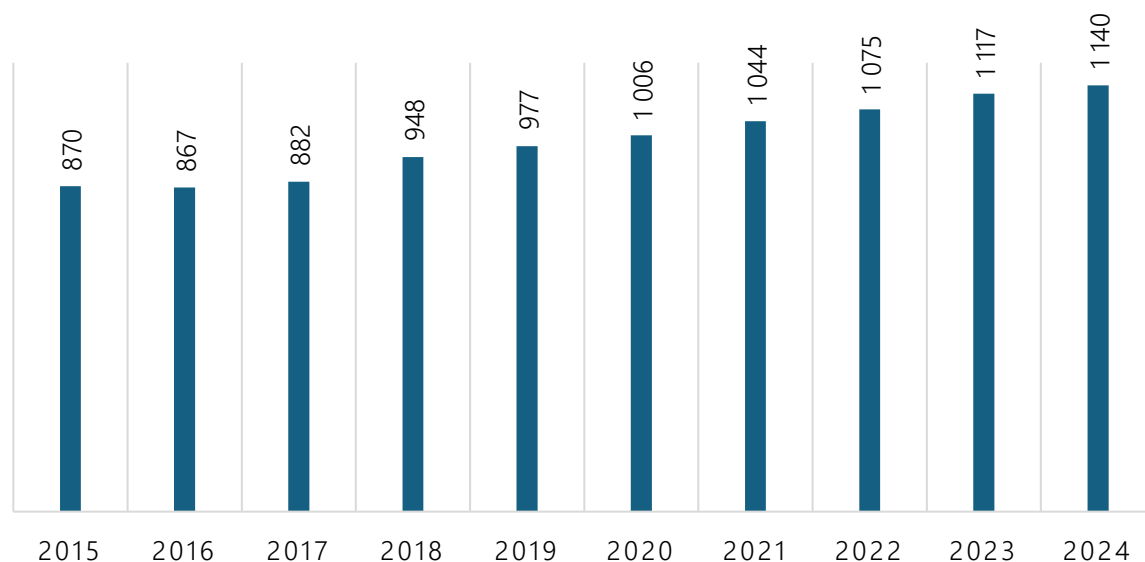
Rok	2020	2021	2022	2023	2024
0-9	1 435	1 484	1 525	1 586	1 652
10-49	38	39	43	40	39
50-249	3	3	4	4	4
Ogółem	1 476	1 526	1 572	1 630	1 695

W latach 2015-2024 liczba podmiotów nowo zarejestrowanych zawsze przewyższała podmioty wykreślone w danym roku. Największą różnicę zarejestrowano w 2020 r. – w przeliczeniu na 10 tys. ludności (61).

Wykres 15. Jednostki nowo zarejestrowane i wykreślone z rejestru REGON w latach 2015-2024

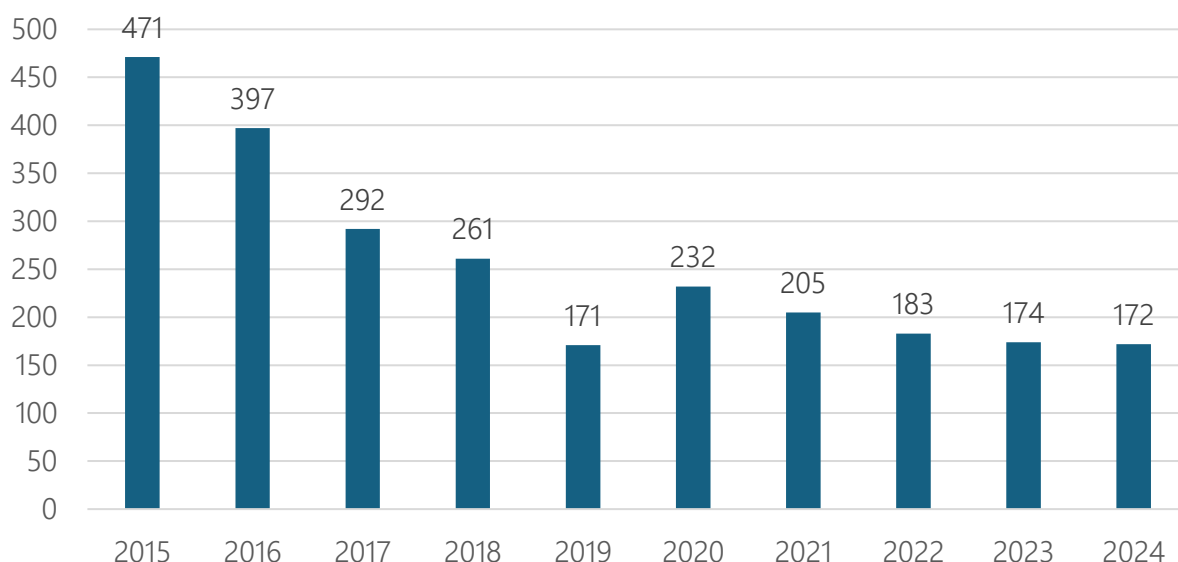
Wskaźnik osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w 2024 r. wyniósł 1140 – więcej niż w powiecie (967 osób na 10 tys. mieszkańców) i województwie (910 osób na 10 tys. mieszkańców). W latach 2015-2024 wskaźnik ten wzrósł o 31%.

Wykres 16. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców w latach 2015-2024

Rynek pracy

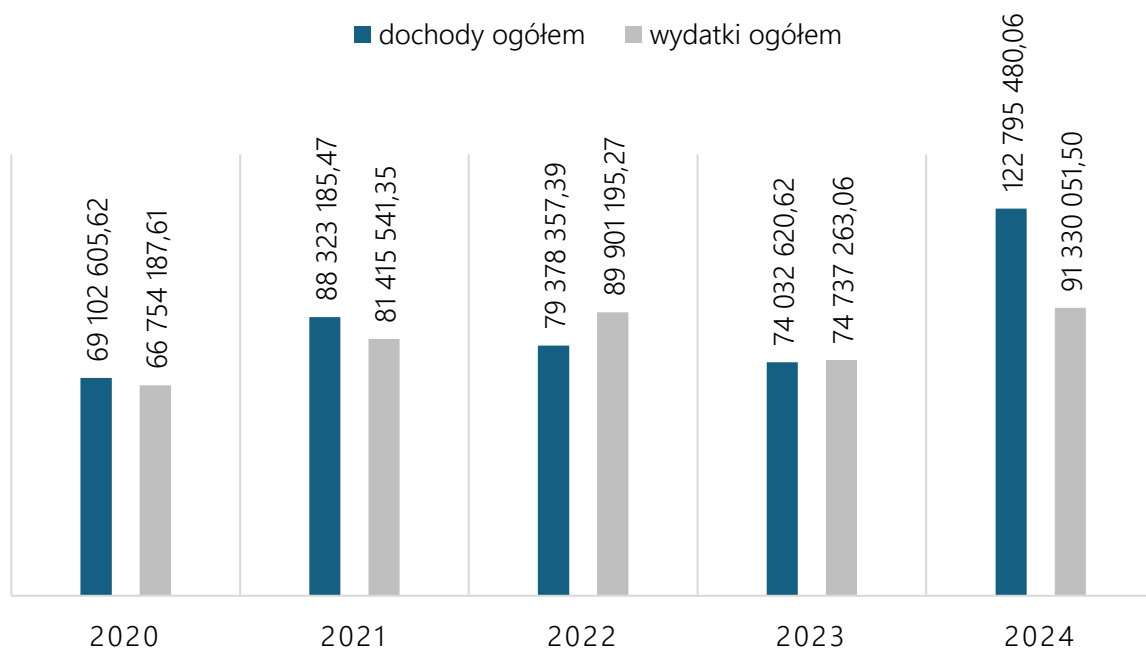
W latach 2015-2024 liczba bezrobotnych spadła o ponad 63%, osiągając poziom 172 w 2024 r. W 2020 r. pomimo pandemii COVID-19 nie odnotowano znaczącego wzrostu bezrobotnych w stosunku do 2019 r. Wśród osób bez pracy dominują kobiety.

Wykres 17. Liczba bezrobotnych ogółem w Gminie Psary w latach 2015-2024

Finanse samorządu

W latach 2022-2023 miała miejsce niekorzystna sytuacja przewagi wydatków nad dochodami. W 2024 r. sytuacja budżetowa gminy wypadła korzystnie, bo dochody przewyższały wydatki o ponad 30 mln zł.

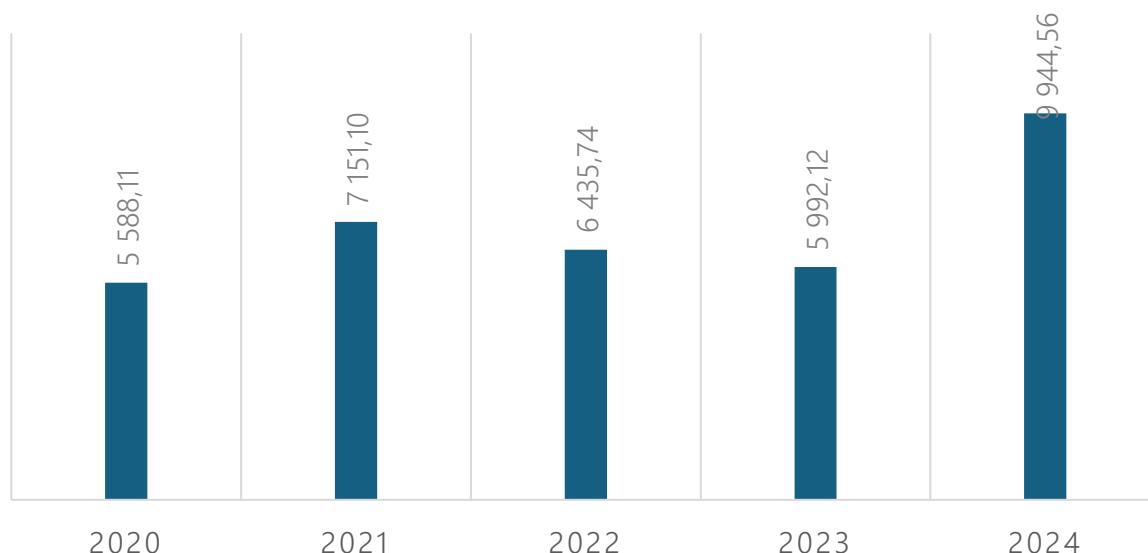
Wykres 18. Wydatki i dochody budżetu Gminy Psary ogółem w latach 2020-2024

Wśród źródeł dochodów w 2024 r. największy udział miały dochody własne gminy stanowiące 54% dochodów, następnie dotacje (30%) oraz subwencja (14%).

Tabela 17. Źródła dochodów własnych gminy w latach 2020-2024 [zł]

Rok	Subwencja	Dotacje	Dochody własne
2020	11 031 813,00	19 946 713,20	38 124 079,42
2021	19 463 507,00	22 812 789,63	46 046 888,84
2022	12 068 218,00	23 130 484,34	44 179 655,05
2023	17 051 093,95	11 003 513,97	45 978 012,70
2024	19 473 099,00	37 012 000,23	66 310 380,83

Za wyjątkiem roku 2023 dochód gminy na 1 mieszkańca wykazywał tendencję wzrostową.

Wykres 19. Dochody na 1 mieszkańca Gminy Psary w latach 2020-2024 [zł]

Środowisko naturalne i ochrona przyrody

Powierzchnia lasów i gruntów leśnych wg danych GUS na koniec 2024 r. wynosiła 667,36 ha. Lesistość (wskaźnik pokrycia lasem określonej powierzchni) obszaru gminy wyniosła 14,5%, co jest wartością zdecydowanie niższą od średniej wartości dla województwa śląskiego (32%) i kraju (30%). Obszar gminy należy do Nadleśnictwa Siewierz i Nadleśnictwa Świerklaniec podlegających pod Regionalną Dyрекcję Lasów Państwowych w Katowicach, z czego dominująca część należy do tego pierwszego.

Tabela 18. Grunty leśne na terenie Gminy Psary w latach 2020-2024 [ha]

Rok	2020	2021	2022	2023	2024
grunty leśne publiczne ogółem	605,47	611,38	605,06	605,70	606,64
grunty leśne prywatne	60,72	60,72	60,72	60,72	60,72
ogółem	666,19	672,10	665,78	666,42	667,36

Powierzchnia lasów na 1 mieszkańca Gminy Psary w latach 2020-2024 utrzymywała się na takim samym poziomie 5,4 ar.

W latach 2020-2024 powierzchnia terenów zielonych na terenie gminy nie zmieniła się. Do ważniejszej zieleni urządzonej na terenie gminy zaliczyć można zieleńce o łącznej powierzchni 1,40 ha. Są to obiekty niewielkich rozmiarów i pełnią głównie funkcję

dekoracyjną, ale ze względu na ich lokalizację stanowią cenne uzupełnienie systemu zieleni gminnej.

Tabela 19. Tereny zieleni w Gminie Psary w latach 2020-2024 [ha]

Rok	2020	2021	2022	2023	2024
zieleńce	1,40	1,40	1,40	1,40	1,40
cmentarze	4,80	4,80	4,80	4,80	4,80

Na obszarze gminy zgodnie z danymi w Centralnym Rejestrze Form Ochrony Przyrody znajduje się 5 pomników przyrody, w postaci pojedynczych drzew:

- Lipa drobnolistna - *Tilia cordata* - Psary, ul. Wiejska 45, dz. nr 3458/2, obręb Psary,
- Lipa szerokolistna - *Tilia platyphyllos* - Malinowice, ul. Ogrodowa 2, dz. nr 679, obręb Malinowice,
- Lipa drobnolistna - *Tilia cordata* - Malinowice, ul. Ogrodowa 2, dz. nr 677, obręb Malinowice,
- Lipa szerokolistna - *Tilia platyphyllos* - Brzękowice Dolne, droga gminna na wysokości nr 24, dz. nr 362, obręb Brzękowice,
- Lipa drobnolistna - *Tilia cordata* - Psary, ul. Boczna na wysokości nr 26, dz. nr 680/3, obręb Psary.

Ochrona powietrza

Oceny jakości powietrza wykonywane są w odniesieniu do obszaru strefy. Zgodnie z art. 87 ustawy – Prawo ochrony środowiska obecnie dla wszystkich zanieczyszczeń uwzględnianych w ocenach jakości powietrza strefę stanowią:

- aglomeracja o liczbie mieszkańców powyżej 250 tysięcy,
- miasto (nie będące aglomeracją) o liczbie mieszkańców powyżej 100 tysięcy,
- pozostały obszar województwa, nie wchodzący w skład aglomeracji i miast powyżej 100 tys. mieszkańców.

Zgodnie z ww. przepisami, na terenie województwa śląskiego wydzielono 5 stref oceny jakości powietrza Gminę Psary zakwalifikowano do strefy śląskiej.

Tabela 20. Charakterystyka strefy oceny jakości powietrza – strefa śląska

Kod strefy	Nazwa strefy	Typ strefy	Klasyfikacja wg kryteriów dot. ochrony zdrowia [tak/nie]	Klasyfikacja wg kryteriów dot. ochrony roślin [tak/nie]
PL2405	strefa śląska	reszta województwa	Tak	Tak

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w Województwie Śląskim. Raport wojewódzki za rok 2024.

Wyniki klasyfikacji jakości powietrza wynikające z *Rocznej oceny jakości powietrza w Województwie Śląskim. Raport wojewódzki za rok 2024* z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzkiego dla strefy śląskiej przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 21. Wynikowe klasy dla strefy śląskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej za 2024 r. dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia

Nazwa strefy	Symbol klasy wynikowej											
Strefa śląska	SO ₂	NO ₂	PM10	Pb	C ₆ H ₆	CO	O ₃	As	Cd	Ni	B(a)P	PM2.5
	A	A	C	A	A	A	A ¹	A	A	A	C	A ²

1) Dla ozonu – poziom celu długoterminowego, strefy uzyskały klasę D2,

2) Dla pyłu zawieszonego PM2,5 – poziom dopuszczalny I faza, strefy uzyskała klasę A

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w Województwie Śląskim. Raport wojewódzki za rok 2024.

Bezpośrednio na terenie Gminy Psary odnotowano przekroczenia następujących substancji:

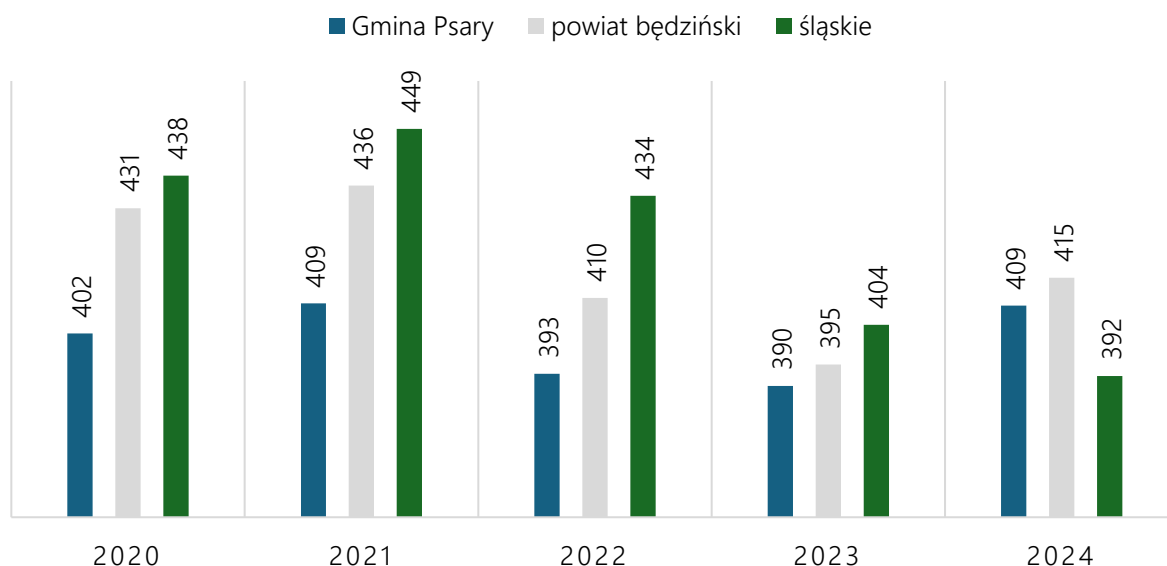
- poziom docelowy B(a)P(PM10) – średnia roczna (gmina jest jedną ze 124¹ gmin, na terenie których odnotowano te przekroczenia),
- poziom dopuszczalny PM10 (po uwzględnieniu odliczeń źródeł naturalnych) – średnia 24 godzinna (gmina jest jedną ze 34² gmin, na terenie których odnotowano te przekroczenia).

¹ Na terenie województwa śląskiego zlokalizowanych jest 167 gmin.

² Na terenie województwa śląskiego zlokalizowanych jest 167 gmin.

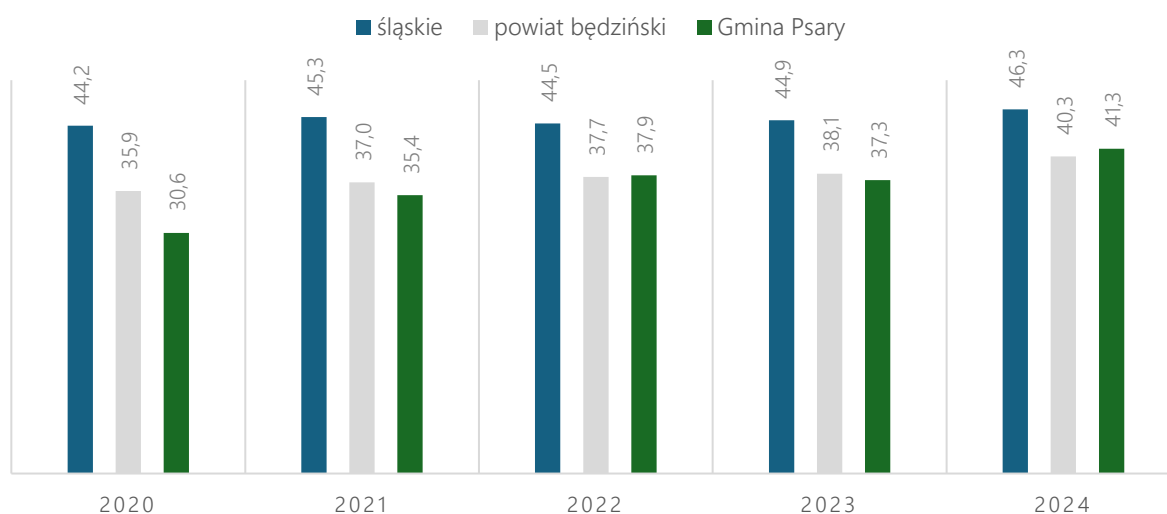
Gospodarka odpadami

W 2020 r. na 1 mieszkańca Gminy Psary przypadało 392 kg zmieszanych odpadów komunalnych z gospodarstw domowych. To mniej niż w powiecie (415 kg) i województwie śląskim (409 kg).

Wykres 20. Zmieszane odpady z gospodarstw domowych przypadające na 1 mieszkańca [kg] w latach 2020-2024

W latach 2020-2024 udział odpadów zebranych selektywnie z gospodarstw domowych w relacji do ogółu odpadów wzrósł o 10,7 pp. – z 30,6% do 41,3%. W 2024 r. udział odpadów selektywnych stanowił wartość wyższą niż w powiecie (40,3%), ale niższą niż województwie (46,3%).

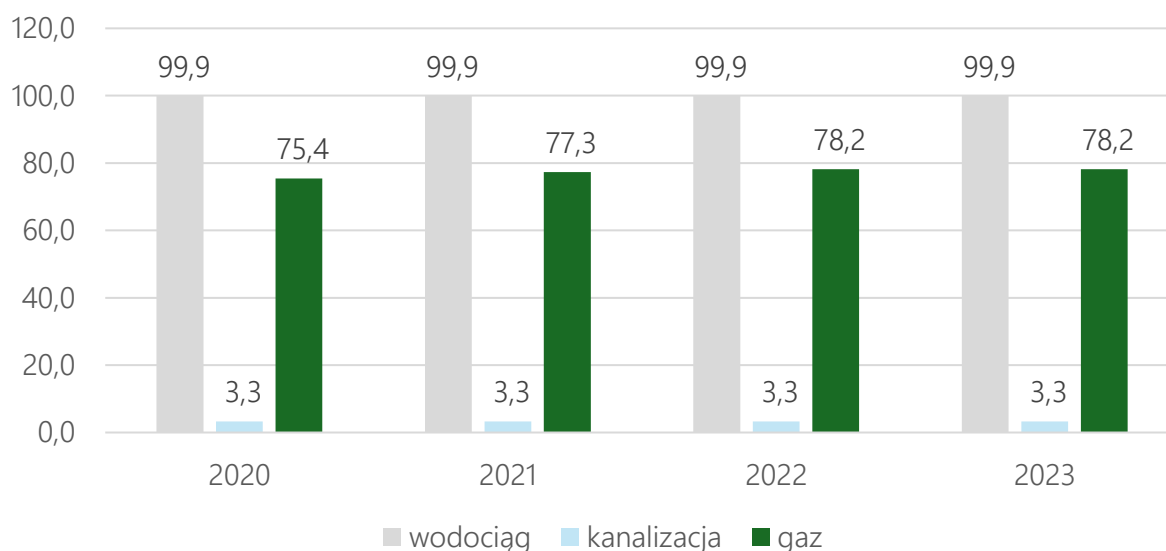

Wykres 21. Udział odpadów zebranych selektywnie z gospodarstw domowych w relacji do ogółu odpadów w latach 2020-2024 [%]

Na terenie Gminy Psary funkcjonuje Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK) zlokalizowany w Dąbiu przy ul. Pocztowej 34A. Mieszkańcy, którzy złożą deklarację o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, mogą przekazywać tam m.in. metale, papier, szkło, tworzywa sztuczne, przeterminowane leki, chemikalia, zużyte baterie i akumulatory, sprzęt elektryczny i elektroniczny, meble i odpady wielkogabarytowe, opony oraz odpady budowlane w limitowanej ilości.

Infrastruktura

Gmina posiada bardzo dobrze rozwiniętą infrastrukturę wodociągową - udział ludności korzystającej z sieci wodociągowej w 2024 r. wyniósł niemal 100%. Sieć gazowa także jest dobrze rozwinięta – nieco ponad 78% mieszkańców z niej korzysta. Gmina charakteryzuje się niskim dostępem do sieci kanalizacyjnej.

Wykres 22. Udział ludności korzystającej z sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej w 2024 r.

Gmina na przestrzeni ostatnich lat podejmuje wiele inicjatyw na rzecz rozwoju sieci wodno – kanalizacyjnej.

Planowane odcinki sieci wodno-kanalizacyjnej, które są w przygotowaniu/ projektowaniu: dalsza rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej w sołectwie Psary, Strzyżowice, Malinowice, Sarnów, Gródków. Przyłączanie mieszkańców do systemu kanalizacji w ul. Łączna, Boczna, Kamienna, Zwycięstwa, Szkolna, Wiejska, Górna Gródkowska, Akacyjowa, Grabowej, Polnej, Reymonta w Psarach, ul. Szosowa, Belna i 1 Maja w Strzyżowicach, ul. Wiejska w Sarnowie, budowa kanalizacji u w ul. Malinowickiej w Psarach i Malinowicach.

Projektowane odcinki:

- Budowa sieci kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami w ul. 1 Maja w Strzyżowicach.

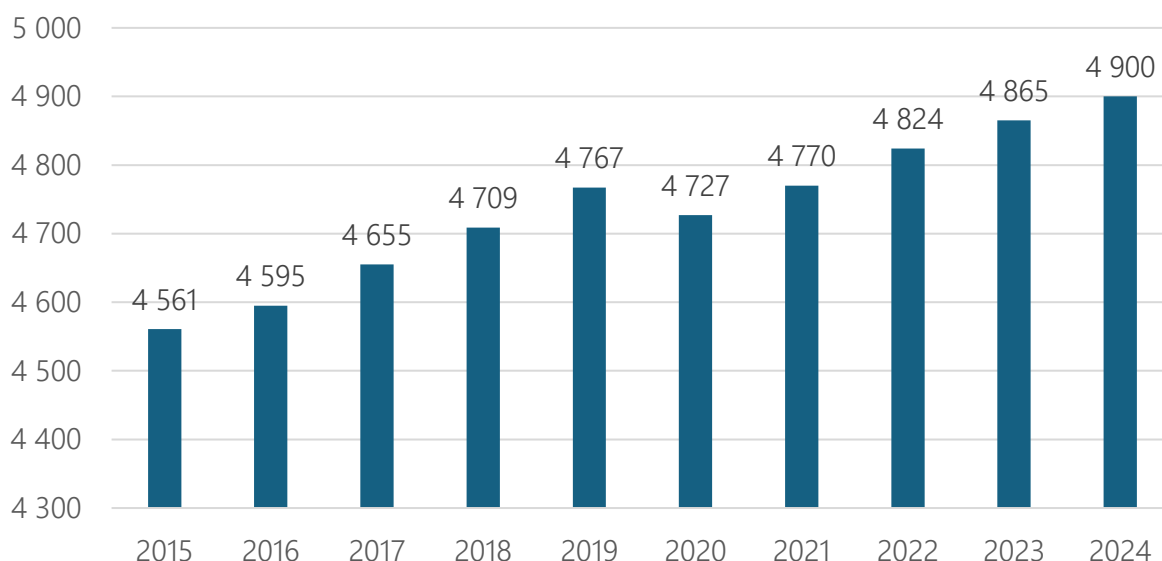
- Budowa sieci kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami w ul. Leśnej i ul. Wschodniej w Gródkowie.
- Budowa sieci kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami w ul. Spokojnej w Gródkowie.
- Budowa sieci kanalizacji sanitarnej (grawitacyjnej) wraz z przyłączami w ul. Szosowej w Strzyżowicach.
- Budowa sieci kanalizacji sanitarnej ciśnieniowej wraz z przyłączami w ul. Grabowej w Psarach.
- Budowa sieci kanalizacji sanitarnej ciśnieniowej wraz z przyłączami w ul. Polnej w Psarach.
- Budowa sieci wodociągowej wraz z przyłączami w ul. Leśnej w Sarnowie.
- Budowa sieci wodociągowej wraz z przyłączami w ul. Kościuszki w Górze Siewierskiej.
- Budowa sieci wodociągowej wraz z przyłączami oraz kanalizacji sanitarnej ciśnieniowej z przyłączami w ul. Zwycięstwa.

Część obszaru Gminy Psary znajduje się w Aglomeracji Wojkowice o nr PLSL071, która to aglomeracja, zgodnie z danymi przedstawionymi w VI aktualizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych, nie spełnia I i II warunku Dyrektywy Ściekowej (dot. stopnia skanalizowania aglomeracji oraz wydajności oczyszczalni ścieków).

Zgodnie z uchwałą Rady Miasta Wojkowice z 21 grudnia 2020 roku, aglomeracja „Wojkowice” obejmuje miasto Wojkowice, część Gminy Będzin oraz część Gminy Psary. W ramach tej uchwały, do aglomeracji zostały włączone konkretne obszary Gminy Psary, takie jak fragmenty Psar (m.in. ul. Kolejowa, Irysów, Łączna, Boczna, Zwycięstwa) oraz część Strzyżowic (ul. Szosowa). W grudniu 2020 r. rozpoczęto budowę kolektora sanitarnego łączącego Psary z systemem oczyszczalni w Wojkowicach—umożliwiając odprowadzanie ścieków z włączonych części gminy do oczyszczalni Wojkowickich Wód.

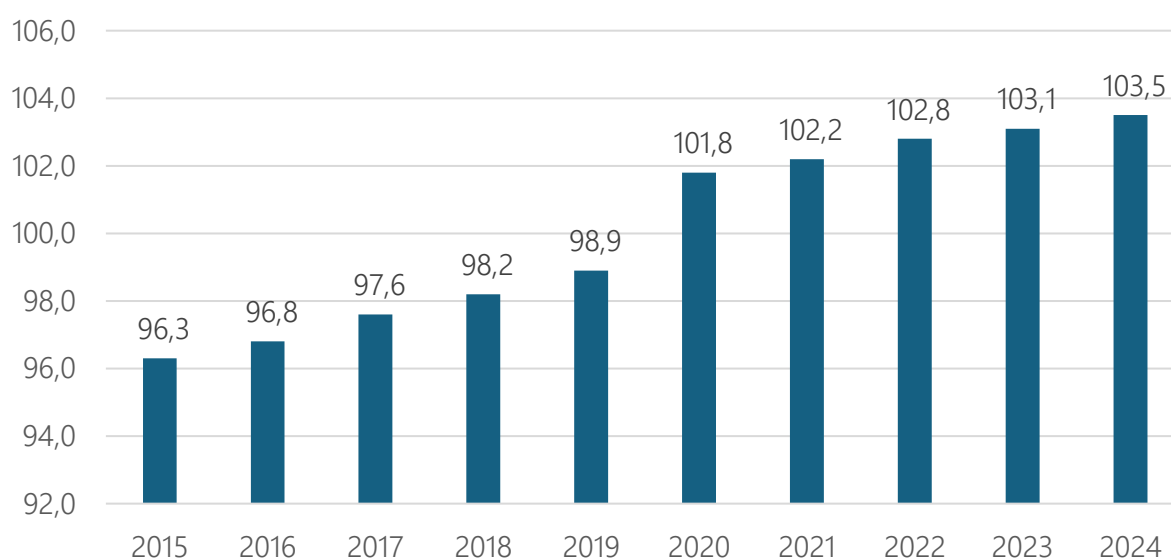
Zasoby mieszkaniowe

W latach 2015-2024 odnotowano wzrost liczby mieszkań w gminie – o 7,4% (339 mieszkań) do poziomu 4900.

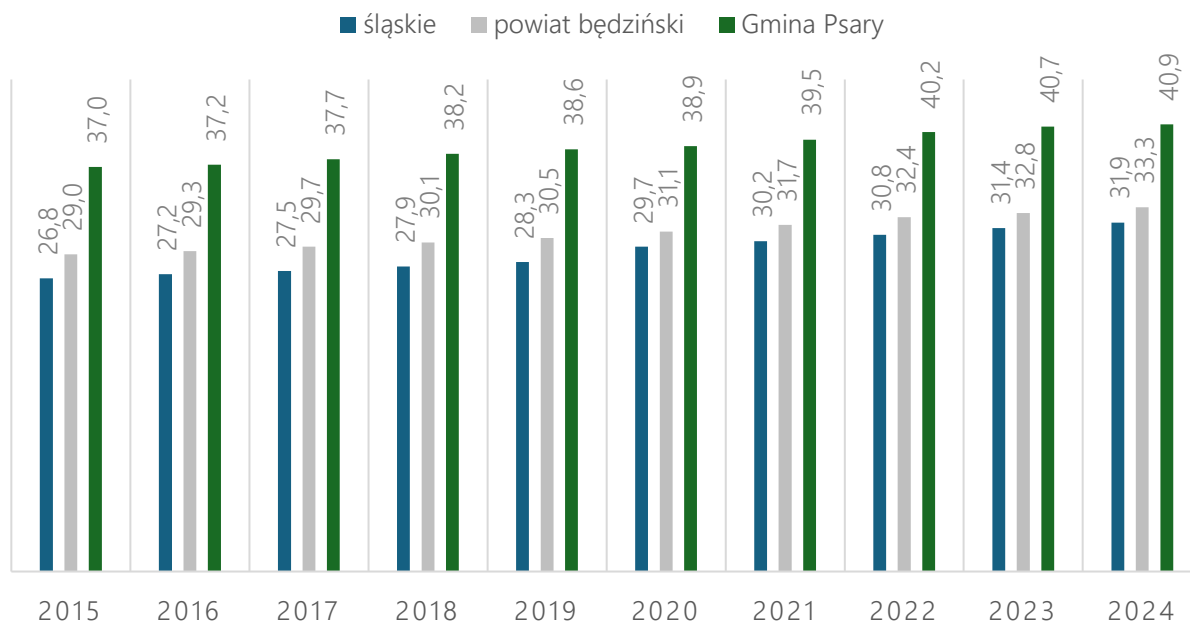
Wykres 23. Liczba mieszkańców w latach 2015-2024 na terenie Gminy Psary

W przypadku przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkania w 2024 r. wynosiła ona 103,5 m² – więcej w powiecie (74,4 m²) i w województwie (72,8 m²).

Wykres 24. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w latach 2015-2024 [m²]

W przypadku przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkania w przeliczeniu na jedną osobę, w 2024 r. dla Gminy Psary wynosiła ona 40,9 m² – znacznie więcej w powiecie (33,3 m²) i w województwie (31,9 m²).

Wykres 25. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w latach 2015-2024 na jedną osobę [m²]

Spis tabel

<i>Tabela 1. Wykaz działań strategicznych w strefie społecznej wraz z analizą ważności i prawdopodobieństwa ich realizacji.....</i>	<i>41</i>
<i>Tabela 2. Wykaz działań strategicznych w strefie gospodarczej wraz z analizą ważności i prawdopodobieństwa ich realizacji.....</i>	<i>46</i>
<i>Tabela 3. Wykaz działań strategicznych w strefie przestrzennej wraz z analizą ważności i prawdopodobieństwa ich realizacji.....</i>	<i>52</i>
<i>Tabela 4. Wykaz działań strategicznych w strefie klimatyczno – środowiskowej wraz z analizą ważności i prawdopodobieństwa ich realizacji.....</i>	<i>59</i>
<i>Tabela 5. Wskaźniki monitoringu wyznaczone dla strefy społecznej.....</i>	<i>61</i>
<i>Tabela 6. Wskaźniki monitoringu wyznaczone dla strefy gospodarczej.....</i>	<i>62</i>
<i>Tabela 7. Wskaźniki monitoringu wyznaczone dla strefy przestrzennej.....</i>	<i>63</i>
<i>Tabela 8. Wskaźniki monitoringu wyznaczone dla strefy klimatyczno – środowiskowej.....</i>	<i>63</i>
<i>Tabela 9. Zgodność Strategii Rozwoju Gminy Psary na lata 2026-2035 ze Strategią Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”.....</i>	<i>89</i>
<i>Tabela 10. Zgodność Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+ ze Strategią Rozwoju Gminy Psary na lata 2026-2035.....</i>	<i>90</i>
<i>Tabela 11. Zgodność programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027 ze Strategią Rozwoju Gminy Psary na lata 2026-2035.....</i>	<i>91</i>
<i>Tabela 12. Zgodność Strategii Rozwoju Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii na lata 2022–2027 z perspektywą do 2035 r. ze Strategią Rozwoju Gminy Psary na lata 2026-2035.....</i>	<i>92</i>
<i>Tabela 13. Zgodność Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2023-2027 Lokalna Grupa Działania „Brynica to nie granica” ze Strategią Rozwoju Gminy Psary na lata 2026-2035.....</i>	<i>93</i>
<i>Tabela 14. Ocena jednolitych części wód powierzchniowych na terenie Gminy Psary.....</i>	<i>94</i>
<i>Tabela 15. Ocena jednolitych części wód podziemnych na terenie Gminy Psary.....</i>	<i>95</i>
<i>Tabela 16. Podmioty gospodarcze według klas wielkości w latach 2020-2024.....</i>	<i>112</i>
<i>Tabela 17. Źródła dochodów własnych gminy w latach 2020-2024 [zł].....</i>	<i>115</i>

<i>Tabela 18. Grunty leśne na terenie Gminy Psary w latach 2020-2024 [ha]</i>	<i>116</i>
<i>Tabela 19. Tereny zieleni w Gminie Psary w latach 2020-2024 [ha]</i>	<i>117</i>
<i>Tabela 20. Charakterystyka strefy oceny jakości powietrza – strefa śląska</i>	<i>118</i>
<i>Tabela 21. Wynikowe klasy dla strefy śląskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej za 2024 r. dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia</i>	<i>118</i>

Spis rysunków

<i>Rysunek 1. OSI - obszary cenne przyrodniczo.....</i>	<i>67</i>
<i>Rysunek 2. OSI - ośrodki wzrostu</i>	<i>68</i>
<i>Rysunek 3. OSI - gminy tracące funkcje społeczno-gospodarcze.....</i>	<i>69</i>
<i>Rysunek 4. OSI - gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza</i>	<i>70</i>
<i>Rysunek 5. OSI - gminy w transformacji górniczej</i>	<i>71</i>
<i>Rysunek 6. Model Struktury Funkcjonalno -Przestrzennej Gminy Psary.</i>	<i>78</i>